

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**MUTFAK MEKANLARINA AİT SABİT DONATI YÜZEYLERİNDE KULLANICI
TERCİHLERİ: TRABZON ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Pınar KÜÇÜK

**HAZİRAN 2009
TRABZON**

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI

**MUTFAK MEKANLARINA AİT SABİT DONATI YÜZEYLERİNDE KULLANICI
TERCİHLERİ: TRABZON ÖRNEĞİ**

İç Mimar Pınar KÜÇÜK

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Yüksek İç Mimar”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 15.04.2009
Tezin Savunma Tarihi : 23.06.2009

Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Filiz OVALI TAVŞAN
Jüri Üyesi : Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ
Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Erkan AYDINTAN

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Salih TERZİOĞLU

Trabzon 2009

ÖNSÖZ

‘Mutfak Mekanına Ait Sabit Donatı Yüzeylerinde Kullanıcı Tercihleri: Trabzon Örneği’ adlı bu çalışma KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İçmimarlık Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışma süresince beni yönlendiren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Filiz OVALI TAVŞAN’a, yardımlarından dolayı Prof. Dr. Ayşe SAĞSÖZ’e ve Yrd. Doç. Dr. Dilek ŞEN’e, araştırmam boyunca beni hep destekleyen ve cesaret veren annem Gül KÜÇÜK’e, babam Şemsettin KÜÇÜK’e, kardeşlerim Doğan ve Oğuzhan KÜÇÜK’e ayrıca anket çalışmaları sırasında bilgilerinden faydalandığım görüşmecilere çok teşekkür ediyorum.

Pınar KÜÇÜK
Trabzon 2009

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET	V
SUMMARY	VI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	VII
TABLolar LİSTESİ	X
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş	1
1.2. Sorunun Belirlenmesi	1
1.3. Çalışmanın Amacı	3
1.4. Mutfak Mekanı Kavramı	5
1.5. Mutfak Mekanının Tarihsel Gelişimi	6
1.6. Mutfak Mobilyası Kavramı	8
1.7. Mutfak Mobilyası Stilleri	9
1.8. Mutfak Mobilyası Stillерinin Tarihi Gelişimi.....	20
1.9. Mutfak Mobilyası Birimlerini Oluşturan Sabit Donatılar, Fonksiyonları ve Sabit Donatılarda Kullanılan Malzemeler	27
1.9.1. Mutfak Mobilyası Birimlerini Oluşturan Sabit Donatılar	27
1.9.1.1. Dolaplar ve Kapaklar	28
1.9.1.2. Tezgahlar ve Eviyeler	30
1.9.1.3. Taçlar ve Işık Bantları	30
1.9.2. Mutfak Mobilyası Birimlerinin Fonksiyonları	31
1.9.3. Mutfak Mobilyasını Oluşturan Malzemeler	34
1.9.4. Mutfak Mobilyası Malzemesine Uygulanan Yüzey İşlemleri.....	38
1.9.5. Mutfak Mobilyasında Kullanılan Kenar Kaplama Malzemeleri	41
1.9.6. Mutfak Tezgahında Kullanılan Malzemeler.....	42
1.10. Satın Almada Tüketici Davranışlarını Etkileyen Faktörler	48
1.10.1. Tüketici Davranışı ve Özellikleri	48
1.10.2. Tüketici Davranışlarını Etkileyen Psikolojik ve Sosyo-Psikolojik Faktörler.....	49

1.10.3.	Tüketici Davranışlarını Etkileyen Sosyo-Kültürel Faktörler.....	50
1.10.4.	Tüketici Davranışlarını Etkileyen Ekonomik Faktörler	51
2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	53
2.1.	Araştırmada İzlenen Yol ve Yöntem	53
2.2.	Araştırma Alanının Tanıtılması	54
3.	BULGULAR VE İRDELEME	56
3.1.	Sosyal Statüye Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	56
3.2.	Renk Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	57
3.3.	Malzeme Faktörüne Olarak Elde Edilen Bulgular	58
3.4.	Estetik Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular.....	60
3.5.	Kullanışlılık Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular.....	62
3.6.	Ekonomi Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular	74
4.	SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	82
5.	KAYNAKLAR.....	86
6.	EKLER	93

ÖZGEÇMİŞ

ÖZET

Konut içinde zamanın en çok harcandığı alanlardan biri olan mutfak mekanı birçok işlevi bünyesinde barındıran bir alandır. Bu işlevleri en iyi şekilde gerçekleştirebilmek ve zamanı verimli kullanabilmek için mutfak mekanı içerisinde yer alan sabit donatı yüzeylerinde kullanılan malzemelerin özelliklerinin ve estetik kriterlerinin iyi değerlendirilip, kullanıcının fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarına bağlı olarak seçilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip kullanıcıların mutfak mekanı içerisindeki sabit donatı yüzeylerinde kullandıkları malzeme çeşitlerinin neler olduğu; bu malzemeleri hangi niteliklere bağlı olarak seçtikleri; bu seçimin sonucunda ortaya çıkan beğeni ve şikayetlerin neler olduğu, hangi estetik kriterlerin tercihlerde etkili olduğu konularına cevap aramaktır.

Çalışma 4 ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, sorun ve çalışmanın amacı belirlenip literatür çalışması yapılarak, mutfak mekanı, stilleri ve sabit donatı elemanlarında kullanılan malzemeler incelenmiştir.

İkinci bölümde, belirlenen sorun ve çalışmanın amacı doğrultusunda uygulama kısmına geçilerek çalışmada izlenen yol ve kullanılan teknikler açıklanarak çalışma alanı tanıtılmıştır.

Üçüncü bölümde, yapılan anket çalışması sonuçları bilgisayar ortamına aktarılarak SPSS programı yardımıyla Frekans, Çapraz Tablo Analizi (Crosstabs) ve Ki-kare Bağımsızlık Testi teknikleri uygulanarak elde edilen bulgular ve irdeleme yer almıştır.

Dördüncü bölümde, elde edilen bulgulara dayanılarak ortaya konan sonuçlar ve gelecekteki çalışmalara referans olabileceği düşünülen öneriler kısmı sunulmuştur.

Beşinci bölümde, kaynaklara; altıncı bölümde, ekler kısmına yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Mutfak Mekanı, Mutfak Sabit Donatısı, Mutfak Yüzey Malzemesi, Mutfak Stili, Mutfak Mekanı Tarihsel Gelişimi

SUMMARY

The User's Choices for the Fixed Cabinet Surfaces in the Kitchen Area: The Sample of Trabzon

Kitchen is one of the places in which people spend most of their time and includes lots of functions in it. In order to make the best use of these functions and to save time, the features and the aesthetic criteria of the materials used in the fixed cabinet surfaces of the kitchen should be evaluated and they should be chosen according to the physiological and psychological needs of the user. In this context, the aim of this study is to find answers to the questions such as what kind of materials users who have different socio-demographic characteristics use for the fixed cabinet surfaces in the kitchen; according to which characteristics they choose these materials; what kind of complaints and preferences arise as a result of these choices; and which aesthetic criteria play a role in the choices.

This study consists of four main chapters. In the first chapter, equipments used for the kitchen area, styles and fixed cabinet elements have been analyzed determining the problem and the aim of study.

In second chapter, in accordance with the problem and the aim of study, the study area has been introduced by explaining the methods used in the study and beginning the process of implementation.

Third chapter includes the findings and investigations obtained by transferring the results of survey carried out to the computer and by applying the techniques of Frequency, Crosstabs Analysis and Chi-Square Independence with the help of SPSS.

In fourth chapter, results depending on findings and suggestions that software will be referenced for future studies have been presented.

Fifth chapter includes the references and the sixth chapter consists of appendices.

Key Words: Kitchen Area, Kitchen Fixed Cabinet, Kitchen Surface Material, Kitchen Style, The Historical Development of Kitchen

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1.1. Megaron	6
Şekil 1.2. Çatalhöyük Evi iç mekanı	7
Şekil 1.3. 1921 tarihinde üretilmiş bir mutfak.....	7
Şekil 1.4. Victorian stil mutfaklar	10
Şekil 1.5. İtalyan stil mutfaklar	11
Şekil 1.6. Georgian stil mutfaklar.....	12
Şekil 1.7. French Country stil mutfak	13
Şekil 1.8. İngiliz Country stil mutfak	13
Şekil 1.9. Farmhouse Country stil mutfak.....	14
Şekil 1.10. Arts And Crafts stil mutfak 1	15
Şekil 1.11. Arts And Crafts stil mutfak 2	15
Şekil 1.12. Rustik stil mutfaklar	16
Şekil 1.13. Art Deco stil mutfak.....	16
Şekil 1.14. Minimal stil mutfak 1	17
Şekil 1.15. Minimal stil mutfak 2	17
Şekil 1.16. Post-Modern stil mutfak.....	18
Şekil 1.17. High-Tech stil mutfak	19
Şekil 1.18. Fütürist stil mutfak	19
Şekil 1.19. Ortaçağ Avrupası'na ait bir mutfak.....	20
Şekil 1.20. 16. yy Elizabethan tarzı mutfak.....	21
Şekil 1.21. 16. yy Elizabethan tarzı mutfak.....	21
Şekil 1.22. 18. yy Georgian stili mutfak.....	22
Şekil 1.23. Çiftlik evi mutfağı	23
Şekil 1.24. Viktoryan dönemi.....	23
Şekil 1.25. Viktoryan tarzı mutfak	24
Şekil 1.26. Mutfak mekanındaki sabit donatılar.....	28
Şekil 1.27. Masif ahşap	35
Şekil 1.28. Kontrtabla.....	35
Şekil 1.29. Kontraplak.....	36
Şekil 1.30. MDF	36

Şekil 1.31.	Yonga levha.....	37
Şekil 1.32.	Reçine emdirilmiş kağıtlar	39
Şekil 1.33.	Folyo.....	40
Şekil 1.34.	Laminant.....	40
Şekil 1.35.	Kenar bantları	41
Şekil 1.36.	Ahşap tezgah	42
Şekil 1.37.	Paslanmaz çelik tezgah.....	43
Şekil 1.38.	Lamine tezgah	43
Şekil 1.39.	Werzalit tezgah.....	44
Şekil 1.40.	Granit tezgah	45
Şekil 1.41.	Mermer tezgah.....	45
Şekil 1.42.	Mermerit tezgah	46
Şekil 1.43.	Seramik fayans tezgah.....	46
Şekil 1.44.	Kuvars esaslı kompoze taş tezgah	47
Şekil 1.45.	Akrilik esaslı tezgah	47
Şekil 3.1.	Mutfaklarda kullanılan mutfak mobilyası stilleri.....	61
Şekil 3.2.	Yaş gruplarına bağlı olarak kullanılan stiller	61
Şekil 3.3.	Mesleklere bağlı olarak kullanılan stiller	62
Şekil 3.4.	Kullanıcıların değerlendirilmesi.....	62
Şekil 3.5.	Kullanıcıların mutfak mobilyasını kullanım süreleri	63
Şekil 3.6.	Kullanıcıların mutfak mobilyasını değiştirme sebepleri	63
Şekil 3.7.	Kullanıcıların mutfak mobilyasını kullanım süreleri	64
Şekil 3.8.	Kullanıcıların mutfak mobilyasını değiştirmeme sebepleri	64
Şekil 3.9.	Kullanıcıların çizilme etkenine karşı tezgah malzemesine olan memnuniyetleri.....	66
Şekil 3.10.	Kullanıcıların ısı etkenine karşı tezgah malzemesine olan memnuniyetleri ..	67
Şekil 3.11.	Kullanıcıların kimyasal etkilere karşı tezgah malzemesine olan memnuniyeti.....	68
Şekil 3.12.	Kullanıcıların sert ve sivri cisim darbelerinin etkilerine karşı tezgah malzemesine olan memnuniyeti	69
Şekil 3.13.	Kullanıcıların tezgah malzemesinin birleşim noktalarının uzun süreli su birikintilerine karşı dayanım memnuniyeti.....	70
Şekil 3.14.	Kullanıcıların tezgah yüzeyini temizleme memnuniyeti.....	70
Şekil 3.15.	Kullanıcıların tezgah yüzeyindeki birleşim noktalarının kire karşı dayanım memnuniyeti	71

Şekil 3.16.	Kullanıcıların dolap yüzey malzemesine olan memnuniyetleri	72
Şekil 3.17.	Kullanıcıların dolap kapaklarının yüzey malzemesine olan memnuniyetleri.....	72
Şekil 3.18.	Kullanıcıların dolap kapaklarının lekelenmelere karşı dayanım memnuniyeti.....	73
Şekil 3.19.	Kullanıcıların dolap yüzeylerini temizleme memnuniyetleri.....	74
Şekil 3.20.	Kullanıcıların mutfak mobilyasını değiştirmeye karar verdiğinde belli kriterlere bağlı olarak tercih ettikleri önem sırası	75
Şekil 3.21.	Mutfak tasarımını yapan kişi.....	75
Şekil 3.22.	Kullanıcıların marka tercihi	76
Şekil 3.23.	Mutfak markası tercihinin sebepleri.....	76
Şekil 3.24.	Kullanıcıların mesleklerine bağlı olarak tezgah malzemesi kullanımı	77
Şekil 3.25.	Kullanıcıların toplam aylık gelirlerine bağlı olarak tezgah malzemesi kullanımı.....	77
Şekil 3.26.	Kullanıcıların toplam aylık gelirinine bağlı olarak mutfak mobilyasında fiyat tercihleri	78
Şekil 3.27.	Kullanıcıların toplam aylık gelirinine bağlı olarak mutfak mobilyası satın alma tercihleri.....	79
Şekil 3.28.	Kullanıcıların toplam aylık gelirinine bağlı olarak markalı mutfak mobilyası satın alma tercihleri	79
Şekil 3.29.	Kullanıcıların toplam aylık gelirinine bağlı olarak mutfak mobilyası satın almada kalite tercihleri	80
Şekil 3.30.	Kullanıcıların toplam aylık gelirinine bağlı olarak mutfak mobilyası satın almada başkalarından öneri alma tercihleri	81

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1.1. Mutfak mobilyası stillerinin geçmişte ve günümüzde malzeme seçimi	26
Tablo 3.1. Kullanıcıların genel bilgileri	56
Tablo 3.2. Mutfak mobilyasında ağırlıklı kullanılan renkler.....	57
Tablo 3.3. Mutfak mobilyası yüzeyinde kullanılan malzemeler	58
Tablo 3.4. Tezgah ve asma dolap arasındaki duvarda kullanılan malzemeler	59
Tablo 3.5. Mutfaklarda estetik kriterlere bağılı olarak kullanıcı memnuniyetleri.....	60
Tablo 3.6. Kullanıcıların mutfak kullanım memnuniyetleri.....	65
Tablo 3.7. Kullanıcıların mutfak kullanımını konusundaki memnuniyetsizliklerinin sebepleri	65

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

Mutfak yaşadığımız mekânların önemli noktalarından biri olarak kabul edilen, asıl işlevi olan yemek yapmak ve yemenin dışında yaşam tarzına ve mekânın özelliklerine göre çok çeşitli amaçlarla da kullanılabilen, değişik eşyalara ev sahipliği yapan bir mekândır (Phipps, 2002).

Mutfak eski çağlardan bu yana sosyal olgusunu yitirmemiş ve evin kalbini oluşturmuştur. Mutfağın sosyal rolü onun kültürel ve fonksiyonel gereksinimlerine göre değişmektedir (Phipps, 2002).

Günümüzde mutfak anlayışındaki gelişmeler, konforun ev yaşantısındaki etkisi ve sosyal olguların getirdiği ihtiyaçlara bağlı olarak modüler, verimli, ekonomik ve standart üretimi ön plana çıkaran hazır mutfaklar tercih sebebi olmaya başlamıştır (Phipps, 2002).

İyi bir mutfak, iyi bir hayat ve mutlu bir ev ortamı için en önemli etkenlerden birisidir ve hayat kalitesini doğrudan etkilemektedir (Phipps, 2002).

Bir mutfak tasarımında kullanıcının fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçları ve alışkanlıklarının yanında, kullanıcı memnuniyeti, kullanılan malzemenin özellikleri ve estetik kriterleri göz önünde bulundurulmalıdır.

1.2. Sorunun Belirlenmesi

Yaşam alanı olarak mutfak, kullanıcıların günlük yaşamları içerisinde en fazla zaman harcadıkları mekânlardır. İnsanlar için sosyo-ekonomik koşullar, fizyolojik ve psikolojik etkenler sonucu yeterli malzeme kalitesine ve kişiye uygun bir biçimlenişe sahip fonksiyonel bir mutfak kullanma tercihi artmaktadır.

Mutfak birçok işlevi olan bir mekân birimidir. Bu bağlamda mutfakta gerçekleşen eylemler sırasında kullanılan mutfak mobilyasının malzemesi ve estetik özellikleri kullanıcının çalışma verimliliğine, rahatlığına ve fiziksel sağlığına destek olacak niteliklere sahip olmalıdır.

Bir mutfak mekanındaki sabit donatı elemanlarının (dolap ve tezgah) yüzeylerinde kullanılan yüzey kaplama malzemelerinin özellikleri kullanıcının konforu açısından önemlidir. Yanlış malzeme seçiminden doğan kullanım zorluğu ve buna bağlı olarak ortaya çıkan zaman kaybı, kullanıcının aleyhine yaşanan bir durumdur. Ayrıca seçilen malzemenin kalitesi, malzeme ömrünü etkileyen bir faktördür. Mutfak mekanında harcanan zamanın tam anlamıyla verimli olabilmesi kullanıma destek olabilen malzemelerle sağlanır. Dolap kaplama ve tezgah malzemelerinin ısıya, neme, fiziksel darbelere ve kimyasal maddelere karşı dayanımı mutfağın kullanılabilirliğini belirleyen unsurlardır.

Malzeme açısından kullanışlı bir mutfağın aynı zamanda psikolojik olarak da destekleyici nitelikleri olması gerekir. Dış görünüşü açısından kullanıcının estetik kriterlerini yansıtan bir mutfak psikolojik olarak da mutlu eden bir mutfaktır. Kullanıcı bulunduğu mekanda huzurlu bir biçimde bedensel ve zihinsel yeteneklerini de geliştirebilmelidir (Efendioğlu, 2001). Bu sebeple mutfak tasarımında kullanılan renk ve stil gibi öğeler estetik değerlere uygun seçilmelidir.

Mutfak mekanında kullanıcının estetik kriterlerine uygun olarak tercih edilen yüzey kaplama malzemelerinin fonksiyonel olarak da kullanıcının ihtiyaçlarını karşılayabilecek özelliklere sahip olmalıdır. Estetik olarak güzel görünen bir yüzey kaplama malzemesinin aynı zamanda fonksiyonel olarak da işlevini sürdürebilmelidir.

Günümüzde müteahhit ya da inşaat şirketleri tarafından yapılmakta olan birçok konutta kullanılan mutfak sabit donatı elemanlarının konutta yaşayacak kişinin özelliklerine bağlı kalınmaksızın ve malzeme özellikleri tam incelenmeden seçilmesinin ilerleyen zaman içerisinde kullanıcının memnuniyetsizliğine sebep olmaktadır ve malzemenin kullanım ömrünü kısaltmaktadır.

Mutfak mobilyası sabit donatı elemanlarının malzemeleri ve estetik özellikleri ekonomik açıdan değişkenlik gösterir. Kullanıcıların kullanılabilirlik ve estetik özellikler bakımından kendi özelliklerini yansıtan mutfakları seçmeleri ekonomik şartlara bağlı olarak da çeşitlenmektedir.

Ev hayatı içerisinde en çok kullanılan alan olan mutfak, uygun bir planlamaya sahip olmasının yanında kullanışlı bir malzemeyle oluşturulmuş sabit donatı elemanlarına ve estetik özellikleri bünyesinde barındıran bir görünüme sahip olmalıdır. Bu bağlamda estetik ve kullanılabilirlik terimlerinin açıklanması gerekmektedir.

Hasol'a (2002) göre estetik sözcüğü, özünde "duymak", "algılamak" kavramlarını içinde barındıran, güzelin ve güzel sanatların yapısını inceleyen, güzelliği ve güzelliğin insan zihnindeki ve duygularındaki etkilerini konu alan felsefik bir terimdir.

Günümüzde "güzel" sözcüğü bir niteleme sıfatı ve bir değer yargısı olarak belirli bir düzeydeki "beğeni"yi yansıtırken "estetik" sözcüğü ise; günlük dilde hemen hemen aynı anlamda "olumlu" bir niteleme sıfatı ve bir değer yargısı olarak kullanılmaktadır. Estetik kavramı bir yandan güzelliğin anlam ve içeriğini yansıtırken diğer taraftan da değer ve yargılarla olumlu nitelik ve beğenilerden olumsuz nitelik ve beğenilere varan bir derecelendirmeyi ifade eder (Şentürer, 1995).

Hasol'a (2002) göre kullanılabilirlik, işlevine uygunluk, rahatça kullanılabilen, işlevsellik, fonksiyonellik olarak tanımlanmaktadır.

Fonksiyon ise görev, bir veya birçok değişken (değerleri değişebilen) niceliklere bağlı olarak değişen niceliktir (Anonim 9,1974).

Bir başka tanıma göre fonksiyon, kullanım ve işleyiş amaca uygunluk, belirli bir amaçla ilgili eylem türü veya amacı gerçekleştiren eylem tarzı, uğruna belirli bir şeyin yapıldığı görevdir (Hasol, 2002).

Çabuk'a (2000) göre fonksiyonellik, mobilya veya mobilya elemanlarının kendisine yüklenmiş bulunan fonksiyon ve fonksiyonları yerine getirebilme özelliği olarak tanımlanmaktadır.

1.3. Çalışmanın Amacı

Farklı statülerdeki mutfak sahiplerinin günümüzde kullanmakta olduğu mutfak mobilyası sabit donatı elemanlarının estetik beğenilerine bağlı malzeme tercihlerinin, bu tercihlerin sebepleri ile memnuniyetlerini araştırmak bu araştırmanın temel amacını belirtmektedir. Bu çerçevede:

- Farklı sosyo-demografik özelliklere (yaş, öğrenim durumu, meslek, aylık gelir), sahip kullanıcıların mutfak mekanındaki sabit donatılarda hangi malzemeyi (dolap yüzeyi kaplama malzemesi ve tezgah) kullandıkları,
- Kullanılan malzemeye bağlı olarak kullanıcıların beğeni ve şikayetlerinin neler olduğu,
- Mutfak mekanındaki sabit donatı seçiminde kullanıcı kriterlerinin neler olduğu,
- Kullanılan mutfak mobilyasının estetik (renk ve stil) özelliklerinin neler olduğu,

- Kullanışlılık, estetik ve ekonomik özellikler bağlamında tercih edilen sabit donatının kullanıcı yönünden nasıl değerlendirildiği konularında bilgi toplamak amaçlanmaktadır.

Konut mutfaklarına yönelik olarak yürütülen çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bunlardan; Gönen vd. (1990), Ankara'nın kırsal ve kentsel ve kentsel kesimlerinde bulunan konut mutfaklarının çalışma merkezindeki iş yüksekliğini, ev kadınlarının antropometrik ölçülerini tespit ederek optimum iş yüksekliğini belirlemişlerdir. Kalıncara (1990), Ankara'nın çeşitli semtlerinde bulunan orta sosyo-ekonomik duruma sahip 60-74 yaş grubuna giren kadınların mutfaklarında çalışma merkezine bağlı olarak çalışma yükseklikleri ve kadınların antropometrik ölçüleri üzerine araştırma yapmıştır. Sözer (1990), konut mutfaklarındaki kullanıcıların gereksinimlerine bağlı olarak mutfak donatı elemanlarının planlaması gerektiğini açıklamıştır. Zorlu (1996), mutfak mekanının konut içindeki yeri ve önemine bağlı olarak kullanıcının ihtiyaçları çerçevesinde planlanması gerektiğini belirtmiştir. Yeşilkavak (2006), Ankara'da bulunan orta sosyo ekonomik düzeye sahip kullanıcıların mutfak mekanını algılama şekilleri üzerine bir çalışma yapmıştır. İlçe (2001), Ankara ve Tokat illerinde bulunan farklı sosyo kültürel yapıya ve ekonomik koşullara sahip bireylerin sosyo-ekonomik koşullar; fizyolojik ve psikolojik etkenlerin çerçevesinde mutfak tasarımına etkilerini açıklamıştır. Özdemir (1996), yüzey kaplama malzemelerinin mutfak dolabı üretiminde kullanılan yonga levhanın fiziksel ve mekanik özellikleri üzerine etkileri ve yüzey kalite özelliklerini belirlemiştir. Akkılıç (2004), mutfak mobilyası olarak da kullanılan farklı yüzey malzemeleri ile kaplanmış yonga levhaların teknolojik özelliklerini araştırmıştır. Dellaloğlu (2002), mutfak mekanı içinde bulunan sabit donatı elemanlarından en sık kullanılan tezgah bölümünün fiziksel, kimyasal ve mekanik etkilere karşı dayanımını incelemiştir.

Mutfaklardaki sabit donatı elemanlarında malzeme kullanımı ve tercihleri ile ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Yapılan bu çalışma ile birlikte mutfaktaki sabit donatı yüzeylerinde en yaygın kullanılan malzemelerin tespit edilmesi, kullanılan malzemenin tercih sebepleri, mutfak mekanında estetik-fonksiyonellik ilişkisinin araştırılması ve gelecekte yapılacak uygulamalardaki eksiklikleri gidermeye yardımcı olacaktır.

1.4. Mutfak Mekanı Kavramı

Yaşadığımız evrende bulunan tüm türler için yaşamlarının sürdürülebilmesi ve kendi türünün evrensel sürekliliğinin korunması şartı vardır. Bu şart beslenme, barınma, korunma ve üreme eylemleri ile sağlanmaktadır. Doğal çevre şartları canlıların bu eylemlerini gerçekleştirebilecekleri uygunlukta olmadığı için canlılar kendilerine uygun çözümler ortaya koymuştur (İzgi, 1999; Ulular, 2006).

İnsanoğlunun binlerce yıllık tarih içerisinde en dikkat çeken uğraşlarından birisi yaşadığı doğal çevreyi çeşitli ihtiyaçları doğrultusunda düzenlemesi ve değiştirmesi olmuştur (Ulular, 2006).

İnsanlar yaşamlarını sürdürüp nesillerini devam ettirebilmek için barınabileceği, bütün ihtiyaçlarını karşılayabileceği mekanlara ihtiyaç duymuştur. Zamanla bu mekanlar insanla bütünleşmiş, içinde yaşayanların yaşam biçimine göre şekillenmiş, insanların fizyolojik, sosyolojik, psikolojik, estetik ve ekonomik yönlerden istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde tasarlanması gereken mekânlar haline dönüşmüştür (Ulular, 2006). Zamanın ilerlemesi ile birlikte bu mekanlar işlevlerine göre çeşitli bölümlere ayrılmışlardır. Bu işlevlerin gerçekleştiği mekanlardan biri de mutfaktır.

Arapça’da bir mekân ismi olan “matbah” yani yemek pişirilen yer anlamına gelen bu kavram Türkler tarafından “mutfak” olarak isimlendirilmiştir. Halk ağzında “mutbak” şeklinde de kullanılmaktadır; ancak Türkler Anadolu’ya gelmeden önce mutfak için “aşlık, aşevi, aşdamı, aşocağı” gibi kelimeler de kullanmışlardır (Ulular, 2006).

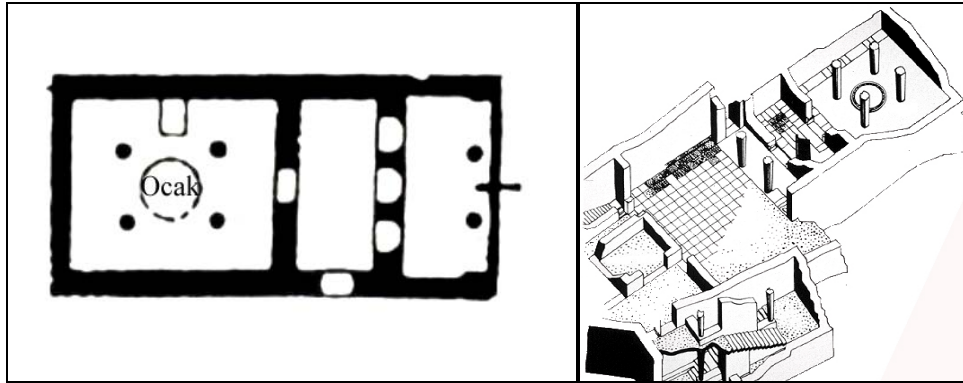
Mutfak, yiyeceklerin hazırlandığı, pişirildiği, saklanıp korunduğu ve tercihe bağlı olarak hazırlanan yiyeceklerin servis edildiği bir konut bölümüdür. Mutfakta gerçekleştirilen eylemler, yemek için gerekli tüm malzemelerin mutfağa alınmasından başlayarak yemek yeme eylemine kadar süren, yıkama-hazırlama-pişirme-aktarma ve depolama işlevlerinin tümünü içinde barındırabilen, ayrıca mekanı kullanmakta olan ailenin yapısına, büyüklüğüne, sosyo-ekonomik durumuna, kültürel özelliklerine bağlı olarak da farklı işlevler içinde kullanılmakta olan bir mekandır (Ulular, 2006).

1.5. Mutfak Mekanının Tarihsel Gelişimi

Her canlı için hayatta kalmanın başlıca iki şartı vardır ki bunlardan biri beslenmek diğeri ise kendini dış etkenlerden koruyabilmek için barınmaktır. İnsanlar çağlar boyunca geliştirdikleri teknikleri, kendinden sonrakilere aktarmış böylece onların da yaşamlarını sürdürebilmelerini ve bir adım daha ileriye gidebilmelerini sağlamışlardır (Ulular, 2006).

Ateşin bulunmasından sonra insanlar besinleri ateş üzerinde pişirmeyi öğrenmiş; ateşi, ısınmak, aydınlanmak ve vahşi hayvanlardan korunma amaçlı bir öge olarak kullanmışlardır. Ateşin bulunduğu nokta, mekân oluşumunu etkilemiş, belki de mekânın donatımı açısından ilk örneklerin oluşmasına neden olmuştur (Ulular, 2006).

Ateşin bulunması ile birlikte ocak kavramı ortaya çıkmış ve insanların yaşamakta olduğu korunaklı mekanın merkezi olmuştur (Şekil 1.1). Aile hayatının sembolü haline gelen ocak, mutfak da önemli bir konuma sokmuştur (Sözer, 1990).

Şekil 1.1. Megaron (URL-26, 2009; URL-27, 2009).

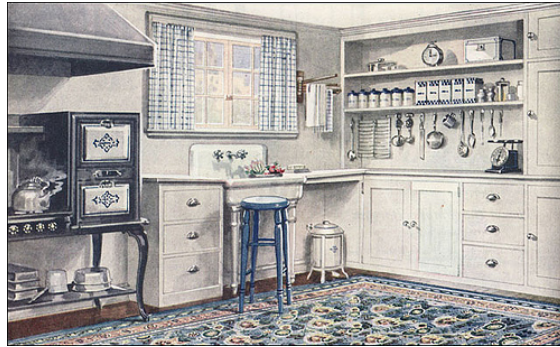
İnsanoğlu tarım yapmaya, hayvanları ehlileştirmeye başladığı neolitik toplumların ve uygarlıkların başlangıcında ocağın bulunduğu mekan her türlü amaca yönelik olarak kullanılmıştır (Ağat, 1983).

Yerleşik düzene geçişin ilk adımları ateşin kontrol altına alınması ve istenilen amaca uygun kullanılabilir hale getirilmesi ile atılmıştır (Şekil 1.2). Tüketimin üretime dönüştürülebilmesi, ihtiyaç fazlası besinin sağlanabilmesi ve depolama zorunluluğu, toplulukları yerleşik düzene yöneltmiştir. Bunun sonucunda da mülkiyet, sınıf farklılıkları oluşmuş ve ekonomi gelişmiştir. Bu noktadan sonra değişim süreklilik kazanmıştır (Phipps, 1996).

Şekil 1.2. Çatalhöyük Evi iç mekanı (URL-28, 2009).

Farklı kültürlerde, farklı görünümler sunan mutfağın gelişim sürecinde önemli aşamalar elektrik, su ve hava gazı tesisatı gibi konut kolaylıklarıyla gerçekleşmiştir. Endüstrileşme hareketinden önce kırsal ve kentsel tüm halk konutlarında mutfak ve yaşama odası tek bir mekânda çözümlenmiştir (Ağat, 1991). Endüstri devrimi ile yoğunlaşan kentsel yaşamda oluşan sağlıksız koşullar zamanla düzeltilmiştir; özellikle su ve hava gazının girmesiyle mekânsal kurgu dramatik bir biçimde değişmiştir (Şekil 1.3). Yemek pişirmek için ocak yakmak gereğinin kalmaması ve hava gazının yanlış kullanımının getirdiği ölüm ve yangın tehlikeleri nedeniyle oturma eylemlerinin başka mekânlara taşınması mutfağın küçülerek bir servis bölümü haline gelmesine neden olmuştur (Ünügür, 1997).

Şekil 1.3. 1921 tarihinde üretilmiş bir mutfak (URL-29, 2009).

Günümüzün ekonomik koşulları, mutfakta yardımcı eleman kullanmayı ve bunlara yapılacak ödemeyi çok güçleştirdiği gibi kadınların daha fazla öğrenim görmesi ve giderek daha fazla iş hayatına katılması, mutfağı evin hanımının her gün saatlerce çalıştığı bir yer olmaktan çıkarmaya, mutfakta iş yaptığı saatlerde aile hayatından kopmasını önleyecek duruma getirmeye zorlamıştır (Ağat, 1991). Mutfak, kadının mutlak egemenlik alanından çıkararak; tüm aile bireylerinin kullanabileceği uygun boyut, alan ve düzenlere kavuşmuştur. Günümüzdeki teknolojik gelişmeler ile hazırlama, pişirme, saklama, atık atma eylemlerinde kullanılan donatıların ve tesisat sistemlerinin getirdiği yeni olanaklar sayesinde temiz, kokusuz bir nitelik kazanan mutfak; sosyal bütünleşme ve esneklik gereksinmelerini karşılamak üzere sadece şekilsel değil kavramsal bir dönüşüm göstermektedir (Ünügür, 1997).

1.6. Mutfak Mobilyası Kavramı

Mobilya; masif ağaç veya ağaç malzemelerin (yonga levha, lif-levha, kontrplak, kontrtabla ve kaplama vb.) ve metallerin, çeşitli şekiller verilmek üzere birçok işlemlerden geçirilmesi; koruyucu, güzelleştirici üstyüzey işlemleri yanında tekstil, sentetik deri, yapay sünger ve diğer tamamlayıcı gereçlerle (vida, cam, mermer, yay vb. gibi montaj ve döşeme malzemeleri ile) işlevsel ve estetik özellikler kazandırılarak, konut, otel, okul gibi tüm yaşam ve kullanım alanlarında ihtiyaç duyulan sabit ya da hareket ettirilebilen (masa, sandalye, koltuk, gardrop, karyola, komodin, şifonyer, kütüphane vs.) dayanıklı tüketim ürünleridir (Malkoçoğlu, 1989).

TS 4521'e göre mobilya, oturma, yemek yeme, çalışma, yatma vb. işlerin gerçekleştirilmesinde kolaylık ve rahatlık sağlayan, parçaların büyük çoğunluğu masif, lifli, yongalı ve tabakalı ağaç malzemelerinden yapılan taşınabilir veya sabit olarak kullanılan eşyalardır. TS 4521 mobilya gruplarını, kullanım durumlarına, yapılarına, kullanım amacına, stillerine, malzemesine ve üstyüzey işlerine bağlı olarak adlandırılmaktadır.

Mobilya piyasasında ise mobilyalar, mekanlara göre biçimlendirilmişse; mutfak mobilyası, salon mobilyası, yatak odası mobilyası vb. şekilde, biçimlendiği coğrafi bölge tarzında üretilmişse; İngiliz, İtalyan, İskandinav mobilya, mobilya üniteleri yan yana, üst üste uyumlu ve bağımlı geçişi sağlanarak biçimleniyorsa; modüler mobilya, mobilya elemanları, sıcak buhar ve basınç etkisinde, uygun kalıplar yardımıyla biçimlendiriliyorsa;

bükme mobilya, üretildiği malzeme türüne bağlı olarak; bronz, meşe, ceviz, maun bambu vb. mobilya, laminasyon tekniği ile lamine ve ağaç malzemelerin biçimlendirilmesi sonucu üretilmişse; lamine mobilya, birkaç amaca hizmet verecek şekilde imal edilecekse; fonksiyonel mobilya gibi isimlerle tanımlanmaktadır (Özdemir, 1996).

Mekânlarına göre biçimlendirilen mobilyalar içinde yer alan mutfak mobilyası, hareketli (yemek masası, sandalye vb.) ve sabit (dolap, tezgah, eviye vb.) mobilyalar (donatılar) olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Mobilya kavramı bazı araştırmacılara göre donatı kavramı ile eşdeğer anlamda kullanılmaktadır. Hasol (2002) donatıyı, donatmaya yarayan şeyler, teçhizat ya da mobilya olarak tanımlar. Bu bağlamda çalışma kapsamında dil birliği açısından bazı yerlerde ‘donatı’ kavramı, ‘mobilya’ kavramı yerine kullanılmaktadır.

1.7. Mutfak Mobilyası Stilleri

Mutfak mobilyası stillerini inceleyebilmek ve çalışmadaki dil birliğini sağlayabilmek için stil kavramının ne anlama geldiğini ve bu kavramın başka hangi kelimelerle eşdeğer anlam taşıdığını irdelemek gerekir.

Hasol’a (2002) göre stil, bir sanatçının, bir sanat çeşidinin veya bir sanat döneminin kendine özgü tasarım tarzı; belirli bir mekân ve zamanda, sanat alanında, benzer gereksinme ve olanaklardan doğan anlatımları birleştiren ortak payda olarak tanımlar.

Gropius (1959), stil’i, “Kültürel bakımdan doymuş zeminiyle belirli bir ortak paydanın teşekkülüne imkan veren bir devrin daima tekrarlayan ifade tarzı.” olarak tanımlamaktadır. Gropius’a göre; “Stiller bir tarihçi tarafından ancak geçmişteki çağlar için tespit edilebilir.”

Turani (1993), Sanat Terimleri Sözlüğü’nde, dilimizde üslup anlamına gelen stil kelimesini iki şekilde tanımlar:

1. Sanatçının eserlerindeki müşterek anlatım ve biçimlenme tarzı.
2. Devirlerin bütün sanat eserlerinde bulunan öğeler ve anlatım tarzı.

Günümüzde üslup kavramını ise daha geniş anlamda düşünüyoruz. Bugün üslup sadece mimari ile sınırlı kalmayan, aksine bütün sanatları içeren bir kavram olarak kabul edilmektedir. Hatta üslup bizim yaşamımızdaki davranış şeklini de içermektedir. Bunun da ötesinde üslup yardımı ile sanatların ortak yönlerinin anlatımı yanında tek tek sanatçıların davranış biçimleri de açıklanabilmektedir. Tarz, stil ve karakter kelimeleri üslup kavramına yakın ifadelerdir (Tavşan, 2002).

Yapılan literatür araştırmaları sonucunda günümüzde mutfaklarda tercih edilen mutfak stilleri aşağıdaki gibidir.

- Geleneksel Stil

Geleneksel tarzda dekore edilmiş mutfaklar 18. 19. yüzyıllarda ve 20. yüzyılın başlarında Amerikan ve Avrupalı evlerinin tasarımındaki biçimsel özellikleri taşımaktadır. Mimari detaylarına çok özen gösterilen, tepeden tırnağı kadar ayrıntılı ahşap işçiliğı isteyen bir tarzdır (Miller, 1998). İnce detay gerektiren zarif ahşap motifler kullanılır. Victorian, İtalyan, Georgian, Edwardian, Federal, Regency, Early Amerikan ve Neoklasik tarzlar geleneksel stiller grubu içersinde yer almaktadır. Bu stiller içersinde yer alan Victorian, İtalyan ve Georgian tarzları mutfak tasarımında en çok kullanılan stillerdir ve aşağıda bu üç başlık altında incelenmiştir (URL-5, 2007; Tavşan, 2002).

- a. Victorian Stil

19. yüzyılda ortaya çıkan dönemin Kraliçesi olan Victorian' nın adı ile anılan eklektik bir tarzdır. Bu tarzın kullanıldığı mutfaklarda zarafet ön plandadır (Şekil 1.4). Koyu renk ve ağır ahşap kullanımı yaygındır. Ahşap üzerinde düz çizgiler, yumuşak eğriler, kabartmalar ve egzotik işlemler kullanılır. Mutfak dolaplarının tavana en yakın kısımlarında ahşap taç giydirmeler mevcuttur ve dolaplar olabildiğince tavana yakın mesafelerde bitirilir. Bazı dolap kapaklarında ahşap çıtalarla eşit dikdörtgen parçalara ayrılmış cam kullanılmaktadır. Mutfağın ocak kısmında ocak ve havalandırmanın bir arada olduğu ocak kuzinesi bulunmaktadır. Genellikle kuzinenin her iki yanında ahşap sütunlar yer alır. Ocağın üst kısmında yer alan havalandırma bölümünde bacada dahil olmak üzere ağır ahşap giydirme mevcuttur ve yumuşak eğrilere sahip kemerler yerleştirilmiştir. Tezgah malzemesi olarak ahşap, mermer ve granit kullanılmaktadır (URL-5, 2007; Neave, 1989; Tavşan, 2002).

Şekil 1.4. Victorian stil mutfaklar (URL-5, 2007; URL-26, 2008).

b. İtalyan Stil

19. yüzyılda bölgesel bir stil olarak gelişen bu stilde Victorian stili gibi işçilikli ve süslemeli detaylara yer verilir. Açık bej ve krem rengi mutfak bütününde en çok kullanılan renktir ve stilin en etkin özelliğidir (Şekil 1.5). Dolap kapaklarında düz çizgilere sahip genellikle dikdörtgen ya da kare şekilli kabartmalar ve eşit bölmelere ayrılmış cam kullanımı mevcuttur. İtalyan Stili'nde kullanılan ocak kuzinesi, Viktorian Stili'nde olduğu gibi ocak ve havalandırmanın bir arada olduğu, havalandırma kısmında yumuşak eğrili kemerlerin kullanıldığı ahşap yoğunluklu kuzinelerdir. Bazen tezgah altında bulunan dolapların bitiminde ahşap sütunlar kullanılmaktadır. Ahşap, mermer ve granit tezgahta kullanılan malzemelerdir (URL-5, 2007).

Şekil 1.5. İtalyan stil mutfaklar (URL-5, 2007).

c. Georgian Stil

18. yy. sonu ve 19. yy başlarında İngiltere'de yaygınlaşan bu stilde de geleneksellik ön plandadır. Ahşap malzeme olarak kiraz, ceviz ve maun; tezgah malzemesi olarak ahşap, mermer ve granit kullanılır (Şekil 1.6). Dolap yüzeylerinde kare ve dikdörtgen biçimli kabartmalar; dolap üst kısımlarında taç giydirmeler bulunur. Dolaplar üst üste yerleştirilerek tavana kadar uzanır. Viktoryan ve İtalyan stillerinin özelliklerini taşımakta olup birbirlerinden ahşap malzemenin çeşidi konusunda ayrılırlar (URL-5, 2007).

Şekil 1.6. Georgian stil mutfaklar (URL-5, 2007).

- Country Stil

18. yy'da endüstrileşme hareketi ile ortaya çıkan birçok yenilik gibi çiftlik yaşamında da gelişmeler olmuş, ilk defa çiftlik evlerinde görülmeye başlanan Country adı altında yeni bir stil ortaya çıkmıştır. Country mutfaklarda mavi, yeşil, açık ve parlak renk kullanımı yaygındır. Dolap kapaklarının yüzeylerinde içeriye gömük veya dışarıya doğru çıkıntı yapan kare ya da dikdörtgen şekiller ve 'wainscotlar' (2-3 cm genişliğindeki ahşap panellerin yan yana getirilerek birleştirilmesi sonucu oluşturulan kapak modeli) bulunmaktadır. Kapaklar üzerinde dekoratif amaçlı tel kullanımı ve sepet örgü modeli görülmektedir. Raf kullanımı yaygın olup, raflara dik gelecek şekilde monte edilen ince ahşap çubukların yardımıyla tabakların yerleştirilip sergilendiği tabak askıları bu stilin özelliklerindedir. Birçok mutfak aleti de tavanda ya da ocağın yaslandığı duvarda asılan askıya takılır. Tezgah yüzeyi yoğunlukla seramik buna ek olarak mermer ya da granittir. Çiftlik yaşantısının izlerini taşıdığı için basit ve sade bir görünüme sahiptir. Country stili kendi içinde farklılıklar gösteren French, İngiliz ve Farmhouse stilleri olmak üzere alt başlıklara ayrılır (Tavşan, 2002; URL-5, 2007).

- a. French Country

Sade ve özgün bir tarzdır. Ahşap malzeme olarak kiraz ve meşe kullanılır (Şekil 1.7). Dolap kapakları yüzeylerinde dikdörtgen veya kare şeklinde formlar kullanılarak yüzeye gömülü olarak uygulanmaktadır. Kapaklarda ayrıca cam malzeme uygulanır. Dekoratif raflar, tabak askıları ve kiler kullanılır. Pastel renkler özellikle beyaz renk mutfak yüzeylerinde uygulanır (Tavşan, 2002; URL-5, 2007).

Şekil 1.7. French Country stil mutfak (URL-19, 2008).

b. İngiliz Country

İngiliz Country Stili'nde dolap kapaklarının üst kısmında eğri çizgiler uygulanır. Kapak yüzeylerinde dışarıya doğru çıkan kare veya dikdörtgen şekiller ya da ince ahşap çıtalarla bölünmüş cam kullanılır (Şekil 1.8). Tezgah kenarlarında çiçek motifleri görülebilir. Malzeme olarak doğal çam ve maun tercih edilmektedir (Tavşan, 2002; URL-5, 2007).

Şekil 1.8. İngiliz Country stil mutfak (URL-5, 2007).

c. Farmhouse Country

Çiftlik evlerinde görülen bir stildir. Dolap malzemesi olarak üzerinde budak izleri bulunan ahşap en çok tercih edilen malzemedir. Dolap kapaklarında dışarıya doğru çıkıntılı dikdörtgen şekiller ve cam kullanılır (Şekil 1.9). Raf ve tabak askılığı uygulanır. Tezgah kenarlarında çiçek desenleri bulunur (URL-5, 2007; URL-6, 2007).

Şekil 1.9. Farmhouse Country stil mutfak (URL-5, 2007).

- Arts and Crafts Stil

19. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’ de endüstrileşmenin getirdiği makineleşmeye ve seri üretime tepki olarak doğan bir harekettir. Bütünüyle işlevselliğe yönelik tasarlanan, süslemeden uzak, genellikle elişçiliği ile üretilen, düzgün ve keskin hatlara sahip ahşap kullanımı vardır (Şekil 1.10). Akçağaç, çam, ceviz, kayın ya da meşe kullanılan ahşap çeşitlerindedir. Bu tarza doğada saf halde bulunan renkler hakimdir (URL-5, 2007; Tavşan, 2002; Mack, 1989). Kahve tonları ve koyu vişne dolap yüzeylerinde kullanılan renklerdendir (Şekil 1.11). Dolap kapaklarını düz hatlar ve dikdörtgen biçimler oluşturur (Gilliatt, 1990).

Şekil 1.10. Arts And Crafts stil mutfak 1 (URL-5, 2007).

Şekil 1.11. Arts And Crafts stil mutfak 2 (URL-5, 2007).

- Rustik Stil

19. yüzyılın 2. yarısında ortaya çıkan yöresel Amerikan mutfaklarıdır. Budaklı çam, Amerikan ceviz ağacı ve kızılgağaç ahşap tercih edilen malzemelerdir ve cilalanarak doğal görünümleri ile sergilenir (Şekil 1.12). Renk olarak kırmızı, sarı ve yeşil tonlarının kullanımı yaygındır (URL-5, 2007).

Şekil 1.12. Rustik stil mutfaklar (URL-5, 2007).

- Art Deco Stil

1920 ve 30'larda özellikle Fransa'da yaygınlaşan bir stildir. Avant-garde ve geleneksel sanat arasında ağırlıklı olan bir akımdır (Şekil 1.13). Gelenekselliğin dışında tasarlanan şıklık Art Deco'nun modern metaforu olarak açıklanır. Asimetrik düzenin ve eğrisel çizgilerin tersine simetrik bir düzene ve köşeli, doğrusal çizgilere sahiptir. Yalın ve saf biçimler, geometrik ya da doğal biçimlerden stilize edilmiş bezemeler kullanılır. Renk olarak kırmızı ve turuncunun; malzeme olarak doğal malzemelerin yanında betonarme, morötesi cam ve plastik gibi yapay malzemelerin kullanıldığı bir tarzdır (Tavşan 2002; Miller 1989).

Şekil 1.13. Art Deco stil mutfak (URL-22, 2009).

- Minimal Stil

1960 sonrası teknolojik gelişmelerin ışığında ortaya çıkan bir anlayıştır. Minimal tarzda tasarlanmış bir mutfak henüz tam bitmemiş izlenimini vermektedir. Gereksiz hiçbir detay yoktur ve asla işleme kullanılmaz (Şekil 1.14; Şekil 1.15). Duvarlarda asılı aksesuarlar bulunmaz. Şekil olarak geometrik, düz ve yalın hatlar; malzeme olarak ince metallere, lake, cam, ahşap ya da lamine kaplamalar; renk olarak pastel tonlar kullanılır (Tavşan, 2002).

Şekil 1.14. Minimal stil mutfak 1 (URL-15, 2007).

Şekil 1.15. Minimal stil mutfak 2 (URL-16, 2007).

- Post-Modern Stil

Post-modernizm 19. yüzyıl sonları ile 20. yüzyılın özelliklerini taşıyan modern sanat akımının mimarlıktaki en önemli stilidir (Şekil 1.16). Dönemin sağladığı teknolojik

imkanlardan yararlanılarak ilginç biçimlerin tasarlandığı bir tarzdır. Bu stilde ‘herşey olur’ sloganı kullanılarak, tarihsel biçimlere tabu gözüyle bakılmaktan vazgeçilip serbestlik savunularak, geçmişle modern birleştirmiştir. Mutfaklarda da eskiden gelen biçimler modern malzemeyle birleştirilerek kullanılmıştır (Tavşan, 2002; Innes 1987).

Şekil 1.16. Post-Modern stil mutfak (URL-23, 2007).

- High-Tech Stili

1970’lerde ileri teknolojinin malzeme ve tekniklerinden yararlanılarak ortaya çıkan bir akımdır. High-tech’i belirleyen temel özellikler olarak, metal ve cam malzemedeki esnek kullanıma olanak verecek biçimde yararlanılması, teknolojinin ağırlıklı etkisiyle strüktürün tüm açıklığıyla sergilenmesi, tasarlanılan alanın bitmemiş bir görüntü sergilemesi belirtilebilir (Şekil 1.17). High-tech mutfak tasarımı iç mekanda oluşturulan tüm özellikleri yansıtır (Tavşan, 2002).

Şekil 1.17. High-Tech stil mutfak (URL-24, 2007).

- Fütürist Stil

Gelecekçilik olarak da tabir edilen bu stil 1900-1912 yılları arasında İtalyanlar'ın ilerici sanat biçimleri anlayışının bir ifadesi olarak ortaya çıkmıştır. Mekansal sürekliliğin ancak çizgilerin, düzlemlerin ve sınırların yok edildiği bir anlatım ortamında var olabileceğini vurgulayarak taklitçiliği reddetmektedir. Geleceğe atıfta bulunan bu stil gerçeğin geçmişte olduğu gibi yalnızca biçim ve renklerle yansıtılamayacağına, her şeyin sürekli bir hareket ve değişim içinde olduğu ve tasarımın evrensel dinamizmi yansıtması gerektiğini vurgular (Şekil 1.18). Mutfaklarda fütürizm ise sıradanlıktan uzak, alışılmadık dışındaki, geleceğin parçası olan tasarımlarla ortaya çıkar ve malzemelerin bir bütün olarak algılandığı ve kullanıldığı bir stildir (Anonim 4, 1997b).

Şekil 1.18. Fütürist stil mutfak (URL-25, 2009).

1.8. Mutfak Mobilyası Stillerinin Tarihi Gelişimi

Ateşi bulan insanların yerleşik düzene geçme isteği ile birlikte yaşanan mekanların düzenlenmesi bir ihtisas konusu olmaya başlamıştır. İnsanın yaşadığı ilk dönem konutlarında besin hazırlama ve yeme mekanı olarak ayrı bir yerleşim şekli uzun süre görülmemiştir. Yaşama mekanının bir köşesi bu işlemleri gerçekleştirmek için kullanılmıştır. İnsanlar tarafından uzun süre bu yerleşim sistemi ile kullanılan mutfaklara gelişmiş ve ayrı bir mekan olarak ilk defa Roma devrinde rastlanılmıştır (Sayel, 1993).

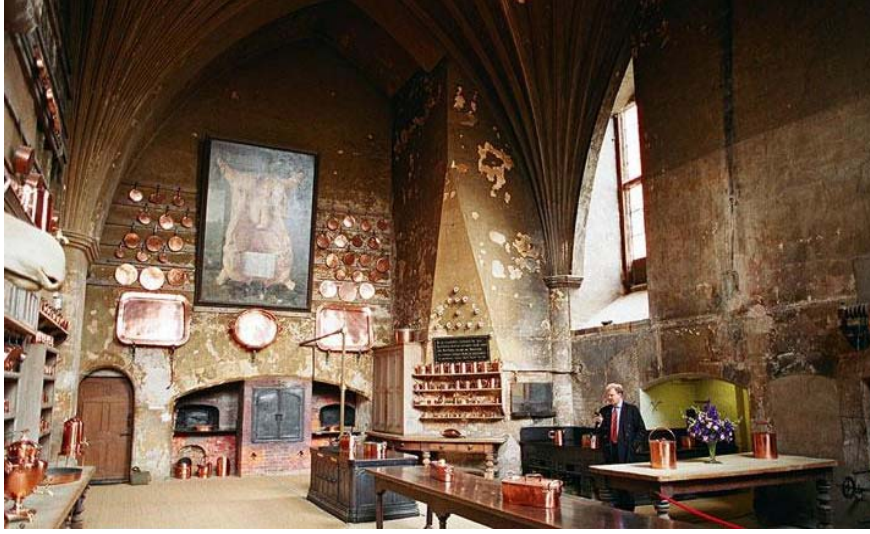
Roma devrindeki mutfaklarda fırın, ocak ve hazırlık masasının yer aldığı bir mekan, bu mekana bağlı olarak da yeme eğleminin gerçekleştirildiği ikinci bir mekan bulunmaktadır. Batıda Roma İmparatorluğu çöktükten sonra mutfağın ayrı bir mekan olarak ele alınması geleneğinin Bizans İmparatorluğu ile birlikte devam ettiği görülmektedir (Sayel, 1993).

Şekil 1.19. Ortaçağ Avrupası'na ait bir mutfak (URL-13, 2008).

15. yy'da Bizans İmparatorluğunun çökmesi ile başlayan Rönesans döneminde de yemek yeme mekanının mutfaktan ayrıldığı görülmektedir (Şekil 1.19). Mutfak sadece yemek hazırlama amacı ile kullanılmaktadır (Anonim 6, 1997).

16. yy'da ve 17. yy başında yer alan Elizabethan ve Jacobean dönemlerinde de Rönesans etkisi devam etmiş (Şekil 1.20; Şekil 1.21) ve mutfak yine sadece yemek hazırlama amacı taşımıştır (Hasol, 2002).

Şekil 1.20. 16. yy Elizabethan tarzı mutfak (URL-14, 2008).

Şekil 1.21. 16. yy Elizabethan tarzı mutfak (URL-14, 2008).

17. yy ile birlikte ortaya çıkan konfor kavramı Kuzey Avrupa'da bulunan liman kentlerinde ve özellikle Hollanda'da etkisini göstermiştir. Hollanda'da refah seviyesi, zengin ticari bir ülke olmasıyla beraber artmış, burjuva değerlerinin hüküm sürdüğü ilk Avrupa ülkesi olarak, Protestan dinindeki basitlik ve çalışkanlık, aile yaşantısının her şeyden üstün tutulması gibi değerler ev içi oluşumlarına da yansımıştır. Mutfak evin en önemli yeri haline gelmiştir. Burjuvazi ile birlikte hem konforlu hem de çalışma hayatı ile uyumlu sosyal mekanlı mutfak anlayışı oluşmaya başlamıştır. Bu değişim ile birlikte 17. yy'ın sonlarına doğru yavaş yavaş mutfak stilleri de oluşmaya başlamıştır (Phipps, 2002).

18. yy'da Endüstri Devrimi Avrupa ve tüm dünyada etkisini hissettirmiştir. Mekanlarda konforun yanında fonksiyonellik, estetik, rahatlık ve şıklık gibi kavramlarda gelişmeye başlamaktadır. Bu kavramlar yeni tarzların ortaya çıkmasına da öncü olmuştur (Grey, 1994).

18. yy'ın başlamasıyla birlikte iç mekanlarda oluşan değişimlerin etkileri mutfaklarda da görülmektedir. Bu dönemde Georgian Dönemi'ni temsil eden, rahat planlama prensibi, kullanım kolaylığı gibi öğeleri içeren mutfak tasarımları oluşmaya başlamıştır (Şekil 1.22). Tıp ve bilimin gelişmesi, ziraat tekniklerinin çağa göre ilerlemesi, nüfusun artışı gibi etkenler çiftlik hayatının gelişmesine ve çiftlik evlerinin de büyümesine sebep olmuştur. Bu gelişme çiftlik evlerinin mutfaklarında Country adında yeni bir tarzla birlikte kendini hissettirmiştir (Şekil 1.23). İlerleyen zamanla birlikte bu stiller toplumun her kesimi tarafından kullanılabilir bir hale gelmiştir (Grey, 1994).

Şekil 1.22. 18. yy Georgian stili mutfak (URL-14, 2008).

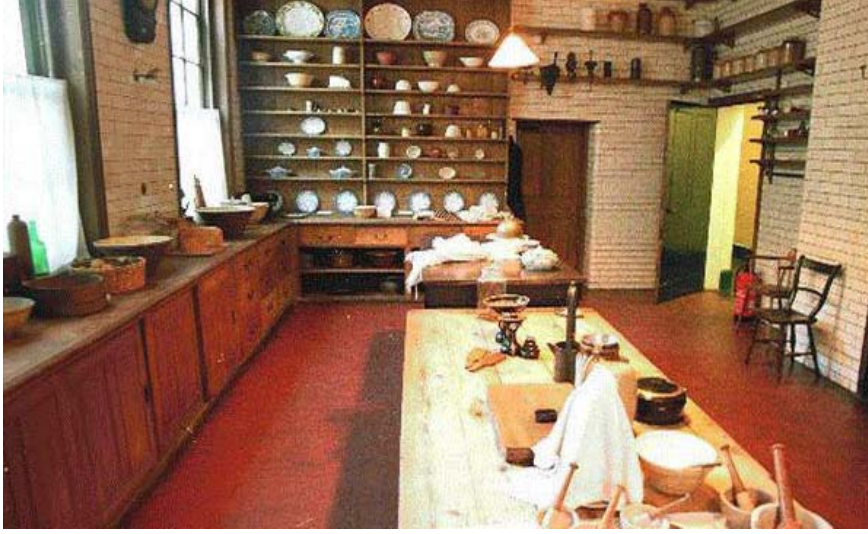

Şekil 1.23. Çiftlik evi mutfağı (URL-14, 2008).

19. yy ile artan teknolojik gelişmeler, nüfus artışı, siyasi değişimler ve şehirlerin büyümesi gibi sosyal nedenlerle birlikte Viktoryan tarzının temelleri atılmaya başlanmıştır (Şekil 1.24; Şekil 1.25). Bu stil ile duvara monte edilmiş terekler kullanılarak tabakların ve çanakların açık olarak sergilendiği, bazı mutfak aletlerinin de duvara asıldığı görülmektedir (Grey, 1994; Anonim 6, 1997).

Şekil 1.24. Viktoryan dönemi (URL-17, 2007).

Şekil 1.25. Viktoryan tarzı mutfak (URL-14, 2008).

Endüstri Devrimi ile birlikte gelen sanayileşme hareketleri, ilerleyen zamanla birlikte el işçiliğinin azalmasına sebep olmuştur. Bu durum 19. yy'ın ikinci yarısına kadar devam etmektedir. Ancak birçok sanatçı ve mimar bu durumun artık değişmesi gerektiğini düşünerek Arts and Crafts adında yeni bir akım oluşturmuşlardır. Bu akımla el işçiliğinin kullanıldığı keskin ve düz hatlara sahip mutfak tasarımları özellik kazanmıştır (Grey, 1994; Anonim 5, 1997).

19. yy'da meydana gelen değişikliklerle birlikte ortaya çıkan ergonomi kavramı 20. yy'da Avrupa ve Amerika'daki ev konforu anlayışına yeni bir düzen getirmiştir. Konfor anlayışı evin her bölümünde ortaya çıktığı gibi mutfakta da tezgah yüksekliği, dolap organizasyonu ve tüm bunların birbiriyle olan ilişkisinin irdelenmesinde rol oynamıştır. Bu değişimlerin ışığında 1900'lü yılların başında hazır mutfak kavramı gelişmiş ve ilk modüler mutfak üretilmiştir. Böylelikle modern stille üretilen komple mutfaklar oluşmaya başlamıştır (Grey, 1994; URL-21, 2009).

Teknolojinin getirdiği tüm imkanlardan yararlanılarak mutfaklar için yeni malzemeler, yeni tefriş fikirleri, farklı montaj teknikleri kullanılmaya başlanmaktadır. Özellikle gelişen ve değişen malzeme olanakları stillerinde çeşitlenmesine ön ayak olmuştur. 1920 ve 30'lü yıllarda Art-Deco, 1960'larda Minimalist, 1970'lerde Post-Modern ve High-Tech, 1900'lü yıllarda ortaya çıkan ancak günümüzde daha çok etkisi hissedilen Fütürist tarzda mutfak tasarımları ortaya çıkmıştır (Phipps, 2002; Tavşan, 2002; Grey, 1994).

20. yy ile başlayan mutfak tasarımı anlayışındaki yenilenmeler konforun, sosyal olguların, ihtiyacın, insanlar arası ilişkilerin ve en önemlisi gelişen ve değişen teknolojinin

etkisi ile 21. yy'da da yeni fikirlerle kendini göstermektedir. Fütürist tarzda tasarlanan mutfaklar geleceğe gönderme yaparak bu yeni fikirlerin habercisi olmaktadır (Phipps, 2002; Tavşan, 2002; Grey, 1994).

21. yy'da oluşan yeni tarzlar ile birlikte, geçmiş yüzyıllardan gelen eski tarzların yeni anlayış ile tekrar stilize edilmesi sonucu stiller konusunda geniş bir yelpazenin oluşmasına olanak sağlanmaktadır. Günümüzde malzeme çeşitliliğinin artması ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte geçmişte uygulanmakta olan stillerin özellikleri yeni gelişen malzemelere yansıtılarak el işçiliği azaltılmakta ve pratik çözümler sağlanmaktadır (Tablo 1.1). Böylelikle kullanımı ve bakımı daha kolay mutfak organizasyonları oluşturulabilmektedir (Phipps, 2002; Tavşan, 2002; Grey, 1994).

Dünyada izlenen bu gelişme çizgisi ülkemizde de etkisini göstermektedir. Kullanıcıların tercihlerine bağlı olarak iyi kurgulanmış, birçok işlevi bünyesinde barındıran, malzeme yönünden kullanım kolaylığı sağlayan, estetik ve görünüş açısından uygun stille sahip bir mutfak tasarımı giderek değişen yaşam koşullarının bir parçası olmaktadır.

Tablo 1.1. Mutfak mobilyası stillerinin geçmişte ve günümüzde malzeme seçimi

STİLLER	KULLANILAN DOLAP VE KAPAK MALZEMESİ		KULLANILAN TEZGAH MALZEMESİ		KULLANILAN YÜZEY KAPLAMA MALZEMESİ		KULLANILAN RENKLER
	Geçmişte	Günümüzde	Geçmişte	Günümüzde	Geçmişte	Günümüzde	
GELENEKSEL 18. ve 19. yy ile 20. yy başları	Victorian	Maun, Gül Ağacı, Ceviz, Kayın	Dolap kapaklarında kullanılan ahşaplar	Mermer, Granit	Lake	Lake	Krem,Beyaz, Kahve Tonları
	İtalyan	Ceviz, Kayın					Açık Bej,Krem
	Georgian	Kiraz, Ceviz, Maun					Kahve Tonları, Koyu Kırmızı
COUNTRY 18. yy	French	Kiraz,Meşe	Seramik karolar	Seramik Karolar	Lake,Cila	Lake,Cila, Ahşap Kaplama	Koyu Menekşe, Mavi,
	İngiliz	Maun,Meşe, Ceviz,Çam					Krem,Sarı,Beyaz, Yeşil,Mavi
	Farmhouse	Meşe					Beyaz,Sarı,Mavi, Kahve Tonları
ARTS AND CRAFTS 18.yy	Shaker	Ceviz,Çam, Dişbudak, Karaağaç,Kayın	Dolap kapaklarında kullanılan ahşaplar	Mermer, Granit	Lake,Cila	Lake,Cila, Ahşap Kaplama	Kahve Tonları, Koyu Vişne,
		Porsuk					
RUSTİK 19. yy 'in 2. yarısı	-	Çam,Ceviz, Kızlağaç	Dolap kapaklarında kullanılan ahşaplar	Mermer, Granit	Cila	Cila, Ahşap Kaplama	Kahve Tonları, Kırmızı, Sarı, Yeşil
		Mdf, Yongalevha	Mermer,granit, ahşap	Mermer,Granit, Verzalit, Kuvars veya Akriolik Esaslı Taş, Mermerit, Seramik, Laminant, Mantar, Camlı Beton	Lake,Laminant Kaplama	Lake, Laminant Kaplama, Pvc, Ahşap Kaplama	Her Çeşit Renk Kullanımı Mevcut
MODERN 1940' lı yıllar							

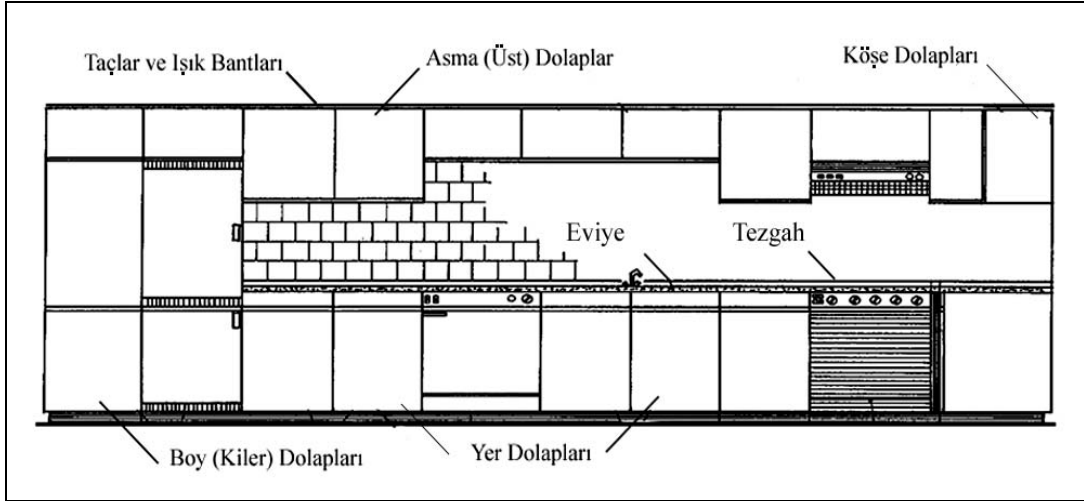
1.9. Mutfak Mobilyası Birimlerini Oluşturan Sabit Donatılar, Fonksiyonları ve Sabit Donatılarda Kullanılan Malzemeler

Dolaplar ve kapaklar, tezgahlar ve eviyeler, taçlar ve ışık bantları mutfak mekanında kullanılan sabit donatı elemanlarıdır. Bu donatı elemanları uygun malzemeler kullanılarak oluşturulmakta ve gerekli fonksiyonlar yüklenerek mutfak mekanına hizmet etmektedir.

1.9.1. Mutfak Mobilyası Birimlerini Oluşturan Sabit Donatılar

Mutfak içi donatım elemanlarının mutfak fonksiyonlarının gerektirdiği hacim ve işlev kapasitelerine sahip olması gerekmektedir. Bu bağlamda Baytın (1980), mutfak iç donatım elemanlarını dolaplar, tezgah, eviye, pişirici, soğutucu-dondurucu olarak sınıflandırmıştır.

Günümüzde uygulanmakta olan mutfak organizasyonlarında donatı elemanları iki yatay bölgede düzenlenmiştir. Birinci düzenlemede; zeminden yaklaşık 85-90 cm yükseklikte ve 50-65 cm derinlikte eviye dolapları, kapaklı ve çekmeceli dolaplar, köşe ve kenar bitiş dolapları, fırınlı ocaklar, bulaşık makineleri, çalışma tezgahı, bir veya daha çok gözlü çöp öğütücü eviyeler, bataryalar gibi yer donatı elemanları bulunmaktadır. İkinci düzenlemede; tezgahtan yaklaşık 40-60 cm yüksekte duvara monte edilen yaklaşık 30-35 cm derinliğinde, 40-95 cm yüksekliğinde kapaklı ve camlı vitrin dolapları, köşe ve kenar bitiş dolapları, bardaklık, baharat rafı ve aspiratörler gibi üst (duvar) donatı elemanları bulunmaktadır. Dikey düzenlemede ise; bu iki yatay bölge donatı elemanlarını birleştiren yaklaşık 50-60 cm derinliğinde, 195-240 cm yüksekliğinde kapaklı, çekmeceli ve açık raflı boy (kiler) dolapları, ankastre fırınlar, mikro dalgalar gibi yüksek donatı elemanları bulunmaktadır. Ayrıca dolap kapakları, taçlar ve ışık bantları da mutfak donatı elemanlarını tamamlayan diğer unsurlardır (Yeşilkavak, 2007).

Şekil 1.26. Mutfak mekanındaki sabit donatılar (TSE, 1993).

1.9.1.1. Dolaplar ve Kapaklar

Bir mutfakta en sık kullanılan eşyalar, kullanıcı ayaktaiken rahatlıkla erişebileceği yükseklikte, çalışma tezgahının hemen altında veya üstündeki dolaplarda bulunmalıdır (Panero ve Zelnik 1989). Bu dolaplar asma (üst) dolaplar, yer (alt) dolapları, çekmeceli dolaplar, raflar, boy (kiler) dolapları, köşe dolapları ve kenar bitiş dolapları (Şekil 1.26) olarak gruplara ayrılmaktadırlar (Ağat 1983; Yeşilkavak, 2007).

• Asma (Üst) Dolapları

Üst dolaplar yerden yaklaşık 125-150 cm yükseklikte duvara monte edilen, 30-35 cm derinliğinde, 40-95 cm yüksekliğinde ve ayrıca mutfahın özelliklerine göre değişen genişlikteki duvar dolaplarıdır. Pişiricinin üstüne gelen aspiratör veya davlumbaz dolapları yaklaşık 60,5 cm genişliğindedir (Yıldırım, 1999).

Üst dolaplar kapaklı ve açık raflı olarak düzenlenmekte; tabak, bardak gibi servis gereçleri ve bakliyatların depolanması için kullanılmaktadır. Fakat erişme noktasının üzerinde kalan raflarda az kullanılan servis gereçleri depolanmaktadır (Yıldırım, 1999).

• Yer Dolapları

Yer dolapları zemin ile tezgah arasına yerleştirilen yaklaşık 85-90 cm yüksekliğinde, 50-65 cm derinliğinde ve genişliği ise kullanılan mutfahın özelliğine bağlı olarak değişen, eşya ve gıdaların depolandığı bazalı ve ayaklı dolaplardır. Yer dolaplarının yüksekliğinin belirlenmesinde, bulaşık makinesi, fırınlı ocak gibi donatı elemanlarının yüksekliklerinin yanında kullanıcı boyutları da önem taşımaktadır (Yıldırım, 1999).

Kapaklı, çekmeceli ve raflı olarak düzenlenen yer dolapları, yatayda eviye, batarya, set üstü ocak gibi elemanları üzerinde bulunduran tezgah için oldukça önemlidir. Eviyenin bulunduğu dolap içerisinde çöp kutusu, elektrikli aletler, havluluk, temizlik maddeleri, çekmecelerde çatal, bıçak, kaşık takımı, kapaklı dolaplarda kuru bakliyat, çay, şeker, un, yağ, az kullanılan tencere, tava gibi gereçler depolanmaktadır (Yıldırım, 1999).

- Boy (Kiler) Dolapları

İki yatay bölgede bulunan üst ve yer dolaplarını birleştiren, yükseklikleri üst dolabın tepe noktası hizasında olup, yaklaşık 195-245 cm yüksekliğinde, 50-60 cm derinliğinde, döşeme üzerinde bağımsız olarak durabilen, içlerine çok çeşitli sürgülü ya da raflı sepet birimler monte edilebilen, kuru bakliyat, şişe ve cam kavanoz gibi yiyeceklerin depolandığı kapaklı, çekmeceli ve açık raflı olarak kullanılabilen yüksek dolaplardır. Ayrıca göz önü ve mikro dalga fırınlar, boy dolaplarının içerisine yaklaşık 85-90 cm yükseklikte yerleştirilirler (Yıldırım, 1999; Ağat, 1983).

- Köşe Dolapları

L ve U şeklindeki mutfaklarda köşe dönüşlerin gerçekleştiği alanlarda oluşan kör alanların kullanımını sağlayabilmek için üst ve alt dolapların köşelerinde kullanılan açık raflı ve kapaklı olarak düzenlenen dolaplardır. Bu tip mutfakların düzenlenmesinde güçlük yaratan köşeler özel geliştirilmiş köşe üniteleri ile giderilmeye çalışılır. Mutfak köşe dolaplarında, aspiratör davlumbaz, eviye, set üstü ocak gibi elemanlar da kullanılabilir (Yıldırım, 1999; Ağat, 1983).

- Kenar Bitiş Dolapları

Üst, alt ve boy dolaplarının en dış kısmındaki kenarında düzenlenen kenar bitiş dolapları, açık ve kapaklı olarak üretilirler. Açık raflı kenar bitiş dolaplarında çiçek, vazo gibi süs eşyaları sergilenmektedir. Kapaklı olanlar ise kiler dolabı gibi kullanılmaktadır (Yıldırım, 1999).

- Kapaklar

Mutfak dolaplarında kullanılan kapaklar ise çalışma biçimlerine göre dönerek açılan, yukarıya doğru açılan, sürme ve stor kapak olarak sınıflandırılır. En yaygın kullanılan türü dönerek açılındır. Bu kapaklar, dolap gövdesine genellikle menteşe ile bağlanmaktadır. Yukarıya doğru açılan kapaklarda ise özel menteşeler sayesinde kapağın yukarı yönde açılımını sağlar ve nadir kullanılan dolap kapakları için uygundur. Sürme ve stor kapaklar ise çalışma esnasında yer kaplamadıkları için dar alanlarda tercih edilirler. Mutfak

dolaplarının estetik açıdan en önemli elemanları olan kapaklar çok çeşitli renk desen ve biçimde olup, değişik malzemeler kullanılarak hazırlanır (Yıldırım, 1999; Phipps, 1996).

1.9.1.2. Tezgahlar ve Eviyeler

Bir mutfakta üç ana tezgah alanı bulunmalıdır. Bunlar Baytın'a (1980) göre;

- a) Pişirici ve eviye arasındaki tezgah
- b) Pişirme biriminin diğer yanındaki tezgah
- c) Eviyenin diğer yanındaki tezgah

olarak verilebilir.

Yer dolapları üzerine monte edilen çalışma tezgahı üzerinde yemek hazırlıklarının yapıldığı, ateşten indirilen sıcak tabanlı tencerelerin konulduğu, çeşitli kesici aletlere maruz kalan önemli bir çalışma bölgesidir. Tezgahlar üzerinde gerçekleştirilen eylemler dikkate alındığında çizilme, aşınma, lekelenme gibi etkilere maruz kaldığından tezgah üstü malzemelerin seçiminde performans kriterleri önem kazanmaktadır (Yıldırım, 1999).

Çalışma tezgahları, pişirici, soğutucu ve eviye gibi donatı elemanları arasında yer alacak ise yüksekliklerinin bu elemanlarla aynı olması için yaklaşık 85-90 cm yükseklikte ve 60-65 cm derinlikte üretilmelidirler (Yıldırım, 1999).

Mutfaktaki çalışma tezgahı üzerinde yer alan ve yıkama işleminin gerçekleştirildiği eviyeler değişik boyutlara sahip olabilmekte, tek gözlü, çift gözlü ya da köşe eviye olarak üretilebilmektedirler. Üretiminde çelik, emaye veya sentetik malzemeler kullanılmaktadır (Yeşilkavak, 2007).

1.9.1.3. Taçlar ve Işık Bantları

Taçlar ve ışık bantları üst dolaplarda kullanılmaktadırlar. Asma dolapların üst kısmına monte edilen taçlar geniş ve dar olmak üzere iki farklı şekilde uygulanırlar. Geniş taçlar asma dolaplardan çıkıntı yapar ve bu çıkıntıya spot lamba yuvası açılarak tezgahların aydınlatılması sağlanmaktadır. Asma dolapların alt kısmı göz hizasına geldiğinden, dolap altına takılacak olan aydınlatma elemanlarından gelen ışığın gözü rahatsız etmesi söz konusu olabildiğinden dolabın alt kısmına ışığı gizleyen bant takılır ve tezgahta lokal aydınlatma ile rahat çalışma imkanı sağlanabilir (Yıldırım, 1999).

1.9.2. Mutfak Mobilyası Birimlerinin Fonksiyonları

Tam anlamıyla tüm işlevlerini bünyesinde barındıran bir mutfak organizasyonunda yer alan ana aktiviteler ve onları oluşturan alt eylemler mevcuttur. Bu eylemler mutfak mobilyası birimlerinin ve fonksiyonlarının oluşmasına kaynak olmaktadır (Phipps, 1996).

Baytın'a (1980) göre mutfakta yer alan ana ve alt eylemler şöyle sıralanmaktadır:

a) Mutfağa gelen gıda maddelerinin toplanması: Paketten çıkarma, temizleme-yıkama, tekrar paketleme, soğutucu, derin dondurucu, dolap veya mutfak dışındaki kilerde depolama

b) Hazırlama-karıştırma: Yiyecek maddelerinin paketten çıkarılması ve gerekli araç ve gerecin depolama yerinden alınması, yiyecek maddelerinin soyulması, ayıklanması, yıkanması, doğranması, pişirmeye hazır hale gelmesi

c) Pişirme: Kaynatma, fırında pişirme, kızartma, haşlama

d) Servis: Yiyecek ve kapları sıcak tutma, yiyecekleri kaplara boşalma, yemek yemek için gerekli mutfak takımlarının hazırlanması

e) Yemek yeme (İsteğe bağlı olarak mutfakta yer alır): Masayı hazırlama, yemek yeme, masayı kaldırma

f) Yıkama: Bulaşık toplama, bulaşık yıkama, çöp atma

Yukarıda açıklanan mutfak içinde yer alan ana ve alt eylemler çalışma merkezlerine bağlı olarak hazırlama, pişirme, servis, bulaşık yıkama, depolama ve atık madde toplama fonksiyonları adı altında mutfak birimlerine ayrılmaktadır. Bu birimler mutfak mobilyası organizasyonunda esas oluşturmaktadırlar. Bu fonksiyonlardan hazırlama, pişirme, servis ve bulaşık yıkama temel fonksiyonlardır, depolama ve atık madde toplama ise bu fonksiyonlara destek niteliğindedir (Sözen, 1990). Bu fonksiyonlar aşağıda şöyle açıklanmıştır.

- Hazırlama Fonksiyonu

Hazırlama merkezinde, eviye ile pişirme birimi ya da pişiricinin arasındaki hazırlama tezgahı, mutfaktaki en önemli çalışma tezgahıdır ve soğutucu ile depolama alanlarına yakın olmalıdır. Bu merkezde, mutfağa gelen paketlerin açılması, gıda malzemelerinin yıkanması, soyulması, doğranması ve yemek pişirmeye hazır hale getirilmesi işlemleri gerçekleştirilir. Tüm işlemlerin aksamadan yapılabilmesi için en gerekli unsur "su"dur. Bu sebeple hazırlama tezgahının en önemli donatı elemanı eviyedir. Buna ilave olarak; elektrikli aletlerin bu merkezde kullanılabilmesi için toprak hatlı prizler, hazırlama

işlemleri için gerekli mutfak araç ve gereçlerini (tabak, tencere, bıçak vb.) depolamak için tezgah altı ve tezgah üstü dolaplar, ayıklama ve soyma işlemi sonrasındaki artıkları dökmek için genellikle tezgah altındaki eviye dolabının içinde bulunan çöp kovası gibi donatı elemanları yer alır (Phipps, 1996).

Hazırlama merkezinde, oturarak çalışma için bir çalışma masası ya da tezgah altında yer alan dolaplardan birinde dışarı doğru çekilebilir bir ek iş masası oluşturulabilir. Özellikle yarımada kullanılan mutfak organizasyonlarında ilave masa, bu işlem için kullanılır. Bu ilave tezgahın yüksekliği ana tezgah yüksekliği ile aynı seviyede devam ettirilebildiği gibi masa seviyesine de düşürülebilir (Phipps, 1996).

- Pişirme Fonksiyonu

Pişirmeye hazırlanmış malzemelerin pişirildiği, kaynatıldığı, kızartıldığı ya da fırımlandığı çalışma merkezidir. Pişirme birimi, hava akımı alan bir yerde, pencere altında, donatım elemanlarının sonunda, köşelerde veya geçiş yolları üzerinde yer almamalıdır. Pişirici köşelerden min. 40 cm. uzağa yerleştirilmelidir (Baytın, 1980).

Pişirme eylemi için kullanılacak tüm malzemelerin pişirme biriminin yakınında yer alması gerekmektedir (Eser 1952).

Pişirme birimi ya da pişiricinin kenarıyla ona bitişik köşe dolabı arasında min. 22-25 cm uzaklık olmalıdır (Panero vd., 1989).

Bulaşık yıkama ve pişirme merkezi arasında bir hazırlama tezgahına yer verilmeli ya da karşılıklı iki duvara yerleştirilmeli, soğutucu üniteleri ile yan yana konulmamalıdır. Aksi takdirde soğutucunun daha çok elektrik sarf etmesine neden olur (Baytın 1980).

Pişirme alanı ile eviye arasında 80 cm tezgahtaki hazır olmayan yiyeceklerin bulunduğu merkez ile 100-200 cm mesafe olmalıdır (Baytın 1980).

Pişirmenin yapılabilmesi için mutfaklarda kullanılan en önemli donatı elemanlarından biri ocaklardır. Ocaklar, fırınlar ile birlikte üretilebildikleri gibi fırından ayrı olarak ankastre şekilde tezgah üstüne monte edilebilme olanağı ile üretilmektedirler. Ocak biriminden ayrı biçimlenmiş fırın ya da mikrodalga fırınlar genellikle boy dolaplarının içine, tezgah yüksekliğinde monte edilir ve fırının yarattığı büyük sıcaklıktan esas çalışma bölgesi uzaklaşmış olur (Phipps, 1996).

- Servis Fonksiyonu

Servis fonksiyonunda, pişirme birimi veya pişiriciden alınan sıcak araç-gereçleri (tencere vb.) koymak için pişirme birimi yanında olmak şartıyla min. 60 cm genişliğinde bir yerleştirme tezgahı bulunmalıdır (Baytın1980).

- Bulaşık Yıkama Fonksiyonu

Bulaşık yıkama fonksiyonunda kullanılan ana eleman bulaşık eviyesidir ve kaba yıkama-durulama-kurulama adı altında üç işlevi içinde barındırır (Baytın, 1980). Bu alanda toplam uzunluğu min. 100 cm olan bir eviyeye, kirli donatım gereçlerini koymak için bir tezgaha, elde yıkanmış bulaşıkları koymak için bir damlalılığa ve yıkanmış-kurulanmış gereçleri koymak içinde çeşitli depolama alanlarına ihtiyaç vardır (Phipps, 1996).

Bulaşık yıkama birimi ile pişirme biriminin ya da pişiricinin birbirlerine mümkün olabildiğince yakın olmaları iki birim arasındaki sirkülasyon açısından önemlidir ve bu mesafe 120-180 cm arasında olmalıdır (Baytın, 1980).

Eviye mutfağın herhangi bir köşesinden min. 40 cm uzağa yerleştirilmeli, ancak eviye iki bölümden oluşuyorsa, durulama gözü değil, yıkama gözü köşede yer almalıdır (Baytın 1980).

Bulaşık yıkama merkezi, yemek yeme masasına veya mekanına yakın olmalıdır. Mutfak içi eylemlerin kolaylaştırılması için mekanda bulaşık yıkama makinesi kullanılacaksa, en iyi yer eviyenin yanında yer alan damlalığın ve tezgahın altıdır (Baytın 1980).

- Depolama Fonksiyonu

Depolama fonksiyonu hazırlama, pişirme ve servis gibi ana fonksiyonlara destek sağlayacak nitelikte olmalıdır. Bu nedenle bu fonksiyonlara ilişkin donatım elemanları ile organize edilmelidir (Sözer, 1990).

Mutfakta çabuk bozulan gıdaların depolanması amacı ile soğutucu, derin dondurucu; kuru gıdaların depolanması amacı ile mutfak mobilyası içerisinde yer alan kiler ya da kapaklı dolaplar bulunmalıdır (Phipps, 1996).

Bir mutfak organizasyonunda depolama işlevini tam anlamıyla sağlayabilmek için iki farklı gereksinime ihtiyaç vardır:

a) Çalışma merkezlerine göre depolama gereksinimi: Her çalışma merkezinde belirli eylem ve bunun gerektirdiği araç-gereçler için depolama alanları sağlanmalıdır. Bu alanlar için kullanılan dolap ve çekmecelerin boyutları çalışma merkezlerinde kullanılacak kap, kacak, araç-gereç için yeterli kapasitede olmalıdır. Her mekan için kullanılacak araç-gereç kendi merkezleri etrafında depolanmalı, mutfak içi gereksiz dolaşmayı engellemelidir (Phipps, 1996).

b) Soğutucuya ilişkin gereksinimler: Depolama işlevine yanıt veren en önemli elemanlardan biri soğutuculardır. Bir mutfakta soğutucu için elektrik bağlantısının sağlanması gereklidir (Phipps, 1996).

- Atık Maddelerin Atılma Fonksiyonu

Mutfakta kullanılan gıda malzemelerinin hazırlanması ve tüketilmesi sonucu oluşan atık maddelerinin mutfak mekanında sebep olacağı hoş olmayan kokularını önlemek için atık malzemelerin toplanması ve sıhhi bir şekilde mutfak mekanından uzaklaştırılması gerekmektedir (Phipps, 1996).

Atık maddelerin atılması konusunda en yaygın kullanılan yöntem, eviye dolabı altında yer alan çöp kovalarında çöplerin toplanması daha sonra ise konut dışında bulunan daha büyük çöp bidonlarına dökülmesi işlemidir. Çöp bidonlarının yer alacağı eviye altı dolaplarının zeminleri temizlemeye kolaylık sağlayan, koku ve pis tutmayan malzemelerle kaplanmış olmaları kullanım kolaylığı sağlar (Phipps, 1996).

Mutfak mekanında yer alan bir baca yardımı ile çöplerin özel bir mekanda toplanarak yakılması ya da mutfak eviyesi üzerinde yer alan bir öğütücü sayesinde su yardımı ile çöplerin öğütülerek bir akara verilip yok edildiği merkezlere gönderilmesi işlemleri diğer kullanılan atık madde yok etme işlemleridir (Eser, 1952).

1.9.3. Mutfak Mobilyasını Oluşturan Malzemeler

Mutfak mobilyasını oluşturan malzemeler arasında masif ahşap, kontrtabla, kontrplak, lif levha (mdf) ve yonga levha (sunta) bulunmaktadır.

- Masif Ahşap

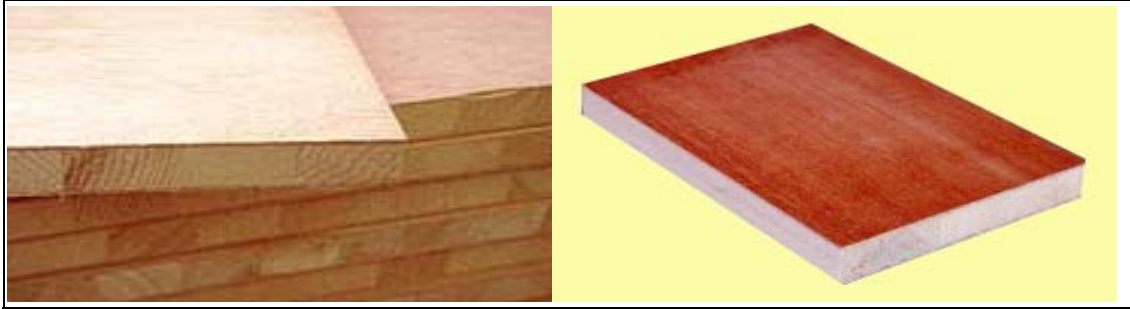
Biçme makinelerinde (şerit testere, kaplama katrağı ve daire testere makinesi) biçilerek 1-1,2 mm kalınlığında ya da istenilen kalınlıkta elde edilebilen ağaç levhalardır (Şekil1.27). Rutubete maruz kaldığında boyut ve şekil değiştirmektedirler. Bazen bünyesinde bulunan budak boşlukları ve odun kusurları işlemeyi güçleştirebilmektedir (Dönmez vd., 2006).

Şekil 1.27. Masif ahşap (URL-7, 2008).

- Kontrtabla

Körağaç denilen ve lif yönleri zıt olarak birleştirilen ağaç malzemelerin her iki yüzüne zıt gelecek şekilde yapıştırılan kaplama levhası veya kontrplaktan hazırlanan 3, 5 veya 7 katlı tabladır (Şekil 1.28). Genellikle 10-28 mm kalınlıklarında, 1220x1240 cm, 1300x2500 cm boyutlarında üretilmektedir (Örs ve Keskin, 2002). Kontrtabla düşük özgül ağırlıklı, sağlamlık ve işlenebilirlik gibi özelliklere sahiptir (Dönmez vd., 2006).

Şekil 1.28. Kontrtabla (URL-8, 2008; URL-10 2008).

- Kontrplak

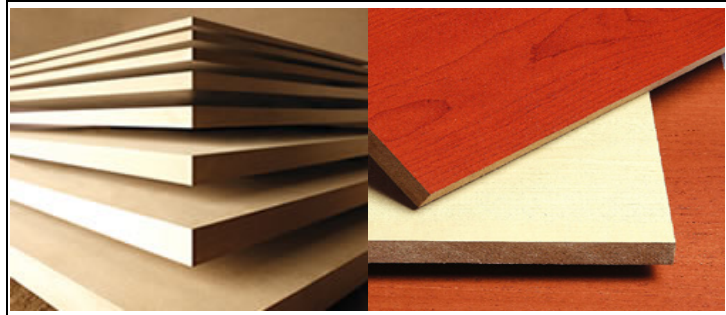
Yuvarlak odunun soyma makinelerinde dıştan merkeze doğru soyulması ile elde edilen soyma levhaların lif yönleri birbirine dik konumda ve orta katlar dış katlardan daha kalın olmak üzere 3, 5, 7, 9 gibi tek sayılı katlar şeklinde yapıştırılması ile 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12, 15 mm kalınlıklarında, istenilen ölçülerde geniş yüzeyli ağaç malzemesi şeklinde elde edilen ahşap bir malzemedir (Bozkurt ve Göker, 1981; Örs ve Keskin, 2001). Kontrplaklar (Şekil 1.29) iyi bir sertlik ve çarpma direncine sahiptir. Bu şekilde düşük yoğunluktaki yapısı ile güçlü direnç sağlarlar. Kolaylıkla işlenebilme ve levha yüzeyine dik yönde yüksek derecede vida tutma özelliğine sahiptirler (Anonim 7, 1989).

Şekil 1.29. Kontraplak (URL-8).

- Lif Levha (MDF)

Odun liflerinden doğal yapışma ve keçeleşme özelliklerinden yararlanarak preslenmeden ya da hidrolik sıcak preslerde sıkıştırılarak biçimlendirilmesi sonucunda elde edilen ve kalınlığı genelde 1,5 mm'den büyük olan levha biçimindeki malzemedir (Bozkurt ve Göker, 1981; URL-1, 2007; Kalaycıoğlu vd., 2003). Lif levhalar yoğunluklarına göre; yumuşak, orta sert (MDF) ve sert (HDF) olmak üzere üç gruba ayrılırlar (Örs ve Keskin, 2001). Mutfak mobilya malzemesi olarak en çok kullanılan lif levha çeşidi MDF' dir ve kalınlığı 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16, 19, 22, 25, 28, 30 mm'ler arasında değişmekte ve 1830x3660 cm, 2100x3660 cm, 2220x3660 cm, 2100x2800 cm boyutlarında üretilmektedirler. Son derece düzgün ve homojen bir yüzeye sahip olan mdf (Şekil 1.30) gerek sıvı yüzey işlemlerinde gerekse katı yüzey işlemlerinde çok iyi taban oluşturur. Eğilme dirençleri yüksek olup bükülebilme özelliğine sahiptirler. Yoğunluğu ve rutubet özellikleri levhanın tüm yönlerinde homojen bir şekilde dağılmaktadır (Dönmez vd., 2006).

Şekil 1.30. MDF (URL-9, 2008).

- Yonga Levha (Sunta)

Odundan elde edilen kurutulmuş yongaların (parçaların) sentetik reçine tutkalları ile karıştırılıp yüksek sıcaklık ve basınç altında preslenerek yapıştırılıp, biçimlendirilmesi sonucunda elde edilen geniş yüzeyli levhalardır (Bozkurt ve Göker, 1981; Örs ve Keskin, 2001; URL-1, 2007; Kalaycıoğlu vd., 2003).

Yonga levhalar (Şekil 1.31) preslenme yöntemlerine göre; dik yongalı (okal), yatık yongalı, yoğunluklarına göre; hafif, orta yoğunlukta ve ağır, tabakalarına göre; tek tabakalı, üç tabakalı, beş tabakalı ve tabaka sayısı belirsiz, üretimde kullanılan bağlayıcı maddelerine göre; sentetik reçineli ve çimentolu, yüzey işlemlerine göre; kaplanmış ve kaplanmamış, yonga geometrisine göre normal (particleboard), etiket yongalı (waferboard), şerit yongalı (flakeboard) ve yönlendirilmiş yongalı olmak üzere gruplandırılır (Örs ve Keskin, 2001).

Kalınlıkları 4, 8, 10, 12, 16, 18, 22, 24, 28, 30 mm olarak değişen yonga levhalar 1830x3660 cm, 2050x3660 cm ve 2100x2800 cm boyutlarında üretilmektedir. Yonga levha yüzeyleri, fiziksel ve mekanik özelliklerini iyileştirmek, kimyasal maddelere dayanıklı kılmak, dekoratif görüntü sağlamak ve eskimesini önlemek amacı ile kaplanabilme özelliğine de sahiptir (Örs ve Keskin, 2001). Mobilya endüstrisinde özellikle mdf ve diğer levhalara göre daha çok tercih edilmektedir. Direnç, sertlik ve vida tutma kabiliyetleri yüksektir (Anonim7, 1989; Özdemir vd., 2002).

Şekil 1.31. Yonga levha (URL-9, 2008).

1.9.4. Mutfak Mobilyası Malzemesine Uygulanan Yüzey İşlemleri

Levha endüstrisinde; yüzey işlemleri, katı ve sıvı olmak üzere iki gruba ayrılır

- Sıvı Yüzey İşlemleri

Sıvı yüzey kaplama malzemeleri yüzeye uygulanmadan önce levha yüzeyin zımparalanıp tozdan arındırıldıktan sonra solvent bazlı, su emisyonlu, poliüretan ve üre-alkid esaslı macunlar sürülerek kurutulması gerekmektedir. Bu işlemlerden sonra levha yüzeyler üzerine sıvı yüzey işlemleri iki şekilde uygulanır:

- a. Lake Boyama İşlemi

Katı yüzey malzemelerinden daha ekonomik bir yöntem olmakla beraber yüzey görünümü yönünden fark yoktur. Ancak darbelere ve aşınmalara karşı direnci zayıf olan bir malzemedir (Örs ve Keskin, 2001; Kalaycıoğlu vd., 2003).

- b. Desen Baskılı İşlemi

Özel hazırlanmış bir baskı kalıbı kullanılarak levha yüzeylerine desen ve ağaç dokularının doğrudan doğruya baskı yolu ile uygulanarak oluşturulur. Bu yüzey işlemi levhaların dikey olarak kullanıldığı ve yıpranmanın fazla olmadığı yerlerde uygulanmaktadır (Örs ve Keskin, 2001; Kalaycıoğlu vd., 2003).

- Katı Yüzey İşlemleri

Katı yüzey kaplama malzemeleri lamine levhalar ve laminantlar olmak üzere iki şekilde gruplandırılır.

- a. Lamine Levhalar

Reçine emdirilmiş kağıtlar, PVC esaslı kağıtlar, ince kağıtlar, folyolar, ve ahşap kaplamalar olmak üzere çeşitli gruplara ayrılırlar. Bu gruplar aşağıda şu şekilde açıklanmıştır:

- Reçine emdirilmiş kağıtlar: Melamin veya polyester reçineleri ile emprenye edilen bu kağıtlar reçinenin miktarına ve çeşidine göre farklı özellikler göstermektedir. Melamin emdirilmiş kağıtlarda stabil renk ve çizilmeye karşı dayanıklılık söz konusu olmasına rağmen kırılğan bir malzemedir. Polyester reçinesi emdirilmiş kağıtlar (Şekil 1.32) ise elastiktir ve eskimeye karşı dayanıklıdır. Melamin ve polyester reçinelerine üre formaldehit reçinesi karıştırılmasıyla üretilen kağıtların dayanım süreleri arttırılabilmektedir. Her iki malzeme ile üretilen kağıt, levha yüzeyine preslenerek uygulanır (Örs ve Keskin, 2001; Kalaycıoğlu vd., 2003; Enzensberger,

1980). Ülkemizde melamin emdirilmiş kağıtlarla kaplanmış olan yonga levhalara suntalam denilmektedir ve mutfak mobilyası malzemesi olarak kullanılmaktadır.

Şekil 1.32. Reçine emdirilmiş kağıtlar (URL-11, 2008).

- PVC esaslı kağıtlar: Mutfak mobilyalarında sık kullanılan dekoratif bir yüzey kaplama malzemesi olup polivinil klorür reçinesi kullanılarak üretilmektedir. Açık ve koyu renk çeşitleri olmakla beraber su ve rutubet geçirmezler, aşınmaya ve çizilmeye karşı yüksek direnç gösterirler, kimyasal etkenlere, eskimeye ve ışığa karşı dayanıklıdırlar, 80 °C'nin üzerindeki direnci az olup, sigara ateşi ile yanmaları mümkündür. Levha yüzeylerine özel tutkallar ile yapıştırılmaktadır (Nemli, 2000).
- İnce kağıtlar: Gramajları 23-30 g/m² olan kağıtlara yapışma özelliği kazandırmak için üretim sırasında akrilik ve polyester reçineleri emdirilerek oluşturulur. Baskı ve kabartma uygulanabilen kağıtlardır ve levha yüzeyine tutkal ile yapıştırılırlar. Piyasada standart ve endüstriyel olmak üzere iki çeşit ince kağıt bulunmaktadır (Örs ve Keskin, 2001; Nemli, 2000).
- Folyolar: Alfa selüloz esaslı olan bu kağıtların gramajları 40-140 g/m² arasında değişmekte olup melamin reçinesi ile emprenye edilmektedir (Şekil 1.33). Lekelenmeye karşı dayanıklıdırlar ve levha yüzeyine tutkal ile uygulanırlar (Örs ve Keskin, 2001; Enzenberger, 1969).

Şekil 1.33. Folyo (URL-18, 2008).

- Ahşap kaplamalar: Çeşitli ağaç türlerinden biçme ve kesme yöntemiyle elde edilen bir kaplama malzemesidir. Bu malzemenin kullanımında kaplanacak olan levha ile kaplama malzemesinin rutubetinin aynı olmasına özen gösterilmelidir. Levha yüzeyine özel bir tutkal yardımıyla sıcak ya da soğuk pres uygulanarak yapıştırılır (Enzenberger, 1969).

b. Laminantlar

Laminantlar yüksek basınç laminantları (HPL) ve rulo laminantlar olmak üzere iki çeşittir (Şekil 1.34).

Şekil 1.34. Laminant (URL-12, 2008).

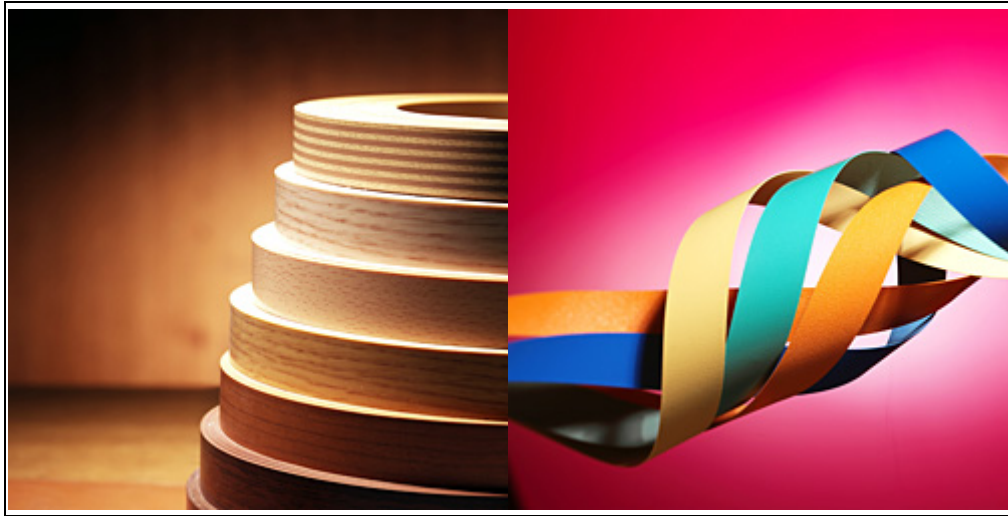
- Yüksek basınç Laminantları: İç tabakaları fenolik reçine, üst tabakası melamin formaldehit ile doyurulmuş, 170 °C sıcaklıkta 100-120 kg/cm² lik basınç uygulanarak, 60-90 dakika süre ile preslenen tek veya iki yüzeyi üzerine dekoratif renk ve desen

oluşturabilen lifli levhalardır. Yüksek basınç laminantları doku, renk, tasarım ve estetik açıdan geniş olanaklar sunar. Renk değiştirme, solma, leke tutma problemi yoktur, asit, baz ve yüzey aşınmasına karşı dirençlidir, suya ve rutubete dayanıklıdır, kolaylıkla işlenebilir ve ekonomiktir (Nemli, 2000).

- Rulo Laminantlar: Melamin, polyester ve fenolik reçine emdirilmiş kağıtların 170 °C sıcaklık ve 25-50 kg/cm²'lik basınç altında karşılıklı iki silindir arasından 60 saniye içerisinde geçirilip soğutma işlemi uygulandıktan sonra bobinlere sarılarak üretilen bir malzemedir. 120 cm'lik genişlik, 50 m uzunluk ve 0,6-0,8 mm kalınlıklarında rulo şeklinde bulunmaktadır (Örs ve Keski, 2001; Kalaycıoğlu ve Nemli, 1997).

1.9.5. Mutfak Mobilyasında Kullanılan Kenar Kaplama Malzemeleri

Kenar kaplama malzemeleri (Şekil 1.35); ahşap kaplama, masif çita, polivinilklorür kenar bantları ve lamine bantlar olmak üzere dörde ayrılır (Kalaycıoğlu vd., 2003).

Şekil 1.35. Kenar bantları (URL-11, 2008).

• Ahşap Kaplama

Yüzeyi ahşap kaplanmış levhaların kenar kaplamaları da buna uygun şekilde ahşap kaplamadan yapılmaktadır. Kaplanılacak olan levhanın kalınlığına göre 12, 15, 25, 30 mm arasında değişen genişlik ve uzunlukta parçalar halinde ya da rulo halindedir (Kalaycıoğlu vd., 2003).

- Masif Çıta

Levha kalınlığına bağlı olarak 6, 8, 12, 20 mm kalınlıklarda değişen bir kenar kaplama malzemesidir (Kalaycıoğlu vd., 2003).

- Polivinilklorür (PVC) Kenar Bantları

PVC kenar bantları 0,4 ve 3,5 mm kalınlıklarda rulolar halinde bulunmaktadır. Değişik renklerde olabildiği gibi kalın tipleri çift renkli olabilmektedir (Kalaycıoğlu vd., 2003).

- Lamine Bantlar

Arka yüzeyleri ham ve tutkallı olan bu kenar kaplama malzemesi sonsuz bir bant halinde elde edilebilir (Kalaycıoğlu vd., 2003).

1.9.6. Mutfak Tezgahında Kullanılan Malzemeler

Kesme, doğrama yıkama gibi çeşitli eylemlerin üzerinde gerçekleştiği mutfak tezgahları kullanıcı ihtiyaçlarına bağlı olarak farklılık göstermektedir. Mutfak tezgah malzemelerini şöyle sıralamak mümkündür:

- Ahşap Doğrama

Akçaağaç ve meşe gibi sert ahşaplardan üretilen bir tezgah malzemesidir (Şekil 1.36). Temizlemesi kolaydır, pürüzsüzdür, ihtiyaç duyulduğunda zımparalanabilir ve tekrar cilalanabilir. Zamanla su ve lekelerden zarar görebilen bir malzemedir (Anonim, 2007b).

Şekil 1.36. Ahşap tezgah (URL-5, 2007; Anonim, 2007b).

- Paslanmaz Çelik

İçinde %18 oranında krom, %8 oranında nikel bulunan ve pas tutmayan bir malzemedir (Hasol, 2002). Modern ve endüstriyel bir görünüme sahip olan paslanmaz çelik (Şekil 1.37) aşınmaya ve ısıya karşı dayanıklıdır. Uzun ömürlüdür ve sızdırmazlık özelliği taşımaktadır. Bünyesinde içeri çökme problemi yaşanabilir ve üzerinde kesim yapmak zordur (Anonim, 2007b).

Şekil 1.37. Paslanmaz çelik tezgah (URL-5, 2007).

- Lamine

Mutfak mobilyası malzemesi olarak da kullanım imkanı sağlayan lamine kaplama malzemesinin birçok çeşidi mevcuttur (Şekil 1.38). Temizlemesi kolaydır ve pürüzsüz bir yüzeye sahiptir. Boyuta uygun olarak kesilerek, cilalanabilir. Bakımı kolay ve dayanıklıdır. Çatlak ve soyulma durumunda tamir edilmeleri çok zordur (Anonim, 2007b).

Şekil 1.38. Lamine tezgah (URL-20, 2008).

- Werzalit

Kalıp preste biçimlendirilmiş ve kaplanmış yonga levha olarak da bilinen werzalit (Şekil 1.39) uygun yapıştırıcı maddelerle tutkallanmış olan yongaların, özel kalıp preslerde, sıcaklık etkisi altında tek kademedede biçimlendirilmesi ve uygun malzemeyle kaplanması sonucunda elde edilir. Werzalit, su ve rutubete dayanıklı olup, ısıdan etkilenmez (Akgül, 2008).

Şekil 1.39. Werzalit tezgah (Akgül, 2008).

- Granit

Kuvars, feldspat, ortoklaz ve mika minerallerinden birleşmiş türlü renkte, billursu ve çok sert bir tür kayadır (Şekil 1.40). Kalın dilimler halinde kesilerek tezgah olarak monte edilirler. Kaplamaların montajında el becerisi ve işçilik önem arz eder. Isıyı izole eder, çizilmez, uzun ömürlü ve dayanıklıdır. Yüzeyine periyodik olarak cila işlemi yapılması gerekir. Leke tutan ve çatlayabilen bir malzemedir (Hasol, 2002; Anonim, 2007a; Anonim, 2007b; URL-2, 2007).

Şekil 1.40. Granit tezgah (URL-5, 2007).

- Mermer

Billurlaşmış kireç taşlarının yüksek sıcaklık, basınç ve kesme kuvveti etkisi altında değişikliğe uğraması sonucunda oluşan renkli ya da beyaz, damarlı ya da damarsız çeşitleri bulunan bir çeşit kireç taşıdır (Hasol, 2002). Yumuşak bir yapıya sahip olması nedeniyle uzun ömürlü bir malzeme değildir (Şekil 1.41). Asitlere karşı dayanıksızdır ve kolay çizilebilen bir özelliğe sahiptir (Anonim, 2007a).

Şekil 1.41. Mermer tezgah (URL-5, 2007).

- Mermerit

Maden ocaklarında elde edilen kalsit, dolunut gibi beyaz taşların toz haline getirilip ufalanması ve poliester yapıştırıcının katılımı sonucu renk pigmentleriyle birlikte doldurularak katılaşmasından oluşan bir malzemedir. Donma işlemi mekparoksit ve kobalt sıvılarının katılımı ile hızlandırılır. Sert ve esnek bir malzeme olan mermerit (Şekil 1.42) çatlama ve kırılmaya karşı dayanıklıdır. Homojen bir yapıya sahip olup, su ve havadan

etkilenmez. Çizilmeye karşı hassas olup, 220 C'den fazla sıcaklığa maruz kalmaması gerekir. İstenilen ebat ve renklerde üretilme imkanı vardır (Akgül, 2008).

Şekil 1.42. Mermerit tezgah (Akgül, 2008).

- Seramik Fayans

Anorganik malzemelerin çeşitli yöntemlerle şekillendirilmesi, sırlanması ve pişirilmesi sonucu oluşan sert bir malzemedir (Şekil 1.43). Temizlemesi kolay ve ısıya karşı dayanıklıdır. Bütün olarak değil parçalar halinde bir yapıştırıcı malzeme ile monte edilir. Fayanslar kolay çizilebilir ya da çatlayabilir ayrıca dolgu kısımları zamanla leke tutabilir (Anonim, 2007b; URL-3, 2007).

Şekil 1.43. Seramik fayans tezgah (URL-5, 2007).

- Kuvars Esaslı Kompoze Taş

Billurlaşmış silis olarak tanımlanan kuvarsın parçacıklar halinde bir araya gelmesi ile oluşan bir malzemedir (Hasol, 2002; Anonim, 2007b). Sıvı emmeyen bir yapıya sahiptir;

asit ve bazlardan etkilenmemektedir (Şekil 1.44). Hijyeniktir ve çizilmeyen bir yapıya sahiptir (Anonim, 2007a).

Şekil 1.44. Kuvars esaslı kompoze taş tezgah (URL-21, 2008).

- Akrilik Esaslı Yüzey

Döküm tekniği kullanılarak %100 akrilik esaslı ya da 1/3 oranında akrilik reçinesi, 2/3 oranında alüminyum trihidrat ve renk pigmentleri kullanılarak üretilmektedir (Şekil 1.45). Ek yeri belli olmaksızın monte edilebilen, ebat sınırı bulunmayan, gözeneksiz bir malzemedir. Darbelere ve kimyasal maddelere karşı dayanıklıdır, hijyeniktir ve istenilen renkte oluşturulmaktadır. Kolay temizlenebilme ve kolay tamir edilebilme özelliğine de sahiptir (Anonim, 2007a).

Şekil 1.45. Akrilik esaslı tezgah (Anonim 8, 2007).

1.10. Satın Almada Tüketici Davranışlarını Etkileyen Faktörler

Tüketici, kişisel ve ailesel ihtiyaçlarını tatmin etmek üzere mal ve hizmetleri satın alandır. Bu bağlamda, bir toplumdaki birey sayısı kadar o toplumda tüketici olduğu söylenebilir. Ancak bu kadar geniş tüketici kitlesinin de farklı özelliklerinin olduğu bir gerçektir. Yaş, cinsiyet, aile yapısı, coğrafik dağılım, gelir, eğitim vb. birçok faktör bakımından tüketiciler arasında fark vardır. Tüketici davranışını tam olarak anlamak için izlenecek en iyi yol, tüketicinin niçin arzu ettiği şekilde davrandığı sorusuna cevap aramaktır. Bunun içinde tüketicinin satın alma kararlarını etkileyen faktörleri tespit etmek ve faktörlerin hareket biçimlerinin tanımlamak gerekir. Tüketici davranışını etkileyen faktörleri psikolojik ve sosyo-psikolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörler olarak sıralamak mümkündür (Malkoçoğlu vd., 1998).

1.10.1. Tüketici Davranışı ve Özellikleri

Bir ferdin tüketici olarak kabul edilebilmesi için, tatmin edilecek bir gereksiniminin bulunması, harçayabilecek bir gelire sahip olması ve bu geliri harcama isteğinin varlığı gerekmektedir (Akyüz, 2006).

Tüketici davranışı genel bir deyişle, tüketicilerin satın alma davranışını açıklamayı amaçlayan bir pazarlama konusudur. Böylece firma yöneticileri tüketici davranışı bilgilerini, tüketicilerin kimler olduğu, bunların istek ve gereksinimlerinin neler olduğu, satınalma öncesi davranışlarının neler olduğu, nasıl satın almada buldukları, nasıl tükettikleri ve tüketim sonrası tutumlarının neler olduğu sorularını cevaplamada kullanırlar (Kurtuluş, 1976).

Tüketici davranışı, tüketicilerin zaman, enerji ve para gibi kısıtlı kaynaklarını tüketime yönelik olarak nasıl kullanıldığını incelemeye çalışır. Tüketici davranışına ait özellikler şöyle sıralanmaktadır (Odabaşı ve Barış, 2002):

- Tüketici davranışı güdülenmiş bir davranıştır.
- Tüketici davranışı üç aşamalıdır (satın alma öncesi faaliyetler, satın alma faaliyetleri ve satın alma sonrası faaliyetler) ve dinamik bir süreçtir.
- Tüketici davranışı çeşitli faaliyetlerden oluşur.
- Tüketici davranışı karmaşıktır ve zamanlama açısından farklılıklar gösterir.
- Tüketici davranışı farklı rollerle ilgilenir.

- Tüketici davranışı çevre faktörlerinden etkilenir.
- Tüketici davranışı farklı kişiler için farklılıklar gösterebilir.

1.10.2. Tüketici Davranışlarını Etkileyen Psikolojik ve Sosyo-Psikolojik Faktörler

Tüketici davranışlarını etkileyen psikolojik faktörler algılama, güdülenme, öğrenme, tutum ve benlik (kişilik) olarak beşe ayrılır (Akyüz, 2006).

• Algılama

İnsanların çevreyle ilişkileri, çevredeki uyarıcıların duyu organları yoluyla beyine uyarım göndermesi ile başlar. Duyumlar algının temelidir ve uyarıcı, duyularımıza gelen girdilerden birisidir (Sıdıkova, 2002).

• Öğrenme

En geniş anlamıyla öğrenme, davranışlarda meydana gelen kalıcı bir değişiklik olarak tanımlanabilir ve davranışlarda değişiklik yaratma sürecidir (Güney, 2000).

Öğrenme davranışsal ve bilişsel olmak üzere ikiye ayrılır. Davranışsal öğrenme kuramında, öğrenme uyarıcı ve davranışlar arasında kurulan bir ilişkidir. Bilişsel öğrenme kuramında ise, öğrenmenin insanın hemostatik dengesinin bozulması sonunda, ortaya çıkan ihtiyacı karşılamak için en uygun içsel davranışları bulmaya yönelik olduğu ileri sürülmektedir (İslamoğlu, 2003).

• Güdülenme

Güdü uyarılmış ihtiyaç olarak tanımlanabilir. İhtiyaçlar tepki verme eğilimini yaratırken, güdüler belirli bir tepkiye yön verir (Odabaşı ve Barış, 2002).

Tüketim güdülenmesi, satın alma davranışını harekete geçiren, amacı ortaya koyan ve insanı eyleme yönelten güçtür. Kişi eylemlerinin yönünü, gücünü ve öncelik sırasını belirleyen, iç ve dış uyarıcıların etkisi ile kişiyi harekete geçiren güç olarak da tanımlanabilir (İslamoğlu, 2003).

Güdülenme, kişiyi belli bir yöne doğru iten güdüleyici durum, hedefe ulaşmak için yapılan davranış ve hedefe varmak olarak üç ana bölümden oluşur (Akyüz, 2006).

Birçok teorisyene göre tüketiciler olarak bireyler öncelikle belirli bir ürüne karşı ihtiyaç ya da istek duymaktadır. Sonrasında reklam gibi dışsal nitelikli enformasyon kaynaklarından elde ettikleri bilgileri, geçmiş deneyimleri ve bilgi birikimleri gibi içsel nitelikli kaynaklarla bütünleştirmektedirler. Ardından bu verileri algı süzgecinden

geçirerek alternatifler arasından kendisine en yüksek doyumunu sağlayacağını düşündüğü markayı belirleyerek, satın alma davranışında bulunmaktadırlar (Güneri, 1998).

Marka temel olarak bir ürünün işlevsel amacını isim, sembol, tasarım ya da işaretle temsil etmesine karşın çok daha fazla anlama sahip olan bir faktördür. Tüketici, ürünleri değerlendirme sürecinde ürün niteliklerini, bunların önem derecesini, markaya ilişkin inançları ve ürünün işlevsel değerini dikkate alarak satın alma tercihinde bulunur. Tüketiciler ürünleri ve markaları satın alma karar sürecinde oluşturdukları imajlara göre değerlendirme eğilimindedirler (Akyüz, 2006).

- Tutumlar

Tutumlar, organize olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimleridir (Cüceloğlu, 1991). Herhangi bir kişi, yer veya olay karşısında olumlu ya da olumsuz tepki gösterme eğilimi olarak da tanımlanabilir (Güney, 2000).

Tutum, kişinin nesneye yönelik düşünce, bilgi ve inançlarını oluşturan bilişsel bileşen; kişinin bir nesneye yönelik duygusal tepki ve duygularını içeren duygusal bileşen; bir nesneye ya da olaya karşı cevap verme ya da tepki gösterme eğilimini ifade eden davranışsal bileşen olmak üzere üç bileşenden oluşur (Akyüz, 2006).

- Kişilik

Kendine güvenme, hükmetme, otonomi, itaat, sosyabilite, savunmacılık ve uyumluluk terimleri ile tanımlanan kişilik, bireysel farklılıklara ve zamana göre değişmektedir (İslamoğlu, 2003).

1.10.3. Tüketici Davranışlarını Etkileyen Sosyo-Kültürel Faktörler

Sosyo-kültürel faktörler, grup dinamiği ve danışma grupları, aile, sosyal sınıf ve kültür olarak dört alt başlıkta incelenebilir.

- Grup Dinamiği ve Danışma Grupları

Danışma grubu, bir bireyin davranışlarını şekillendiren değerlerini ve bakış açılarını esas alan gruptur (Odabaşı ve Barış, 2002).

Kişi, grup üyeleriyle olan günlük konuşma ve ilişkilerinden çeşitli bilgiler edinir. Daha sonra birey bu bilgileri kendine mal ederek tutumlarını grup üyelerininkine benzetir, grup içinde kişiler arasında güven duygusu artar ve gelişir (Akyüz, 2006). Tüketim kararlarını etkilemede en etkili grup ailedir. Aileden sonra en çok etkiye sahip grup ise arkadaş grubudur (Odabaşı ve Barış, 2002).

- Aile

Genelde anne, baba ve çocuklardan oluşan aile kavramı satın alma kararlarını etkileyen en önemli faktörlerdendir (Akyüz, 2006).

- Sosyal Sınıf

Statü, bir sosyal hiyerarşide kişilerin belli kriterlere göre derecelendirilmesidir. Sosyal sınıf, sosyal hiyerarşi içinde kişilerin derecelenmesi işlemi olup hiyerarşik bir özelliğe sahiptir. Bu özellikten dolayı aynı sınıftaki üyeler hemen hemen aynı statüye, diğer sınıftaki üyeler ise daha fazla ya da düşük statüye sahiptirler (Akyüz, 2006).

Statü özellikleri indeksine göre incelenen değişkenler altı grupta toplanmaktadır: meslek, gelir seviyesi, gelirin kaynağı, eğitim, yaşanılan evin tipi ve yaşanılan çevrenin yapısıdır (Akyüz, 2006).

Sosyal sınıf kavramı, tüketici davranışlarını açıklamada çok önemli bir yere sahiptir. Belirli bir sosyal sınıfa sahip üyeler ilişki halinde olduğu alt ve üst sosyal sınıflarda bulunan diğer üyelerin hayat standardı ile kendininki arasında karşılaştırma yapmakta kendi hayat standardını yükseltecek nitelikteki malları talep ederek kendi lehine olan dengesizliği gidermeye çalışmaktadır (Mert, 2001).

- Kültür

Toplumun bir üyesi olarak insanın elde ettiği bilgiyi, inancı, sanatı, yasayı, ahlakı, alışkanlığı ve öteki gelenek ve göreneklerle ilgili yetenekleri içeren karmaşık bütün olarak tanımlanabilir. Kültür elemanları ve özellikleri satın alma kararlarında rol oynamaktadır (İslamoğlu, 2003).

1.10.4. Tüketici Davranışlarını Etkileyen Ekonomik Faktörler

Klasik iktisatçılara göre, insan ekonomik ve rasyonel bir varlıktır ve her zaman kendi çıkarını gözetir (Cemalcılar, 1999). Kişinin sahip olduğu harcanabilir geliri, tasarruf olanakları, yüklenmiş olduğu kişisel borçlar da satın alma davranışını etkiler (Yükselen, 2000). Tüketici davranışlarını etkileyen en önemli faktörlerden biri tüketicinin gelir seviyesidir. Bu açıdan gelir, kişilerin ne kazandıkları değil, kazançları ile ne satın aldıkları ya da paralarını nasıl ve neye harcadıkları ile açıklanabilir. Diğer bir taraftan tüketicinin gelirini elde etme şekli yani mesleği de tüketiciyi gelir bağlamında etkileyen diğer bir faktördür. İyi bir mesleğe sahip olan kişinin iyi bir gelir düzeyine sahip olacağı kabul

edilir. Bu nedenle bu tip kişilerin daha kaliteli ve daha yüksek fiyatlı ürünlerin alıcısı olabilecekleri var sayılır (Kocabaş vd., 2000).

Tüketiciler davranışları ürünün fiyatı baēlamında incelendiēinde, tüketiciler fiyatı ürün kalitesi ve prestijinin bir göstergesi olarak yorumlamakta yüksek bedeli, yüksek satın alma olasılıēı ile ilişkilendirmektedir. Tam aksine bazı tüketiciler ise fiyatı negatif şekilde görebilmekte ve farklı alışveriş stratejileri ile fiyatı azaltmaya çalışmaktadırlar (Penpece, 2006).

Bu baēlamda yapılan çalışmada kullanıcıların psikolojik, sosyo-kültürel ve ekonomik faktörlerin etkisi altında tercih ettikleri ya da kullandıkları mutfak mekanına ait sabit donatı elemanlarının malzeme, kullanışlılık ve estetik (renk, stil) kriterleri iřıēında incelenmesi amaçlanmıştır.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Araştırmada İzlenen Yol ve Yöntem

Mutfak mekanındaki sabit donatı yüzeylerinde kullanıcı tercihlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen araştırmada, ülkemizde konut mutfaklarında en çok zamanı kadınlar harcadığı için araştırmanın uygulandığı evren olarak kadınlar seçilmiştir (Altıparmak,2006). Seçilen evrenin büyüklüğünden dolayı araştırmanın çok zaman alması ve ekonomik sebeplere bağlı olarak gerçekleştirilememesinden dolayı evreni temsil eden bir örneklem grubu oluşturularak pilot bir çalışma yapılmıştır. Bu çalışmada, örneklem sayısının tespiti için literatürdeki bilgilerin kullanılması yoluna gidilmiştir. Literatürde incelenen kaynaklar ışığında 100 kişilik bir örneklem grubu hacmi belirlenmiştir.

Araştırmada Trabzon ili merkezine ait semtlerde yaşayan farklı sosyo-kültürel özelliklere (yaş, meslek, öğrenim ve mülkiyet durumu) sahip kadınlar örneklem grubunu oluşturmuştur. Örneklem grubunu belirleyebilmek için belediyeden Trabzon ili merkezine ait semt isimleri temin edilmiş, bu semt isimleri arasından rastlantısal örneklem tekniği kullanılarak 4 semt seçilmiştir. Bu semtlerde bulunmakta olan sitelerden (apartman, dubleks, tripleks) hangilerinin araştırmaya katılacağını belirlemek için belediyenin Numarataj Müdürlüğü'nden seçilen semtlerde bulunmakta olan site adlarının dokümanları çıkartılmış, bu siteler arasından rastlantısal örneklem tekniği kullanılarak her 4 semtten 2'şer site ve 2 siteden toplam 25'er konut seçilmiştir. Anket sayısı 25'e tamamlanamayan semtlerde tekrar rastlantısal örneklem tekniği kullanılarak aynı semt içersinde yer alan ek bir site seçilmiştir.

Bu semtlerde ikamet etmekte olan kadınların yaş, meslek, öğrenim durumu, gelir seviyesi, mülkiyet durumuna bağlı olarak mutfaklarında kullanmakta oldukları sabit donatı yüzeyleri (malzeme çeşitleri ve kullanım memnuniyetleri, estetik ve ekonomik kriterler) incelenmiştir. Bu araştırmada, sosyal alanda da birçok verinin elde edilebilmesi için tercih edilen anket (soru sorma) tekniği kullanılarak görüşmecilere açık ve kapalı uçlu sorular yöneltilmiştir.

Anket tekniği, görüşmecilerin olayı daha ciddiye alarak sorulara yanıt vermesi, sorularda oluşabilecek anlama probleminin giderilebilmesi ve cevapların net olarak anlaşılabilmesi için görüşmeci ile bire bir yürütülmüştür. Açık uçlu ve kapalı uçlu soruların

yer aldığı anket 2 bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm kullanıcının kişisel bilgilerini (yaş, öğrenim durumu, meslek, eş meslek, toplam aylık gelir) öğrenmeye yöneliktir. İkinci bölüm kullanıcıya ait mutfağın ne kadar süredir kullanıldığını, kullanılan mutfağın stilini, yüzey malzemelerinin çeşitlerini, renklerini; kullanım şikayetlerini ve memnuniyetlerini; kullanıcının bir mutfak tasarımında tercih ettiği kriterleri incelemektedir. Ayrıca görüşmecilere kullanılmakta olan mutfakta, estetik, kullanılabilirlik ve ekonomi başlıkları altında likert tutum skalası uygulanarak tutum ve tercih saptaması da yapılmıştır.

Görüşmecilerin anket formundaki sorulara verdikleri yanıtlar ‘SPSS For Windows 11,5’ istatistik paket programına uygun veriler haline getirilerek Frekans ve Çapraz Tablo Analizi (Crosstabs) hazırlanmıştır. Çapraz Tablo Analizi sonuçlarına Ki-kare Bağımsızlık Testi uygulanarak değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir.

Ki-kare Testi ile incelenen değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamak için iki hipotez ortaya konur. Bunlar;

$X^2 < X^2_{\alpha, sd}$ ise $P > \alpha$, H_0 : İki değişken birbirinden bağımsızdır.

$X^2 \geq X^2_{\alpha, sd}$ ise $P < \alpha$, H_1 : İki değişken birbirinden bağımsız değildir.

Diğer bir anlatımla;

H_0 : Değişkenler arasında ilişki yoktur

H_1 : Değişkenler arasında ilişki vardır

hipotezleri de yazılabilir (Serper, 2000).

Çapraz tablolara uygulanan Ki-kare Testi sonucunda hesaplanan ki-kare ve α değerleri belli bir kabule göre belirlenen önem düzeyi ($p \leq 0,001$; 0,01; 0,05) ile karşılaştırılır. Hesaplanan ki-kare değeri, tablo ki-kare değerinden küçük ise H_0 reddedilir ve iki değişken arasında ilişki vardır denir (Özdamar, 2002).

2.2. Araştırma Alanının Tanıtılması

Trabzon ili merkezine ait semtler içerisinde rastlantısal örneklem tekniği kullanılarak 4 ayrı semt belirlenmiştir. Bu semtler:

- 3 nolu Erdoğdu
- Boztepe
- 1 nolu Beşirli
- Aydınlıkevler'dir.

3 nolu Erdoğdu semtinde eski ve yeni yapılanmaya başlamış olan siteler mevcuttur. Sitelerin bazılarında bahçe içersinde konumlandırılmış dubleks ve tripleks konutlar bulunmaktadır.

Boztepe'de ise yeni yapılanmış, çevre düzenlemesi yapılmış, kullanım açısından yeterli metrekareye sahip çok katlı siteler bulunmaktadır.

1 nolu Beşirli ise son zamanlarda yapılanmanın hızla geliştiği, site yaşamının arttığı, çok katlı apartmanlara sahip olan bir semttir.

Aydınlıkevler ise Trabzon ilinin eski yapılanmış semtlerinden biridir. Az katlı apartmanların bulunduğu semtte, yeni yapılanmaların etkisiyle çok katlı apartmanlara sahip siteler de bulunmaktadır.

3. BULGULAR VE İRDELEME

3.1. Sosyal Statüye Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Araştırma kapsamına alınan bayan mutfak kullanıcılarının sosyal statülerine bağlı olarak belirlenen genel bilgileri Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Kullanıcıların genel bilgileri

Kullanıcıların Genel Bilgileri		F	%
Yaş Grubu	20-29	17	17
	30-39	24	24
	40-49	27	27
	50-59	18	18
	60-+	14	14
Eğitim Durumu	İlkokul	26	26
	Ortaokul	11	11
	Lise	40	40
	Üniversite	20	20
	Yük. Lis./ Doktora	3	3
Meslek	Ev hanımı	70	70
	Memur	6	6
	Emekli	24	24
Eş Mesleği	Vefat etmiş	13	13
	Memur	20	20
	Diğer (emekli, serbest)	67	67
Toplam Aylık gelir	650-999*	21	21
	1000-1999	41	41
	2000-2999	21	21
	3000-+	17	17
Toplam		100	100

F: Frekans %: Yüzdelerik değeri *: TL

Tablo 3.1’de görüldüğü gibi bayan kullanıcıların %17’si 20-29 yaş grubu; %24’ü 30-39 yaş grubu; %27’si 40-49 yaş grubu; %18’i 50-59 yaş grubu; %14’ü 60 ve üzeri yaş grubunu teşkil etmektedirler. Kullanıcıların eğitim seviyeleri incelendiğinde, %26’sı ilkokul mezunu; %11’i ortaokul mezunu; %40’ı lise mezunu; %20’si üniversite mezunu; %3’de yüksek lisans/doktora mezunudur. Bayan mutfak kullanıcılarından %70’i ev

hanımı; %6'sı memur; % 24'ü emeklidir. Ayrıca ankete katılan bayanların eşlerinin meslekleri incelendiğinde, %13'ü vefat etmiş; %20'si memur; %67'si emekli ya da serbest meslek olarak belirlenmiştir. Kullanıcıların toplam aylık gelirlerinin, %21'i 650-999 TL arası; %41'i 1000-1999 TL arası; %21'i 2000-2999 TL arası; %17'si 3000 TL ve üzeri olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamına katılan kullanıcıların konut mülkiyet durumları incelendiğinde %78'si ev sahibi; %22'si kiracı olarak belirlenmiştir.

3.2. Renk Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Tablo 3.2. Mutfak mobilyasında ağırlıklı kullanılan renkler

Bölüm	Renkler	F	%
TEZGAH	Kahve ve tonları	9	9
	Kırmızı ve tonları	3	3
	Siyah	6	6
	Beyaz	45	45
	Krem	33	33
	Gri	3	3
	Yeşil	1	1
	Toplam	100	100
DOLAP	Kahve ve tonları	53	53
	Kırmızı ve tonları	3	3
	Siyah	1	1
	Beyaz	14	14
	Krem	24	24
	Gri	2	2
	Yeşil	2	2
	Lila	1	1
	Toplam	100	100
DOLAP KAPAKLARI	Kahve ve tonları	67	67
	Kırmızı ve tonları	3	3
	Siyah	1	1
	Beyaz	13	13
	Krem	10	10
	Gri	1	1
	Yeşil	2	2
	Lila	1	1
	Sarı tonları	2	2
	Toplam	100	100

F: Frekans %: Yüzdelerik değeri

Tablo 3.2’de tezgah malzemesi yüzeyinde kullanılan renklerin %9’unu kahve ve tonları; %3’ünü kırmızı ve tonları; %6’sını siyah; %45’şini beyaz; %33’ünü krem; %3’ünü gri; %1’ini yeşil oluşturmaktadır. Dolap gövdesi için kullanılan renklerin %53’ünü kahve ve tonları; %3’ünü kırmızı ve tonları; %1’ini siyah; %14’ünü beyaz; %24’ünü krem; %2’sini gri; %2’sini yeşil; %1’ini lila oluşturmaktadır.

Tablo 3.2’ye göre kullanıcıların kullandıkları dolap kapakları renklerinin %67’si kahve ve tonları; %2’si sarı ve tonları %3’ü kırmızı ve tonları; %1’i siyah; %13’ü beyaz; %10’u krem; %1’i gri; %2’si yeşil; %1’i lila olarak belirlenmiştir.

3.3. Malzeme Faktörüne Olarak Elde Edilen Bulgular

Tablo 3.3. Mutfak mobilyası yüzeyinde kullanılan malzemeler

Bölüm	Malzemeler	F	%
TEZGAH	Mermer	46	46
	Granit	27	27
	Laminant kaplama	7	7
	Kuvars esaslı taş	5	5
	Akrilik esaslı taş	2	2
	Werzalit	2	2
	Mermerit	9	9
	Seramik	2	2
	Toplam	100	100
DOLAP	Laminant kaplama	47	47
	Lake boya	18	18
	Ahşap kaplama	12	12
	Masif ahşap	13	13
	Pvc kaplama	10	10
	Toplam	100	100
DOLAP KAPAKLARI	Laminant kaplama	44	44
	Lake boya	20	20
	Ahşap kaplama	16	16
	Masif ahşap	13	13
	Pvc kaplama	7	7
	Toplam	100	100

F: Frekans %: Yüzelik değer

Tablo 3.3’te mutfak kullanıcılarının mobilya yüzeyinde kullandıkları malzemeler gösterilmiştir. Buna göre, kullanıcılar tezgah malzemesi olarak %46 oranında mermer; %27 oranında granit; %7 oranında laminant kaplama; %5 oranında kuvars esaslı taş; %2

oranında akrilik esaslı taş; % 2 oranında werzalit; %9 oranında mermerit ve %2 oranında seramik malzeme kullanılmaktadırlar. Mutfak dolaplarının gövde kısmında kullanılan malzemelerin %47'si laminant kaplama; %18'i lake boya; %12'si ahşap kaplama; %13'ü masif ahşap; %10 ise pvc kaplamadır. Dolap kapaklarında ise kullanıcıların %44'ü laminant kaplama; %20'si lake boya; %16'sı ahşap kaplama; %13'ü masif ahşap; %7'si pvc kaplama kullanılmaktadır.

Tablo 3.4. Tezgah ve asma dolap arasındaki duvarda kullanılan malzemeler

Bölüm	Malzemeler	F	%
Tezgah ile asma (üst) dolaplar arasındaki duvar	Seramik	63	63
	Mermer	16	16
	Mozaik	14	14
	Granit	1	1
	Diğer (Duvar kağıdı, ayna, mermerit)	6	6
	Toplam	100	100

F: Frekans %: Yüzelik değer

Tablo 3.4'te araştırmaya katılanların tezgah ve asma (üst) dolapları arasında bulunan duvar kısmında uygulanan malzemeleri kullanım oranlarını göstermektedir. Buna göre, %63 oranında seramik; %16 oranında mermer; %14 oranında mozaik; %1 oranında granit ve %7 oranında diğer olarak belirtilen duvar kağıdı, ayna ve mermerit malzeme kullanılmaktadır.

Yapılan araştırmada anket uygulanan kullanıcıların % 38'i mutfak mekanındaki sabit donatı elemanlarında kullanılan malzeme konusunda bilgi sahibiyken; %62'si malzeme konusunda bilgi sahibi değildir.

3.4. Estetik Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Tablo 3.5. Mutfaklarda estetik kriterlere bağlı olarak kullanıcı memnuniyetleri

KRİTERLER	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	F	%	F	%	F	%
Mutfağımı çok güzel buluyorum	68	68	14	14	18	18
Mutfağımda zaman geçirmeyi seviyorum	79	79	10	10	11	11
Tezgahımın rengi psikolojimi rahatlatıyor	60	60	11	11	29	29
Dolap kapaklarımın rengi psikolojimi rahatlatıyor	61	61	11	11	28	28
Dolap kapaklarımın üzerinde süsleme olması önemlidir	13	13	3	3	84	84
Mutfağımın belli bir stile/tarza sahip olması önemlidir	67	67	9	9	24	24

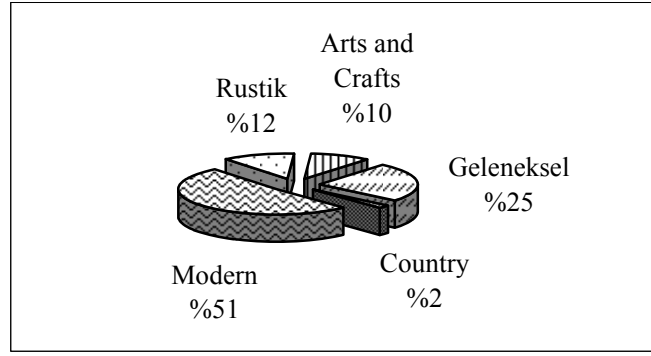
F: Frekans %: Yüzdelerik değer

Tablo 3.5 incelendiğinde, ankete katılan kullanıcıların % 68'i 'mutfağımı çok güzel buluyorum' ibaresine katıldıklarını; %14'ü kararsız olduğunu; %18'i ise katılmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 3.5'de bulunan 'mutfağımda zaman geçirmeyi seviyorum' cümlesine görüşmecilerin %79'u katılırken; %10'u kararsız kalmakta; %11'i katılmamaktadır.

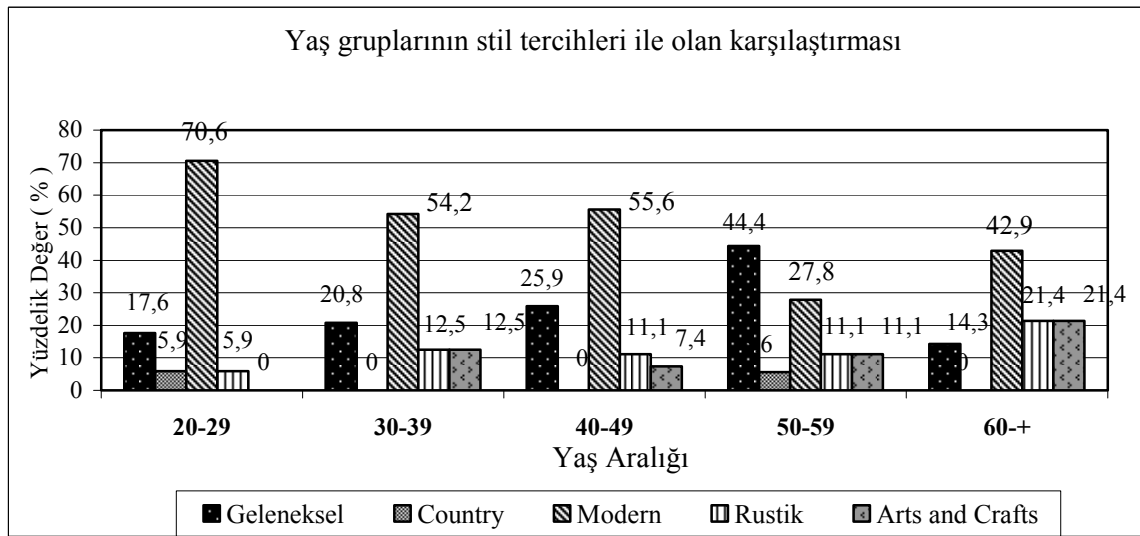
Görüşmecilerin %60'ı kullandıkları tezgah renginin psikolojilerini rahatlattığı konusunda hem fikirken; %11'i kararsız ve %29'u tezgah renginin psikolojilerini rahatlatmadığını düşünmektedirler. Buna ek olarak görüşmecilerin %61'i dolap kapakları renginin mutfakta çalışırken psikolojilerine destek olucu bir niteliğe sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 3.5).

Yapılan araştırmada kullanıcıların %13'ü 'dolap kapaklarında süsleme olması önemlidir' cümlesine katılırken; %84'ü katılmamaktadır. Ayrıca kullanıcıların %67'si mutfaklarının belli bir stile sahip olması gerektiğini savunmaktadırlar (Tablo 3.5).

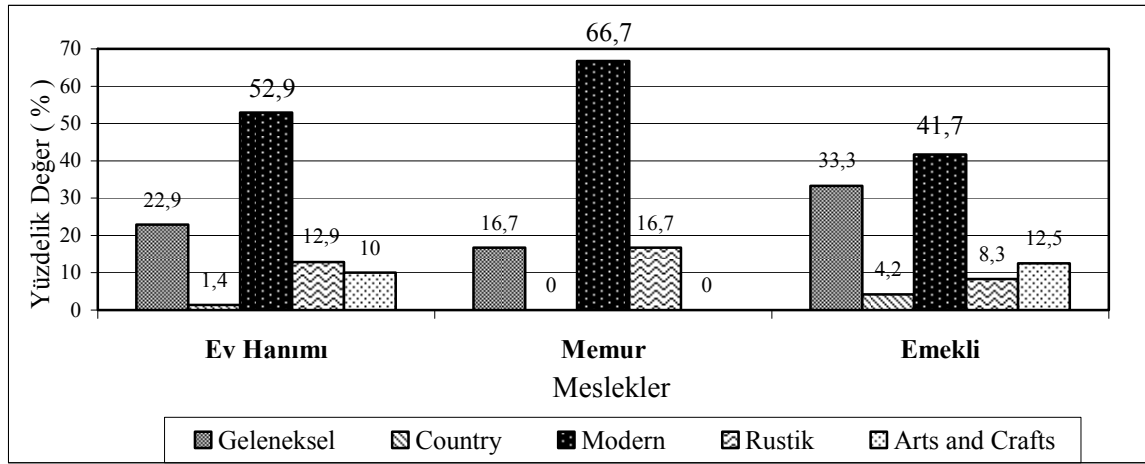
Şekil 3.1. Mutfaklarda kullanılan mutfak mobilyası stilleri

Şekil 3.1’de görüldüğü gibi araştırmaya katılan mutfak kullanıcılarının %25’i geleneksel; %2’si Country; %51’i modern; %12’si Rustik; %10’u Arts and Crafts stilini kullandığı tespit edilmiştir.

Şekil 3.2. Yaş gruplarına bağlı olarak kullanılan stiller

Şekil 3.2’de araştırmaya katılan farklı yaş gruplarındaki kullanıcıların kullandıkları stiller incelenmiştir. 20-29 yaş grubunda bulunan kullanıcıların %70,6’sı modern stil; 30-39 yaş grubunda bulunan kullanıcıların %54,2’si modern stil; 40-49 yaş grubunda bulunan kullanıcıların %55,6’sı modern stil; 50-59 yaş grubunda bulunan kullanıcıların %44,4’si geleneksel stil; 60 ve üzeri yaş grubunda bulunan kullanıcıların %42,9’u modern stil mutfak mobilyası kullanmaktadır.

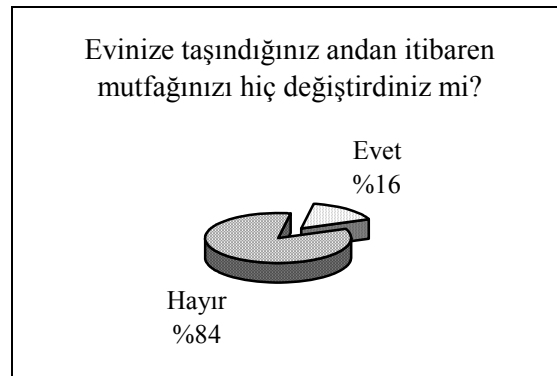

Şekil 3.3. Mesleklere bağlı olarak kullanılan stiller

Şekil 3.3 incelendiğinde, ev hanımlarının %52,9'u modern stili, %22,9'u geleneksel stili; memur bayanların %66,7'si modern stili, 16,7'si geleneksel, %16,7'si rustik stilini; emekli bayanların %41,7'si modern stili, %33,3'ü geleneksel stili kullanmaktadırlar.

3.5. Kullanışlılık Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

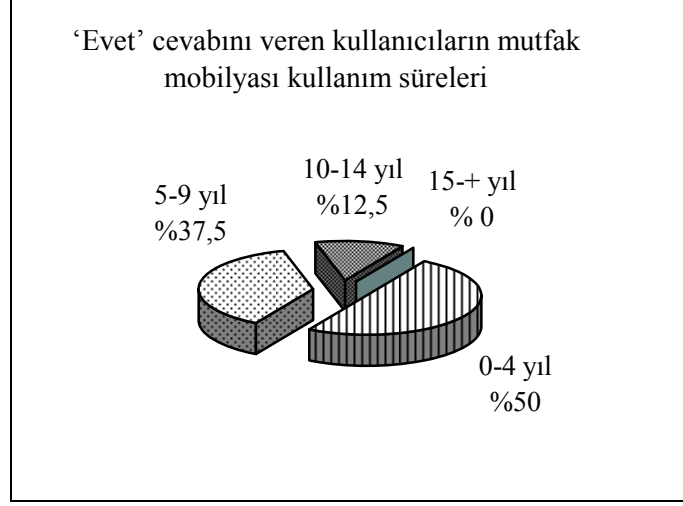
Araştırma kapsamında incelenen kullanıcıların evlerine taşındıkları andan itibaren mutfaklarını değiştirip değiştirmediklerine ait cevaplar Şekil 3.1'de verilmiştir. Buna göre kullanıcıların %16'sı mutfaklarını yenilerken; %84'ü mutfaklarını yenilememiştir.

Şekil 3.4. Kullanıcıların değerlendirilmesi

Mutfak kullanıcılarının Şekil 3.4'te gösterildiği gibi 'Evinize taşındığınız andan itibaren mutfağınızı hiç değiştirdiniz mi?' sorusuna verdikleri 'evet' cevabına bağlı olarak

mutfak mobilyasının kullanım süreleri ve mutfak mobilyasını değiştirme sebepleri Şekil 3.5 ve Şekil 3.6'da gösterilmiştir.

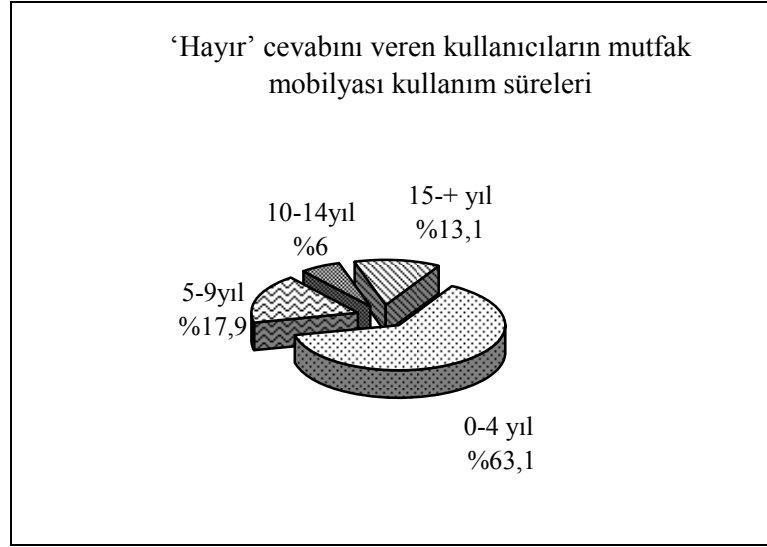

Şekil 3.5. Kullanıcıların mutfak mobilyasını kullanım süreleri

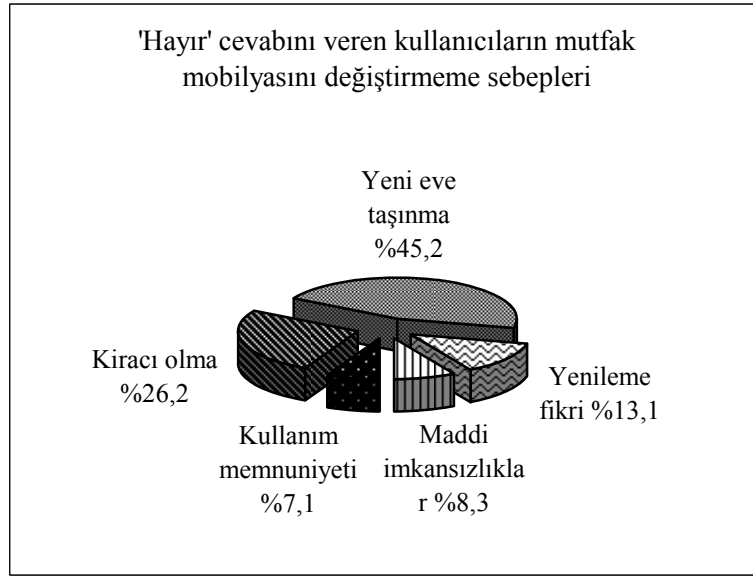

Şekil 3.6. Kullanıcıların mutfak mobilyasını değiştirme sebepleri

Şekil 3.5'te görüldüğü gibi 'evet' cevabını veren kullanıcıların %50'si 0-4 yıl; %37,5'i 5-9 yıl; %12,5'i 10-14 yıldır mutfaklarını kullanmaktadırlar. Kullanıcıların %75'i eskime; %6,3'ü tezgah yetersizliği; %12,5'i mutfak büyütme; %6,3'ü malzeme hatası gibi nedenlerle mutfaklarının sabit donatılarını değiştirmişlerdir (Şekil 3.6).

Şekil 3.7. Kullanıcıların mutfak mobilyasını kullanım süreleri

Şekil 3.8. Kullanıcıların mutfak mobilyasını değiştirmeme sebepleri

Şekil 3.4'te göre, 'hayır' cevabını veren kullanıcıların %63,1'i 0-4 yıl; %17,9'u 5-9 yıl; %6'sı 10-14 yıl; %13,1'i 15- + yıldır mutfaklarını kullanmaktadırlar (Şekil 3.7). Yapılan araştırmada kullanıcıların %7,1'i kullanım memnuniyetinden; %26,2'si kiracı olduğundan; %45,2'si yeni eve taşındığından; %13,1'i yenilemeyi düşündüğünden; %8,3'ü maddi imkansızlıklardan dolayı mutfağını yenilememiştir (Şekil 3.8).

Tablo 3.6. Kullanıcıların mutfak kullanım memnuniyetleri

Kullanıcıların Değerlendirilmesi	F		%	
	Evet	Hayır	Evet	Hayır
Mutfağınızın renginden memnun musunuz?	71	29	71	29
Mutfağınızın tezgahından memnun musunuz?	58	42	58	42
Mutfağınızın dolaplarından ve kapaklarından memnun musunuz?	63	37	63	37

F: Frekans %: Yüzdeler değeri

Kullanıcılarının mutfaklarında mevcut olan renklerden memnuniyeti Tablo 3.6’te gösterilmiştir. Buna göre kullanıcıların %71’i mutfağının renginden memnunken; %29’u mutfağının renginden memnun değildir. Tablo 3.6’ya göre ‘hayır’ cevabı veren kullanıcıların mutfak renginde memnun olmama sebepleri Tablo 3.7’de belirtilmiştir. Tablo 3.7’ye göre kullanıcıların %55,2’si mutfak renginin estetik olmadığından; %20,7’si rengin lekeleri gösterdiğinden; %6,9’u koyu renk olduğundan; %17,2’si ise moda bir renk olmadığından dolayı şikayetçidir.

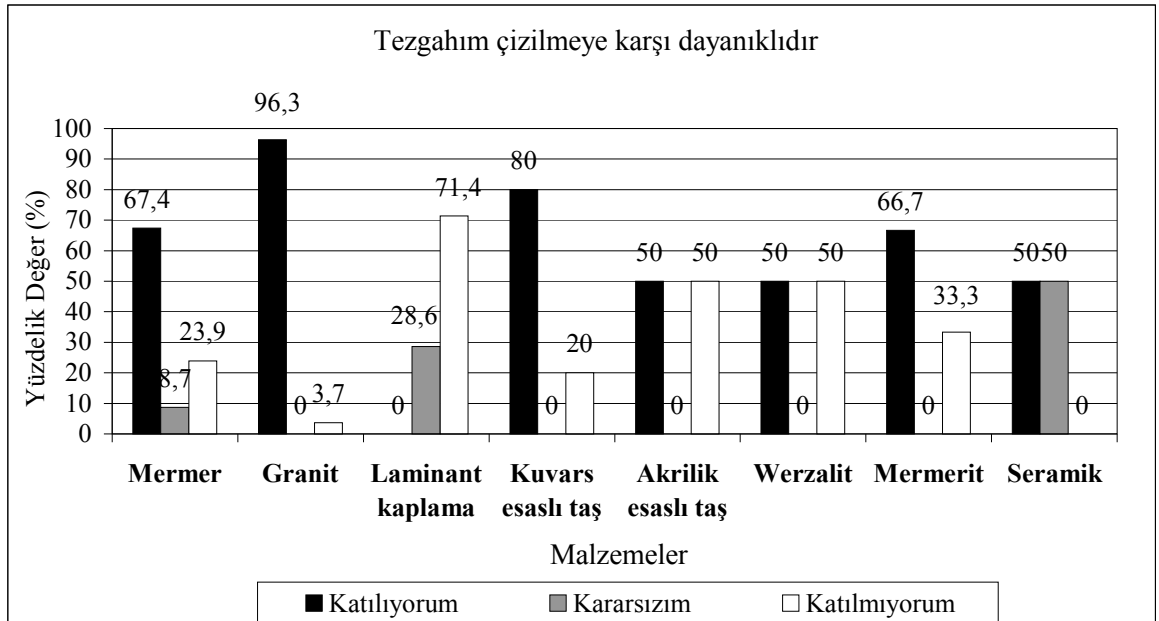
Tablo 3.7. Kullanıcıların mutfak kullanımını konusundaki memnuniyetsizliklerinin sebepleri

Kullanıcıların Değerlendirilmesi	Sebepler	F	%
‘Mutfağınızın renginden memnun musunuz?’ sorusuna ‘hayır’ cevabı verenlerin sebepleri	Estetik değil	16	55,2
	Lekeleri gösterme	6	20,7
	Koyu renk	2	6,9
	Moda değil	5	17,2
	Toplam	29	100
‘Mutfağınızın tezgahından memnun musunuz?’ sorusuna ‘hayır’ cevabı verenlerin sebepleri	Estetik değil	4	9,5
	Malzeme kalitesizliği	28	66,7
	Ergonomik değil	8	19
	Temizlik zorluğu	2	4,8
	Toplam	42	100
‘Mutfağınızın dolaplarından ve kapaklarından memnun musunuz?’ sorusuna ‘hayır’ cevabı verenlerin sebepleri	Estetik değil	2	5,4
	Lekeleri gösterme	15	40,5
	Nem alma	8	21,6
	Eskime	4	10,8
	Ergonomik değil	8	21,6
	Toplam	37	100

F: Frekans %: Yüzdeler değeri

Tablo 3.6’da kullanıcıların tezgah konusundaki memnuniyetleri incelenmiştir. Kullanıcıların %58’i tezgahından memnunken; %42’si tezgahından memnun değildir. Kullanıcıların memnuniyetsizlik sebepleri incelendiğinde ise Tablo 3.7’deki gibi bir sonuç ortaya çıkmıştır. Tablo 3.7’ye göre kullanıcıların %9,5’i tezgahının estetik olmadığını; %66,7’si tezgah malzemesinin kalitesiz olduğunu; %19’u ergonomik bir tezgaha sahip olmadığını; %4,8’i ise tezgah temizliği konusunda sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir.

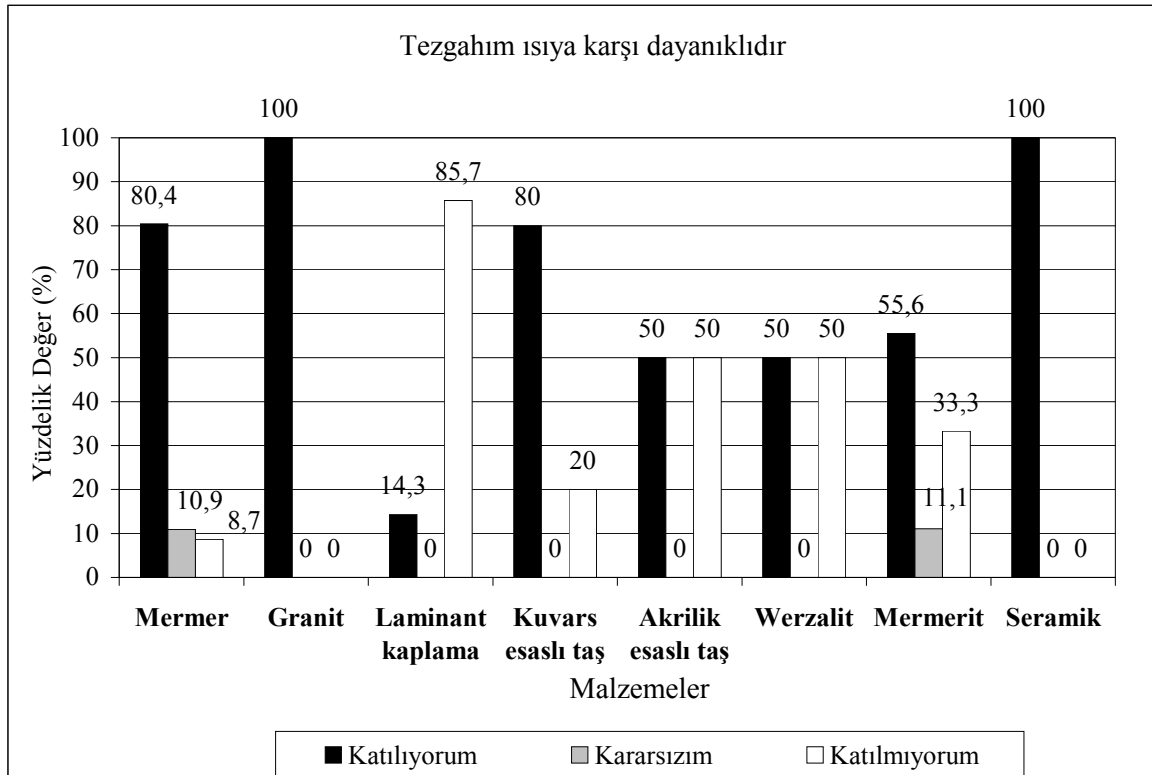
Mutfak kullanıcılarının ankette belirtilen ‘Mutfağınızın dolaplarından ve kapaklarından memnun musunuz?’ sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 3.6’da belirtilmiştir. Buna göre anketi cevaplayanların %63’ü ‘evet’ cevabını verirken; %37’si ‘hayır’ cevabını vermiştir. ‘hayır’ cevabını veren kullanıcıların dolaplardan ve dolap kapaklarından memnun olmama sebepleri sorulduğunda Tablo 3.7’deki gibi bir sonuç ortaya çıkmıştır. Tablo 3.7’ye göre kullanıcıların % 5,4’ü dolapların ve dolap kapaklarının estetik olmadığını; %40,5’i lekeleri gösterdiğini; %21,6’sı nem aldığını; %10,8’i eskidiğini; %21,6’sı da ergonomik olmadığını belirtmişlerdir.

Şekil 3.9. Kullanıcıların çizilme etkenine karşı tezgah malzemesine olan memnuniyetleri

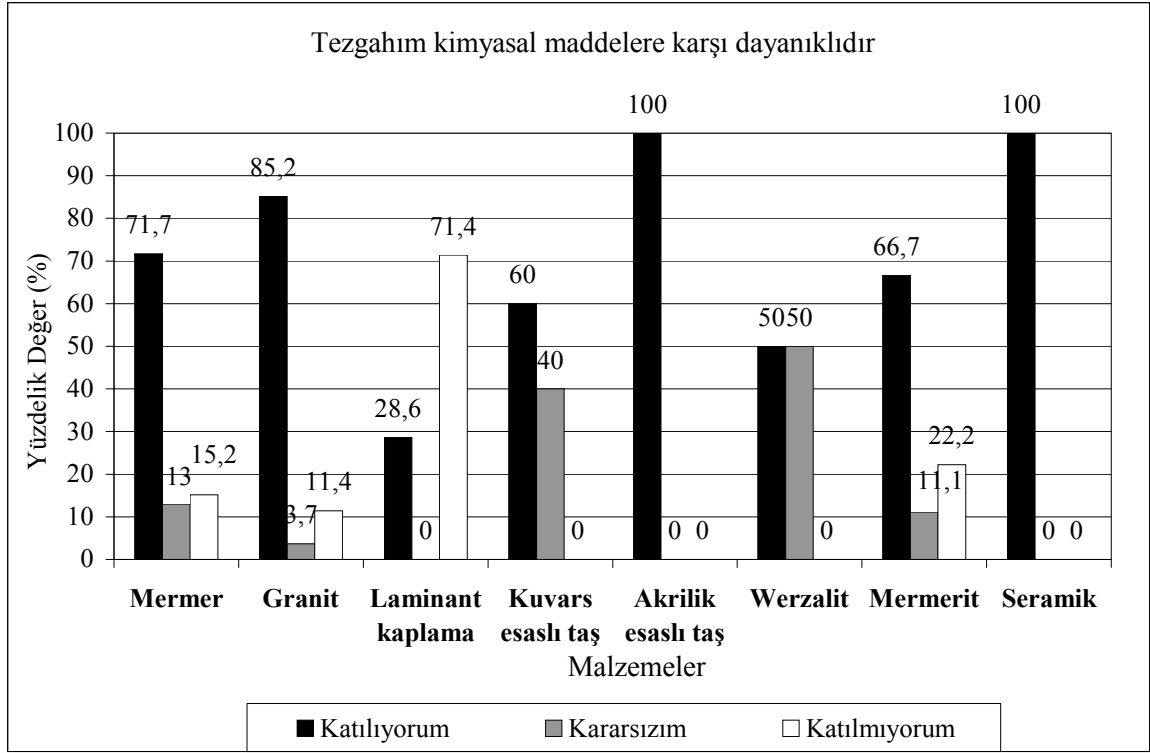
Yapılan araştırma sonucunda çeşitli tezgah malzemeleri kullanan kullanıcıların memnuniyet dereceleri ölçülmüştür (Şekil 3.9). Buna göre ‘tezgahım çizilmeye karşı dayanıklıdır’ ibaresine mermer kullanan kullanıcılar %67,4 oranında katılmakta; granit

kullanan kullanıcılar %96,3 oranda katılmakta; kuvars esaslı taş kullananlar %80 oranında katılmakta; mermerit kullananlar %66,7 oranında katılmaktadırlar. Bu durumun tersine laminant kullanan kullanıcıların %71,4'ü belirtilen ibareye katılmamaktadırlar. İnceleme sonucunda 'tezgahım çizilmeye karşı dayanıklıdır' cümlesi ile tezgah malzemeleri arasında yapılan ki-kare testi verilerine göre $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur (Ek Tablo 1).

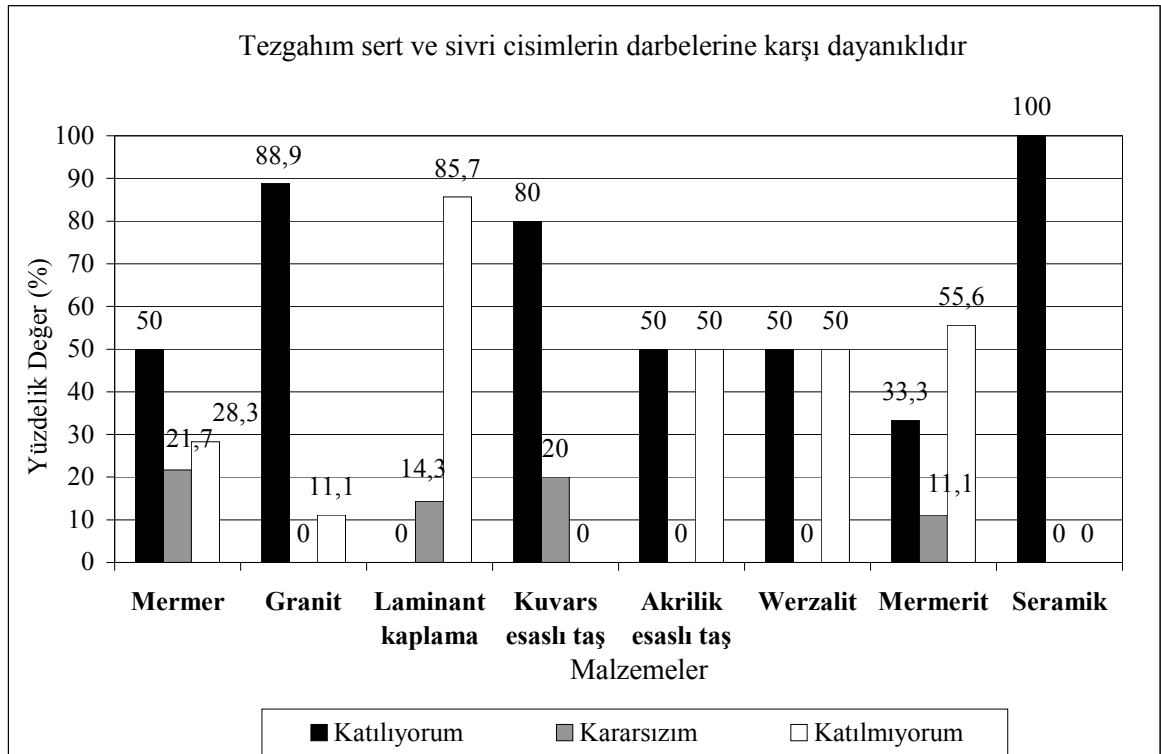
Şekil 3.10. Kullanıcıların ısı etkenine karşı tezgah malzemesine olan memnuniyetleri

Şekil 3.10'da kullanıcıların 'tezgahım ısıya karşı dayanıklıdır' cümlesine katılıp katılmadıkları irdelenmiştir. Buna göre granit ve seramik kullanıcılarının tümü granit ve seramik malzemenin ısıya dayandığını savunmakta; mermer kullanıcılarının %80,4'ü ile kuvars esaslı taş kullananların %80'i bu ibareye katılmaktadır. Laminant kaplama kullananların %85,7'si ise kullandıkları malzemenin ısıya dayanıklı olduğuna katılmamaktadır. Yapılan ki-kare testi sonucunda 'tezgahım ısıya karşı dayanıklıdır' cümlesi ile tezgah malzemeleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ek Tablo 1).

Şekil 3.11. Kullanıcıların kimyasal etkilere karşı tezgah malzemesine olan memnuniyeti

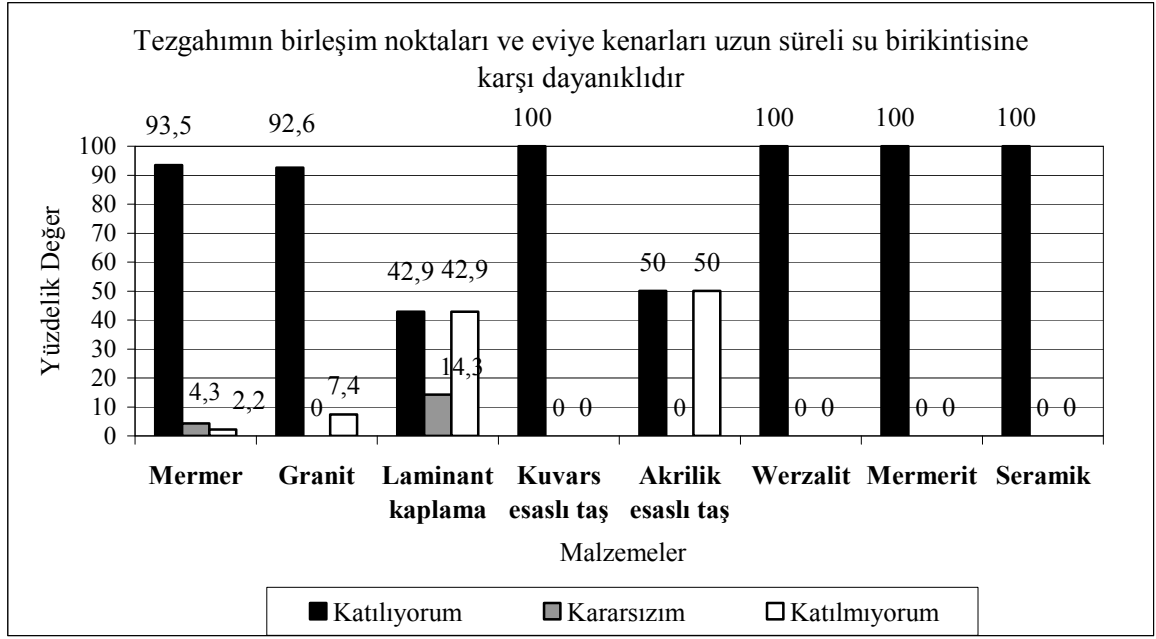
Yapılan araştırmaya göre akrilik esaslı taş ve seramik kullanan kullanıcıların % 100'ü, granit kullanan kullanıcıların %85,2'si, mermer kullanan kullanıcıların %71,7'si ve mermerit kullanan kullanıcıların %66,7'si tezgahlarının kimyasal maddelerin etkilerine karşı dayanıklı olduğuna katılmaktadır. Laminant kaplama kullanan kullanıcıların %1,4'ü ise bu duruma katılmamaktadır (Şekil 3.11).

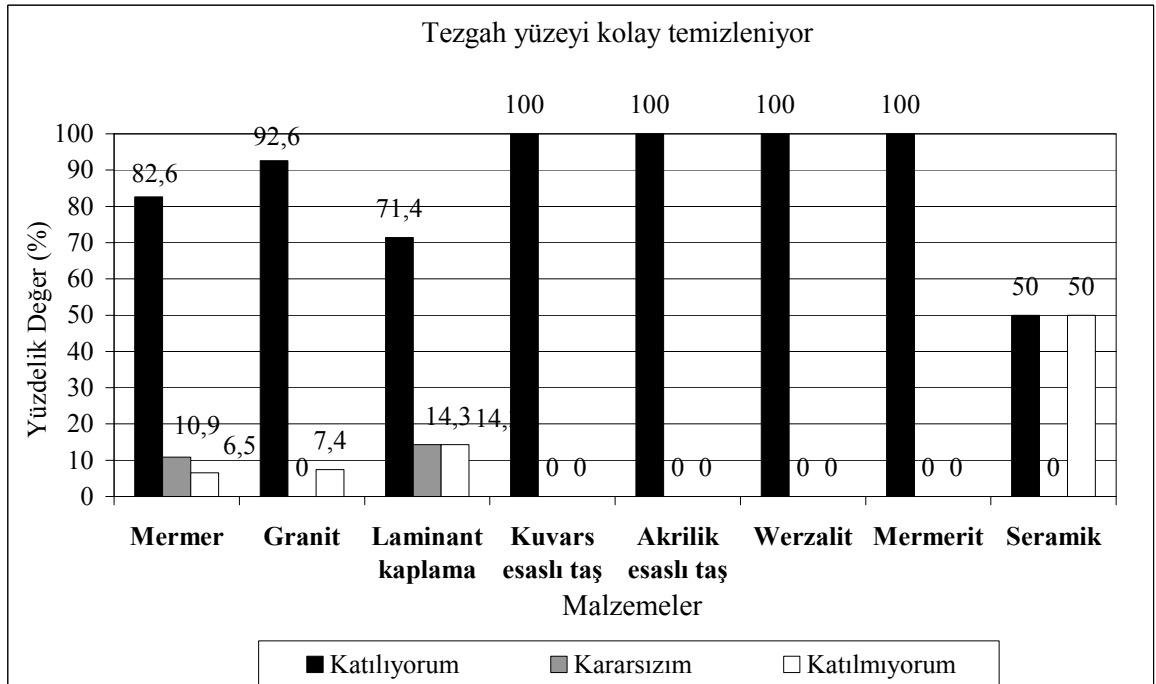
Şekil 3.12. Kullanıcıların sert ve sivri cisim darbelerinin etkilerine karşı tezgah malzemesine olan memnuniyeti

Şekil 3.12 incelendiğinde tezgahlarında seramik malzeme bulunan kullanıcıların %100'ü, granit malzeme kullanan kullanıcıların %88,9'u ve kuvars esaslı taş malzeme kullanan kullanıcıların %80'i tezgahlarının sert ve sivri cisim darbelerine karşı dayanıklı olduğuna katılmaktadır. Tezgahında laminant kaplama bulunan bayanların %85,7'si ve mermerit bulunan bayanların %55,6'sı sert ve sivri cisim darbelerine karşı tezgahlarının dayanıklı olduğu konusuna katılmamaktadırlar. İncelemeye ek olarak yapılan ki-kare testi sonucuna göre 'tezgahım sert ve sivri cisimlerin darbelerine karşı dayanıklıdır' ibaresi ile tezgah malzemeleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (Ek Tablo 1).

Yapılan inceleme sonucunda kuvars esaslı taş, werzalit, mermerit ve seramik malzeme kullanan kullanıcıların %100'ü, mermer malzeme kullananların %93,5'i ve granit malzeme kullanan kullanıcıların %92,6'sının tezgahlarındaki birleşim noktalarının uzun süreli su birikintine karşı dayanıklı olduğunu düşünmektedirler (Şekil 3.13).

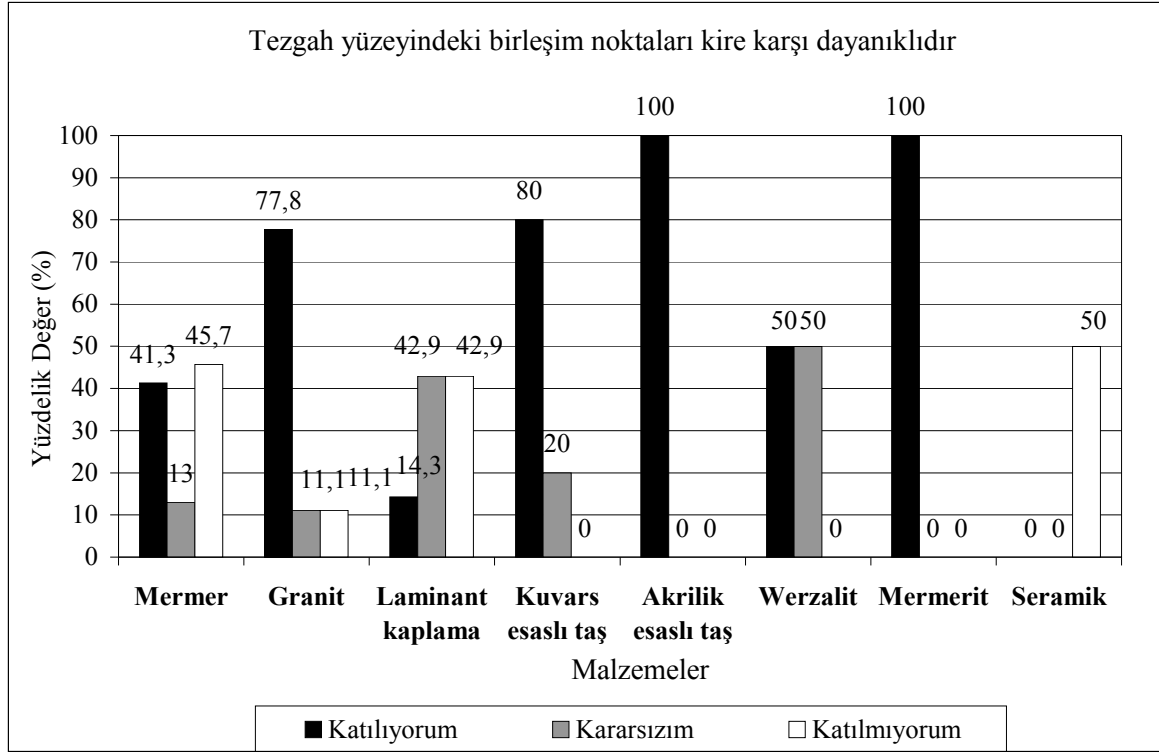
Şekil 3.13. Kullanıcıların tezgah malzemesinin birleşim noktalarının uzun süreli su birikintilerine karşı dayanım memnuniyeti

Şekil 3.14. Kullanıcıların tezgah yüzeyini temizleme memnuniyeti

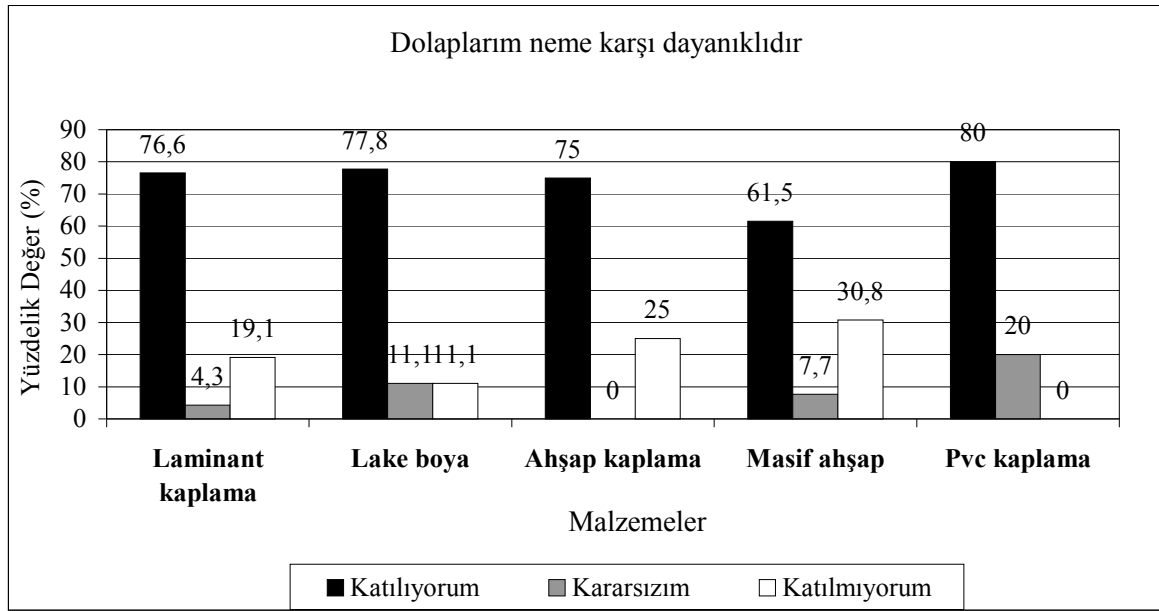
Şekil 3.14'te kuvars esaslı taş, akrilik esaslı taş, werzalit ve mermerit malzeme kullanan görüşmecilerin %100'ü, granit kullananların %92,6'sı, mermer kullananların

%82,6'sı, laminant kaplama kullananların %71,4'ü 'tezgah yüzeyi kolay temizleniyor' ibaresine katılmaktadırlar.

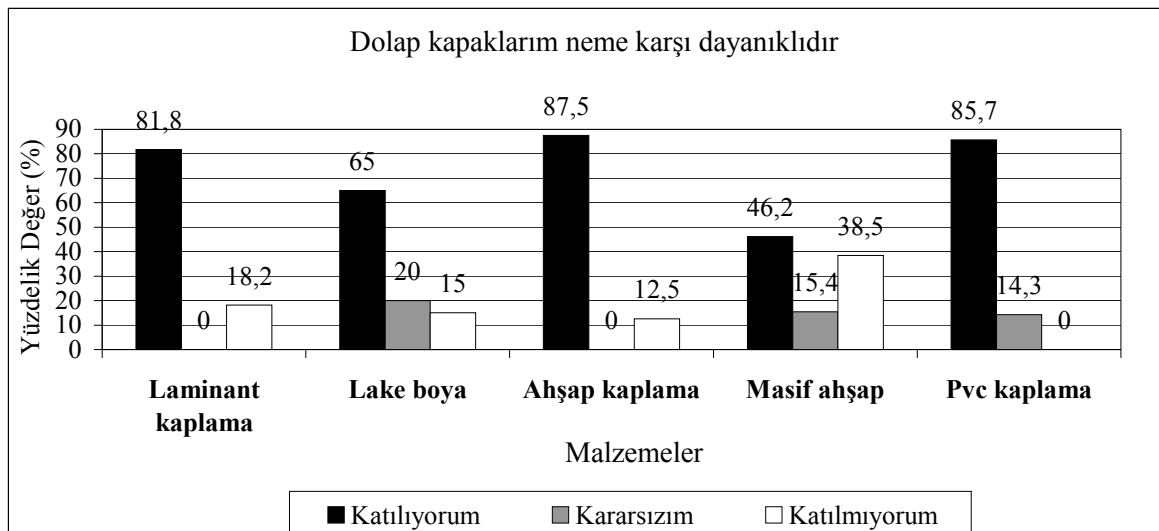
Şekil 3.15. Kullanıcıların tezgah yüzeyindeki birleşim noktalarının kire karşı dayanım memnuniyeti

Yapılan incelemede akrilik esaslı taş ve mermerit kullanan bayanların %100'ü, kuvars esaslı taş malzeme kullanan bayanların %80'i, granit kullanan kullanıcıların %77,8'i tezgah yüzeyinde bulunan birleşim noktalarının kire karşı dayanıklı olduğuna katılırken; mermer kullanan bayanların %45,7'si bu duruma katılmamaktadırlar (Şekil 3.15). İncelemeye bağlı olarak yapılan ki-kare testi sonucunda 'tezgah yüzeyindeki birleşim noktaları kire karşı dayanıklıdır' cümlesi ile tezgah malzemeleri arasında $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ek Tablo 1).

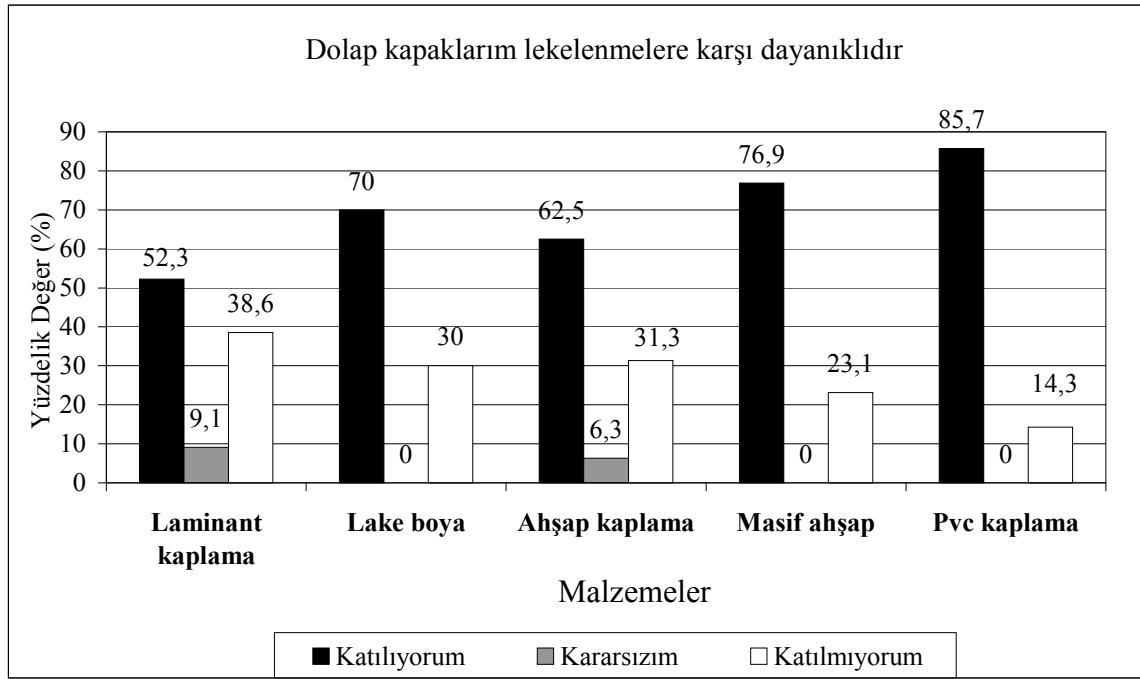
Şekil 3.16. Kullanıcıların dolap yüzey malzemesine olan memnuniyetleri

Dolap yüzeyi malzemesi olarak pvc kaplama malzeme kullanan görüşmecilerin %80'i, lake boya kullananların %77,8'i, laminant kaplama kullananların %76,6'sı, ahşap kaplama kullananların %75'i, masif ahşap kullananların %61,5'i dolaplarının neme karşı dayanıklı olduğunu savunmaktadırlar (Şekil 3.16).

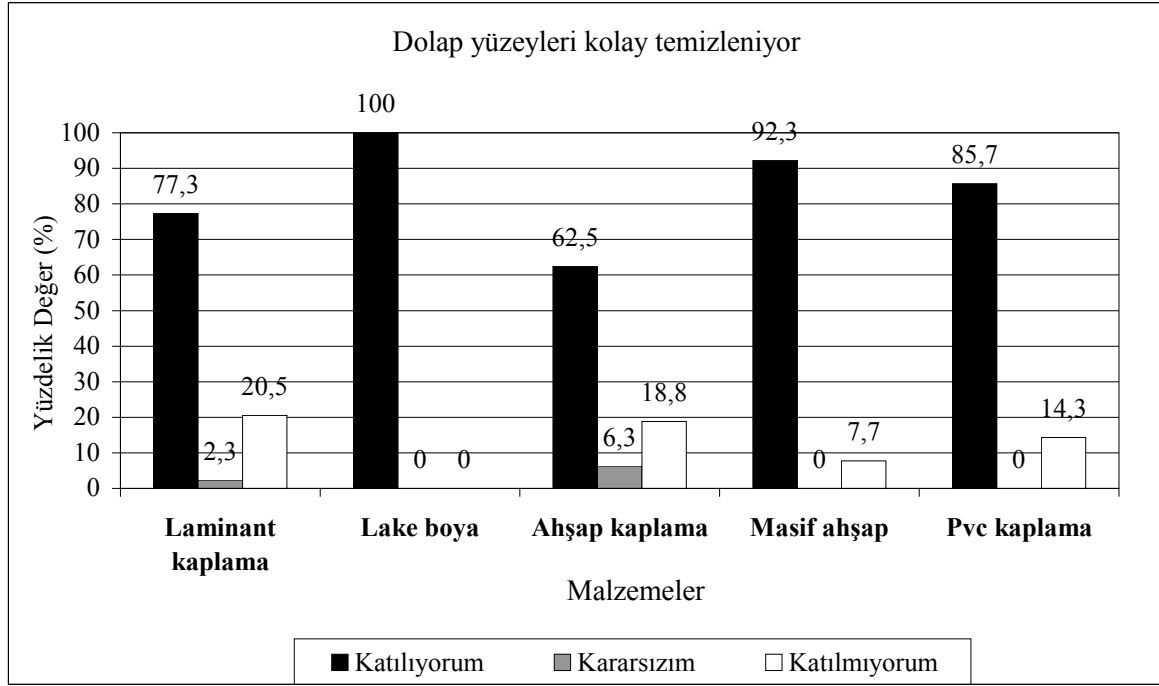
Şekil 3.17. Kullanıcıların dolap kapaklarının yüzey malzemesine olan memnuniyetleri

Şekil 3.17’de görüşmecilerin dolap kapaklarının yüzey kaplama malzemesinin neme karşı dayanımı sorulmuş, ahşap kaplama kullananların %87,5’i, pvc kullananların %85,7’si, laminant kaplama kullananların %81,8’i, lake boya kullananların %65’i dolap kapaklarının neme karşı dayanıklı olduğuna katıldıkları anlaşılmıştır. Kullanılan dolap kaplama malzemeleri ile neme olan dayanımı arasında ki-kare testi yapılarak istatistiksel açıdan incelenmiş $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur (Ek Tablo 1).

Şekil 3.18. Kullanıcıların dolap kapaklarının lekelenmelere karşı dayanım memnuniyeti

Şekil 3.18 incelendiğinde pvc kaplama kullanan bayanların %85,7’si, masif ahşap kullanan bayanların %76,9’u, lake boya kullanan bayanların %70’i, ahşap kaplama kullanan bayanların %62,5’i, laminant kaplama kullanan bayanlarında %52,3’ü ‘dolaplarım lekelenmelere karşı dayanıklıdır’ cümlesine katılmaktadırlar (Ek Tablo 1).

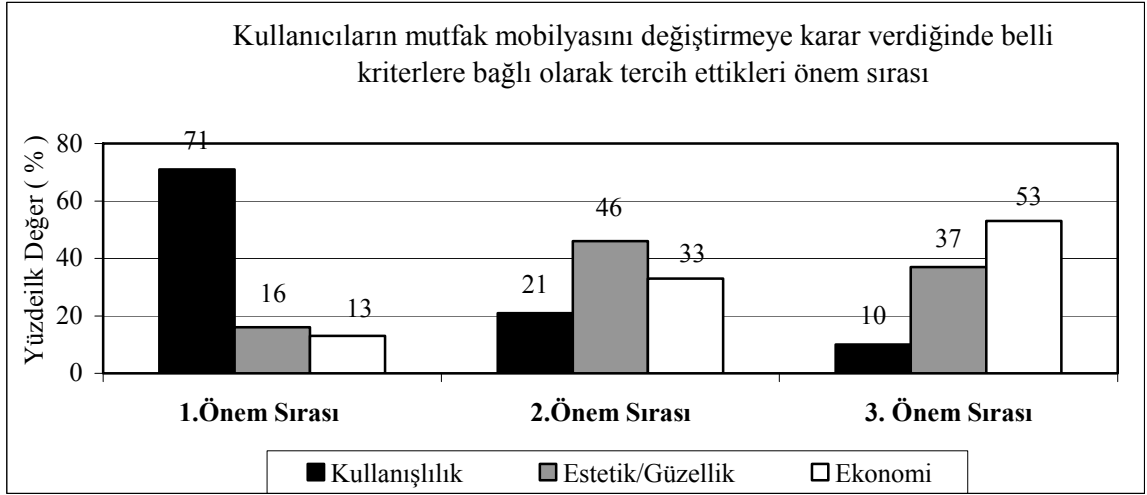

Şekil 3.19. Kullanıcıların dolap yüzeylerini temizleme memnuniyetleri

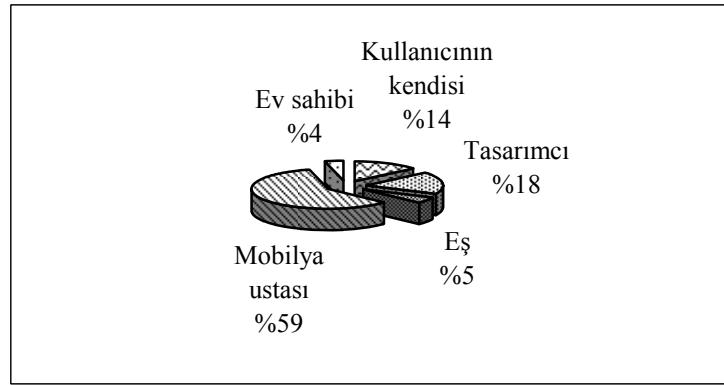
Yapılan araştırmada lake boya kullanan görüşmecilerin %100'ü, masif ahşap kullanan görüşmecilerin %92,3'ü, pvc kaplama kullanan görüşmecilerin %85,7'si, laminant kaplama kullanan görüşmecilerin %77,3'ü, ahşap kaplama kullanan görüşmecilerin %62,5 dolap yüzeylerinin kolay temizlendiği belirtmişlerdir (Şekil 3.19).

3.6. Ekonomi Faktörüne Bağlı Olarak Elde Edilen Bulgular

Yapılan araştırmada kullanıcılardan mutfak yaptırmaya karar verdiklerinde kullanışlılık, estetik/güzellik ve ekonomi şeklinde üç kritere bağlı olarak önem sıralaması yapması istenmiş, Şekil 3.20'deki gibi bir sonuç elde edilmiştir. Şekil 3.20'e göre kullanıcılar %71 oranında 1. sıraya kullanışlılık; %46 oranında 2. sıraya estetik/güzellik; %53 oranında 3. sıraya ekonomi kriterini yerleştirmişlerdir.

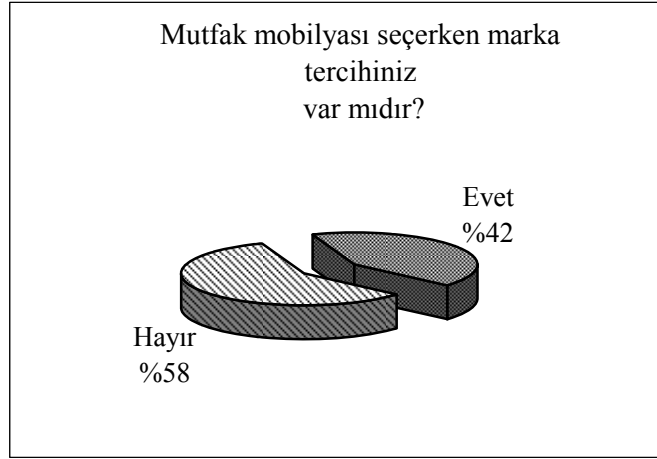

Şekil 3.20. Kullanıcıların mutfak mobilyasını değiştirmeye karar verdiğinde belli kriterlere bağlı olarak tercih ettikleri önem sırası

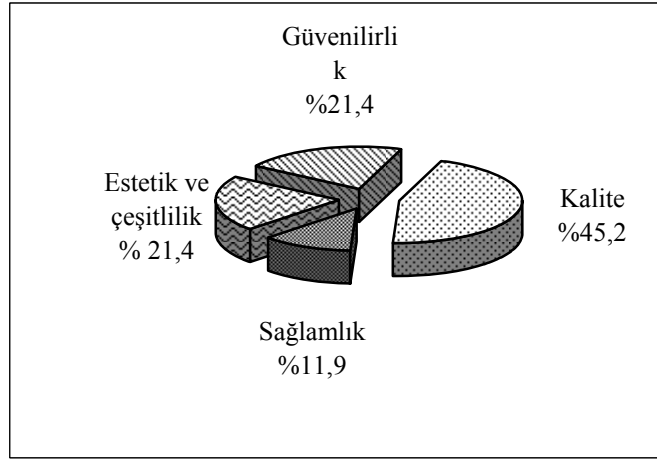

Şekil 3.21. Mutfak tasarımını yapan kişi

Ankete katılan kullanıcıların mutfak tasarımına ilişkin bilgiler Şekil 3.21’de verilmiştir. Buna göre kullanıcıların mutfak tasarımını %14 oranında kullanıcının kendisi; %18 oranında tasarımcı; %5 oranında eşi; %59 oranında mobilya ustası; %4 oranında ev sahibi tasarlamıştır.

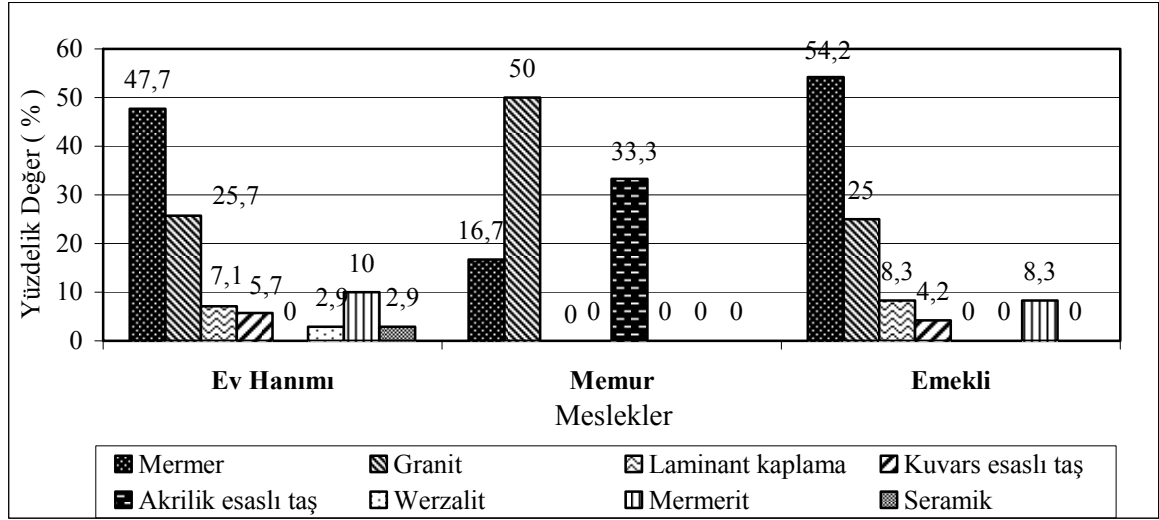

Şekil 3.22. Kullanıcıların marka tercihi

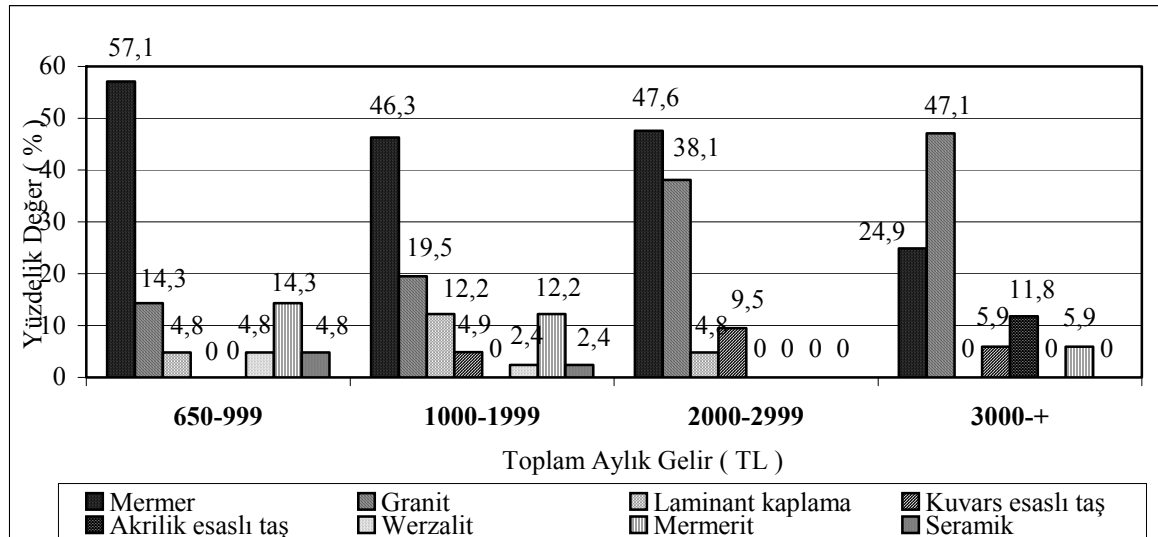
Şekil 3.23. Mutfak markası tercihinin sebepleri

Şekil 3.22’de görüldüğü gibi ankete katılan kullanıcıların %42’si marka mutfak kullanmayı tercih ederken; %58 marka mutfak kullanma taraftarı değildir. Buna göre Şekil 3.23’de marka mutfak kullanmayı tercih eden bayanların bu tercihlerinin sebepleri incelenmiştir. Markalı mutfak mobilyası kullanmak isteyen bayanların %45,2’si markanın kaliteli olduğunu; %11,9’u sağlam olduğunu; %21,4’ü estetik ve model çeşidinin fazla olduğunu; %21,4’ü de güvenilir olduğunu yani herhangi bir problemde çok kısa zamanda çözüm bulunabileceğini düşünmektedirler.

Şekil 3.24. Kullanıcıların mesleklerine bağlı olarak tezgah malzemesi kullanımı

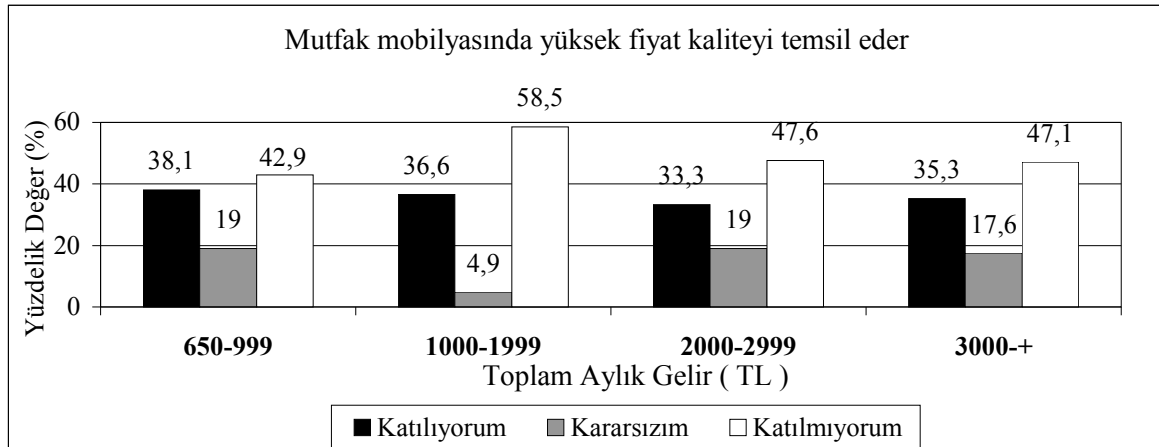
Şekil 3.24 incelendiğinde, tezgahlarda ev hanımı olan kullanıcıların %47,7'si mermer, %25,7'si granit, %10'u mermerit; memur olan bayanların %50'si granit, %33,3'ü akrilik esaslı taş, %16,7'si mermer; emekli olan bayanların %54,2'si mermer, %25'i granit malzeme kullandığı sonucuna varılmıştır.

Şekil 3.25. Kullanıcıların toplam aylık gelirlerine bağlı olarak tezgah malzemesi kullanımı

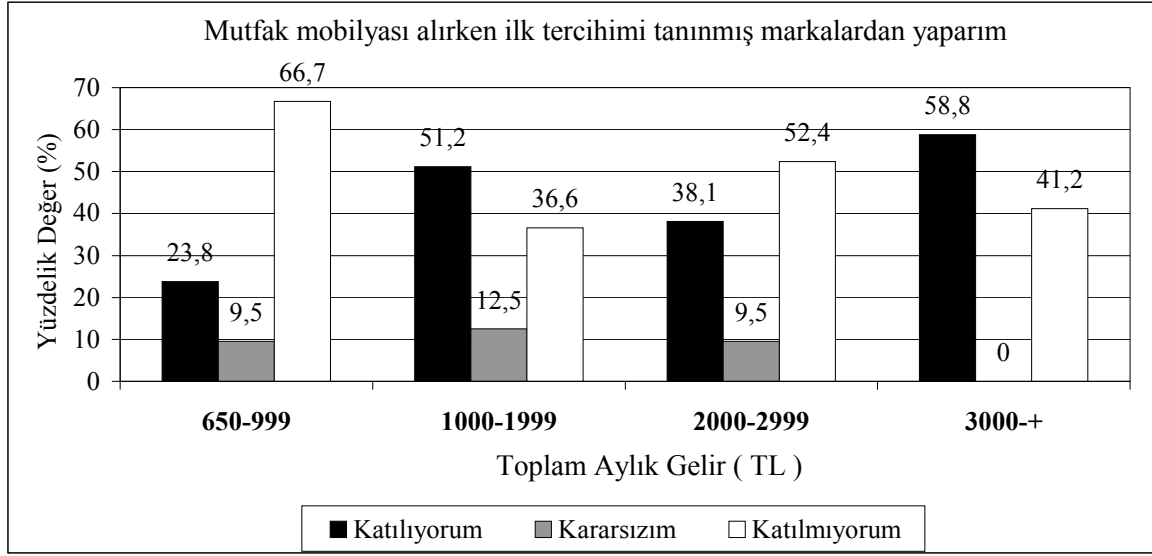
Şekil 3.25'te araştırmaya katılan görüşmecilerin toplam aylık gelirlerine bağlı olarak kullandıkları tezgah malzemeleri incelenmiştir. Buna göre 650-999 TL arasında aylık

gelire sahip olan kullanıcıların %57,1'i mermer,14,3'ü granit, 14,3'ü mermerit, 4,8'i laminant kaplama, 4,8'i werzalit, 4,8'i seramik; 100-1999 TL arasında toplam gelire sahip olanların %46,3'ü mermer, 19,5'i granit, 12,2'si laminant kaplama, %12,2'si mermerit; 2000-2399 TL arasında geliri olanların %47,6'sı mermer, %38,1'i granit, %4,8'i laminant kaplama; 3000 TL ve üzeri geliri olanların %47,1'i granit, %24,9'u mermer, %11,8'i akrilik esaslı taş malzeme kullanmaktadırlar.

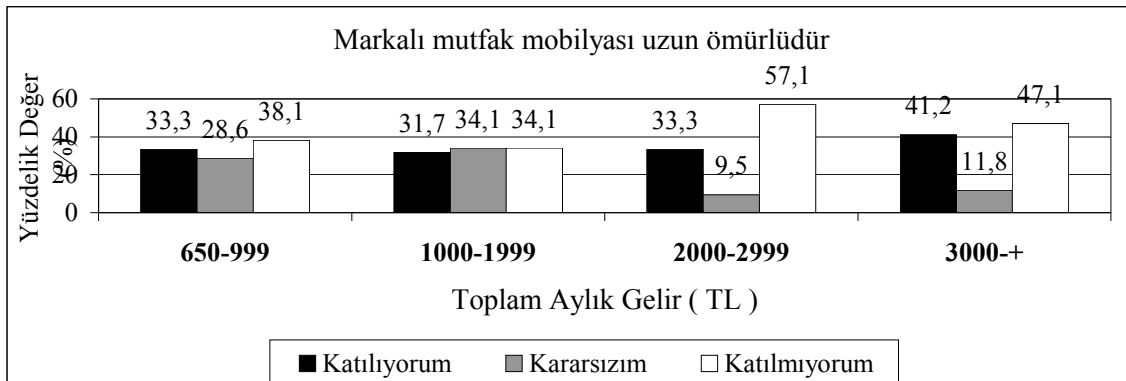
Şekil 3.26. Kullanıcıların toplam aylık gelirine bağlı olarak mutfak mobilyasında fiyat tercihleri

Farklı aylık gelirlere sahip olan kullanıcılara iletilen ‘mutfak mobilyasında yüksek fiyat kaliteyi temsil eder’ cümlesine 650-999 TL arası gelire sahip olan kullanıcıların %42,9’u katılmazken, %38,1’i katılmakta; 1000-1999 TL arası gelire sahip olan kullanıcıların %58,5’i katılmazken, %36,6 katılmakta; 2000-2999 TL arası gelire sahip olan kullanıcıların %47,6’sı katılmazken, %33,3’ü katılmakta; 3000 TL ve üzeri gelire sahip olan kullanıcıların %47,1’i katılmazken, %35,3’ü katılmaktadır (Şekil 3.26).

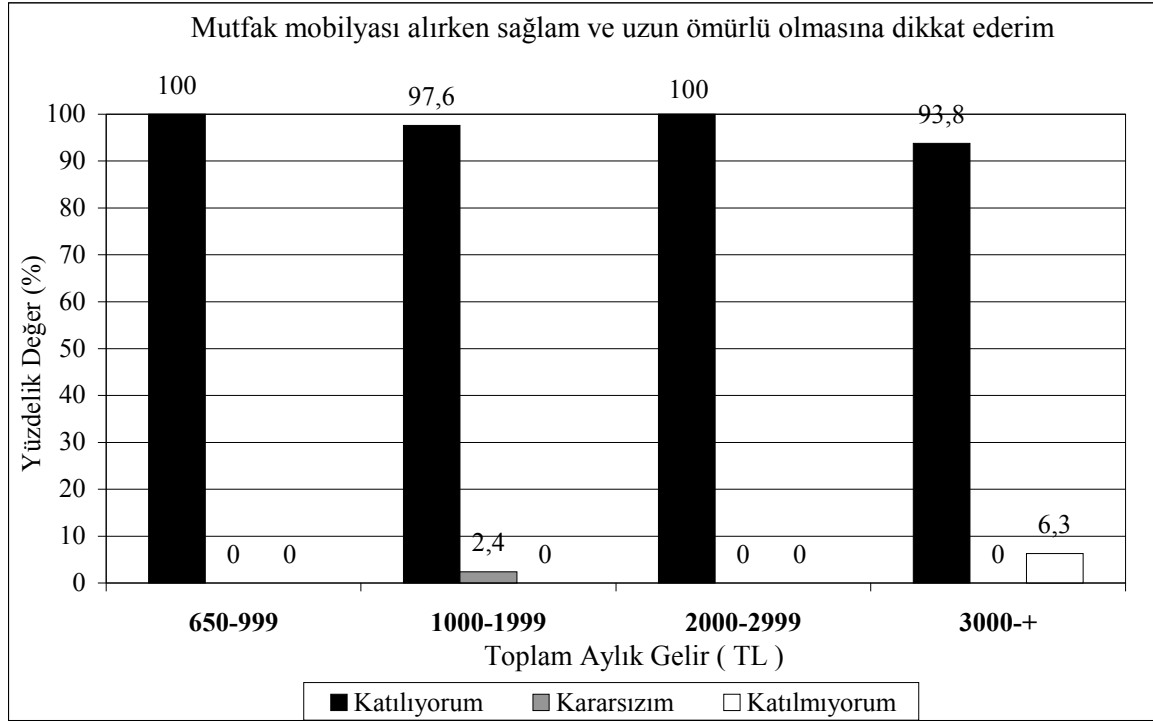
Şekil 3.27. Kullanıcıların toplam aylık gelirine bağlı olarak mutfak mobilyası satın alma tercihleri

Görüşmecilere yöneltilen ‘mutfak mobilyası alırken ilk tercihim tanınmış markalardan yaparım’ cümlesinden alınan sonuçlar Şekil 3.26’da belirtilmiştir. Buna göre 650-999 TL arası aylık gelire sahip olan kullanıcılardan %66,7’si yöneltilen cümleye katılmamaktadır. 1000-1999 TL arası aylık gelire sahip olan kullanıcılardan %51,2’si katılırken %36,6’sı katılmamakta; 2000-2999 TL arası aylık gelire sahip olan kullanıcılardan % 38,1’i katılırken, %52,4’ü katılmamakta; 3000 TL ve üzeri aylık gelire sahip olan kullanıcılardan %58,8’i katılırken %41,2’si katılmamaktadır (Şekil 3.27).

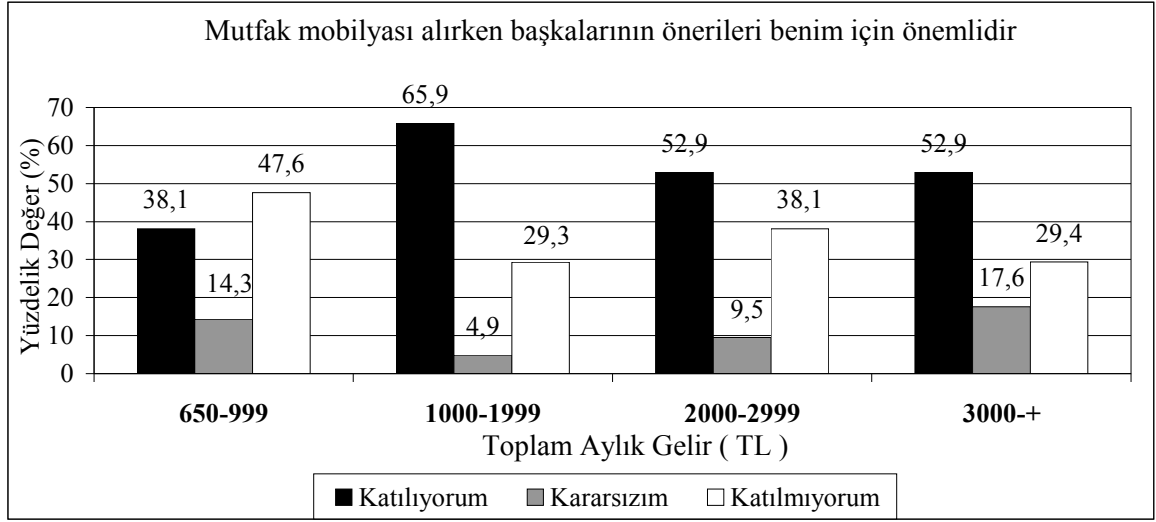
Şekil 3.28. Kullanıcıların toplam aylık gelirine bağlı olarak markalı mutfak mobilyası satın alma tercihleri

Yapılan araştırmada ‘markalı mutfak mobilyası uzun ömürlüdür’ cümlesine 650-999 TL arası aylık gelire sahip olan görüşmecilerin %38,1’i; 2000-2999 TL arası aylık gelire sahip olan görüşmecilerin %57,1’i; 3000 TL ve üzeri aylık gelire sahip olan görüşmecilerin %47,1’i katılmamaktadırlar (Şekil 3.28).

Şekil 3.29. Kullanıcıların toplam aylık gelirine bağı olarak mutfak mobilyası satın almada kalite tercihleri

Şekil 3.29 incelendiğinde görüşmeciler yöneltilen ‘mutfak mobilyası alırken sağlam ve uzun ömürlü olmasına dikkat ederim’ cümlesine 650-999 TL ve 2000-2999 TL arası gelire sahip olan kullanıcıların %100’ü, 1000-1999 TL arası gelire sahip olan kullanıcıların %97,6’sı, 3000 ve üzeri gelire sahip olan kullanıcıların %93,8’i katılmaktadırlar.

Şekil 3.30. Kullanıcıların toplam aylık gelirine bağlı olarak mutfak mobilyası satın almada başkalarından öneri alma tercihleri

Şekil 3.30’da kullanıcılara yöneltilen ‘mutfak mobilyası alırken başkalarını önerileri benim için önemlidir’ ibaresine katılıp katılmadığı incelenmiştir. Bu duruma göre toplam aylık geliri 1000-1999 TL arası olan kullanıcıların %65,9’u, 2000-2999 TL arası olan kullanıcıların %52,9’u, 3000 TL ve üzeri olan kullanıcıların %52,9’u bu cümleye katılırken; toplam aylık geliri 650-999 TL olan kullanıcıların %47,6’sı katılmamaktadır.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Günlük yaşamda insanların en çok zaman harcadığı mekanlardan biri olan mutfak, kullanıcının psikolojik ve fizyolojik her türlü ihtiyacını karşılayabilecek niteliklere sahip olarak donatılması gerekmektedir. Bu niteliklere sahip olan bir mutfak mekanını oluşturabilmenin ilk şartlarından biri doğru bir biçimde planlanmış sabit mutfak donatı elemanları için seçilen malzemelerin özellikleridir. Kullanıcının aradığı nitelikleri taşıyan mutfak dolabı ve tezgah malzemeleri mutfakta geçen zamanın verimli bir biçimde kullanılmasına olanak sağlamanın yanı sıra kullanıcının psikolojik olarak da yapılan işe konsantre olmasına destekleyici bir durum oluşturmaktadır. Bu düşünce kapsamında yapılan çalışma sonucunda mutfak mekanında sabit donatı elemanlarında kullanıcı tercihleri incelenmiş ve aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

- Yapılan araştırmada kullanıcıların büyük bir çoğunluğu mutfağını değiştirme gereksinimi duymamıştır. Bunun en büyük sebeplerinden biri yaşadıkları konuta yeni taşınmış olmaları ve buna bağlı olarak mutfak mekanını kullanım süresinin 4 yılı geçmemiş olmasıdır. Diğer bir sebep ise kullanıcıların kiracı olarak konutta ikamet ediyor olmalarıdır. Mutfağını değiştiren kullanıcıların ise değiştirme nedenlerini yüksek oranda mutfağın eskimesi olarak saptanmıştır.
- Yapılan araştırmada mutfak tasarımını yapan kişinin büyük oranda mobilya ustası olduğu belirlenmiştir. Bunun en büyük sebeplerinden biri, maliyeti düşük olduğu için müteahhitler ya da inşaat şirketleri tarafından tercih edilmesidir. Mutfağın konut içerisinde en çok zaman geçirilen ve en önemli alanlardan biri olduğu düşünülerek mutfak tasarımının bu konuda uzman olan kişilerin desteğine bağlı olarak oluşturulması gerekmektedir.
- Bir mutfak tasarımı tercihinde ilk tercih edilen kıstas kullanışlılık olurken daha sonra sırayı güzellik/estetik ve en son olarak ekonomi almaktadır. Bu durum günümüzde bayanların kullanışlılığa daha çok önem verdiklerini, kullandıkları dolap ve tezgah malzemelerinin uzun ömürlü ve sağlam olmasına çok dikkat ettikleri, bunun yanı sıra estetik açıdan da tatmin edici bir mutfak kullanmak istedikleri anlaşılmaktadır. Kullanışlılığı ilk planda tutmalarının sebebi, estetik açıdan güzel görünen bir malzemenin tam anlamıyla fonksiyonel olamayacağını düşündüklerinden kaynaklanmaktadır.

- Stil açısından mutfaklar incelendiğinde bayanlar kullandıkları mutfakların belli bir stile sahip olmasını önemsemektedirler. 50-59 yaş grubu hariç diğer yaş gruplarının modern stili daha çok kullandıkları ancak 50-59 yaş grubunun geleneksel stil mutfak kullandıkları görülmektedir. Modern stilin ağır ahşap işçiliğinin olmaması, düz hatlara sahip olması, kullanım ve temizlik kolaylığı sağlaması kullanılma sebebini açıklamaktadır. Meslek bağlamında da stiller incelendiğinde yine modern stilin en çok kullanılan stil olduğu belirlenmiştir.
- Mutfak mobilyasındaki estetik ölçütlerden biri olan renk, kullanıcı psikolojisi açısından önemli bir yere sahiptir. Kullanıcıların büyük bir bölümü mutfağını çok güzel bulmakta ve mutfakta zaman geçirmeyi sevmektedir. Tezgahta en çok kullanılan beyaz ve krem tonları; dolap ve kapaklarda kullanılan krem, beyaz ve kahve tonları bu memnuniyetin sebeplerinden biridir. Mutfaklarının renginden memnun olmayan kullanıcıların en büyük şikayeti mutfaklarının estetik bir renge sahip olmayışıdır.
- Mutfak kullanıcılarının kullanım memnuniyetini arttıran diğer bir öge ise dolap ve tezgahta kullanılan malzeme özellikleridir. Günümüzde çeşitliliği ve kullanım yaygınlığı bakımından tezgahta en çok kullanılan malzemenin mermer ve granit olduğu anlaşılmaktadır. Laminant kaplama, werzalit, mermerit, akrilik ve kuvars esaslı taş gibi tezgah malzemeleri kullanıcılar tarafından az bilinen ve kullanımı az olan malzemelerdir. Yapılan araştırmada tezgah malzemelerinden granit, kuvars esaslı taş, mermer ve mermeritin çizilmeye karşı dayanıklı olduğu; granit, seramik, mermer, kuvars esaslı taş ve mermeritin ısıya karşı dayanıklı olduğu ve laminant kaplamanın hiç dayanıklı olmadığı; akrilik esaslı taş, seramik, granit, mermer, mermerit ve kuvars esaslı taşın kimyasallara karşı dayanıklı olup, laminant kaplamanın hiç dayanıklı olmadığı; seramik, granit ve kuvars esaslı taşın sert ve sivri cisimlerin darbelerine dayanıklı olup, laminant kaplama ve mermeritin dayanıklı olmadığı; mermerit, akrilik esaslı taş, granit ve kuvars esaslı taşın su birikintilerine karşı kabarmadığı; mermerit, granit, akrilik ve kuvars esaslı taşın kire karşı dayanıklı olduğu; mermer, granit, laminant kaplama, werzalit, mermerit, akrilik ve kuvars esaslı taşın kolay temizlendiği gibi nedenlerle kullanıldığı anlaşılmıştır. Dolap gövdesi kaplama malzemesi olarak en çok kullanılan malzeme laminant kaplamadır. Dolap kaplama malzemelerinden pvc, ahşap ve laminant kaplama, lake boya ve masif ahşabın neme dayanıklı olduğu nedenleriyle

kullanıldığı belirlenmiştir. Dolap kapakları kaplama malzemesi olarak en çok kullanılan malzeme laminant kaplama ve lake boyadır. Dolap kapakları kaplama malzemelerinden pvc, ahşap ve laminant kaplama, lake boya ve masif ahşabın neme ve lekelenmelere karşı dayanıklı olup, kolay temizlendiği kullanıcılar tarafından belirtilmiştir. Özdemir (1996) ve Akkılıç (2004) yaptıkları incelemeler sonucunda dolap gövdesi ve kapak malzemesi olarak laminant kaplamanın diğer malzemelere göre sigara ateşine, aşınmaya, çizilmeye ve lekelenmeye karşı dirençli olduğunu belirlemiştir. Ancak Özdemir (1996) lake boyanın çizilmeye karşı dayanıksız olduğunu saptamıştır. Tezgah ve üst dolap arasında yer alan duvarda en çok kullanılan malzemenin seramik olduğu anlaşılmıştır. Ancak bu sonuçların kullanıcının kullandığı malzemenin kalitesine ve kullanım titizliğine bağlı olarak değişebildiği göz ardı edilmemelidir.

- Günümüzde müteahhit ya da inşaat şirketleri tarafından yaptırılan birçok konutta kullanılmakta olan mutfak sabit donatı elemanlarının ve bu elemanların yüzey kaplama malzemelerinin konutu kullanan kişi özelliklerine bağlı kalınmadan ve malzeme özellikleri tam olarak incelenmeden seçildiği görülmüştür. Bunun sonucunda kullanıcının mutfak kullanımından memnun kalmadığı ve malzemenin çabuk yıprandığı anlaşılmıştır.
- Kullanıcıların toplam aylık gelirlerine bağlı olarak mutfak mobilyasında tercih ettikleri kıstaslar incelenmiştir. Kullanıcıların büyük bir çoğunluğu mutfak mobilyasında yüksek fiyatın kaliteyi temsil ettiğini düşünmemektedir. Ayrıca kullanıcıların mutfak mobilyası satın almada başkalarının kullanım tecrübelerinden de yararlandıkları görülmektedir.
- Günümüzde ilerleyen teknolojinin getirdiği fırsatlarla birlikte markalı mutfak mobilyası üretimi de artmaktadır. Yapılan araştırma sonucunda kullanıcılar %58'inin markalı mutfak mobilyası tercih etmediklerini, geri kalan kullanıcıların ise güvenilirlik, estetik/çeşitlilik ve kalite bakımından markalı mutfak tercih ettiklerini açıklamışlardır. Toplam aylık gelir bazında incelendiğinde gelir düzeyinin artması ile birlikte marka tercihi artmıştır. Ancak kullanıcıların büyük bir kısmı markalı mutfak mobilyasının uzun ömürlü olmadığını düşünmektedir. Bu düşünceye sebep olan faktörün markalı mutfak mobilyası sektörünün yeni gelişmeye başlamış olması ve tam anlamıyla kendini tanıtamaması olarak gösterilebilir.

Bu araştırma kapsamında elde edilen veriler ve sonuçlar gelecekte gerçekleştirilecek olan çalışmalar için yardımcı niteliktedir. Çalışmaların sonucunda gün geçtikçe artan mutfak mobilyası sabit donatı elemanlarına ait malzeme çeşitlerinin bayanlar tarafından az bilindiği ortaya çıkmaktadır. Bu durumu ortadan kaldırmak için televizyon aracılığıyla (reklam verilerek) ya da bilgilendirme toplantıları düzenleyerek değişen ve gelişen malzemeler hakkında bilgi verilebilir. Bunun sonucu olarak, mutfak mobilyası sabit donatı üretimi yapan işletmelere bu bilgiler iletilerek müşteri memnuniyeti açısından daha kaliteli ve dayanıklı üretim yapmalarına, işletme bünyesine yeni fikirler üretmelerine ön ayak olabilir.

Çalışma sonucunda bayanların isteklerine dayanarak ilgili birimler tarafından mutfak tezgahı olarak aşınma payı çok düşük, leke tutmayan, kolay temizlenebilen, ısı ve darbe gibi fiziksel etkilerden ve kimyasal maddelerden etkilenmeyen bir tezgah malzemesi üretimi gerçekleştirmenin yararlı olabileceği anlaşılmaktadır.

Konutun kalbi olarak nitelendirilebilecek mutfak mekanı için gerçekleştirilen bu çalışmanın uygulama alanı genişletilerek piyasadaki markaların üretim ve satış stratejilerini geliştirmelerine katkı sağlanabilir.

5. KAYNAKLAR

- Ağat, N., 1983. Konut Tasarımında Mutfağın Etkisi ve Mutfak Tasarımı, İstanbul Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Ağat, N., 1991. Konut Mutfağı Tasarımı, İnşaat Dergisi, 2, 28-38.
- Akgül, F., 2008. <http://www.sabittuncel.com/main.php?kid=595>, 15 Aralık 2008.
- Akkılıç, H., 2004. Farklı Yüzey Malzemeleri ile Kaplanan Yongalevhaların Teknolojik Özellikleri, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, A, 54, 2, 109-126.
- Akyüz, İ., 2006. Mobilya Satın Almada Tüketici Davranışlarını Etkileyen Psikolojik, Sosyo-Psikolojik ve Sosyo-Kültürel Faktörlerin İncelenmesi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Altıparmak, R., S., 2006. Ülkemiz İnsan Antropometrisine Uygun Mutfak Mobilyası Tasarımı İçin Veri Bankasının Oluşturulması ve Bir Uygulama, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Zonguldak.
- Anonim, 2007a. Tezgahlarınızı Giydiren Şıklık, Banyo+Mutfak Dergisi, 55, 182-189.
- Anonim 3, 1997a. Arts and Crafts, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 143-144.
- Anonim 4, 1997b. Elizabeth Dönemi, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 514.
- Anonim 5, 1997c. George Dönemi, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 668.
- Anonim 6, 1997ç. İçmimarlık, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 2, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 825-831.
- Anonim 7, 1989. Unido, The Requirements and Use of Wood-Based Panels in Furniture Manufacture, Furniture and Joinery Industries for Developing Countries, Unido Secretariat.
- Anonim 8, 2007c. Mutfaklarda Doğanın Yansımaları, Banyo+Mutfak Dergisi, 53, 144-150.
- Anonim 9, 1974. Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Anonim, 1997d. Rönesans, Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 3, Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları, İstanbul, 1584-1589.

- Anonim, 2007b. En İyi 10 Mutfak Tezgahı, Evim Dergisi, 4,115.
- Baytın, N., 1980. Konut Islak Hacimleri, Tübitak Yayını, Ankara.
- Biçkes, D., 2001. Reklam-İnternet Reklamcılığı ve İnternetin Konuya Getirdiği Yeni Boyut, Pazarlama Dünyası Dergisi, Ocak-Şubat, İstanbul, 15,1,6-60.
- Bozkurt, Y. ve Göker, Y., 1981. Orman Ürünlerinden Faydalanma Ders Kitabı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Cemalcılar, İ., 1999. Pazarlama Kavramlar, Karalar, Beta Basım Dağıtım A.Ş, İstanbul.
- Cüceloğlu, D., 1991. İnsan ve Davranışı, Evrim Matbaacılık, İstanbul.
- Çabuk, Y., 2000. Mobilya Tercihinde Tüketici Davranışlarının Cinsiyet Açısından Araştırılması (Ordu İli Merkez İlçe Örneği), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Dellaloğlu, B., 2002. Konut Mutfaklarında Kullanılan Tezgahların Fiziksel, Mekaniksel ve Teknolojik Özelliklerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmez, A., Kalaycıoğlu, H., Aslan, M., Gökalp, E. ve Malkoçoğlu, A., 2006. Odun Esaslı Levhaların Mobilya Endüstrisinde Kullanımı ve Bazı Teknolojik Özellikleri, Woodart Dergisi, 1, 85-94.
- Efendioğlu, S., 2001. Geçmişten Günümüze Konutta Mutfak Kavramı: Açık Mutfak, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Enzensberger, W., 1969. Modern Process for Overlaying Wood Based Boards, Hols als Roh und Werkstoff, 27, 12, 441-463.
- Enzensberger, W., 1980. Important Factors of Influence in Planning Installations for Decorative Lamination of Wood Based Boards, Hols als Roh und Werkstoff, 38, 10, 375-380.
- Eser, L., 1952. Modern Ev Mutfakları, İTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Gilliatt, M., 1990. Period Decorating, Conran Octopus, London.
- Grey, J., 1994. The Art of Kitchen Design: Planning for Comfort and Style, Cassell & Company, London.
- Gropius, W., 1959. Ist Der Architekt Diener Oder Führer?, Architektur, Fischer Taschenbuchverlag, Stuttgart, 76.

- Güneri, F.B., 1998. Reklam Aracılığıyla Tüketicinin Zihnine Girilmesi, Pazarlama Dünyası Dergisi, Mayıs-Haziran, İstanbul, 12,69,43-46.
- Güney, S., 2000. Davranış Bilimleri, Nobel Yayın Dağıtım, Yayın No: 178, ISBN 975-591-156-1, Ankara.
- Hasol, D., 2002. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, 8. Baskı, Yem Yayın, İstanbul.
- İlçe, A.C., 2001. Konut Mutfağı Fiziksel Çevre Düzenlenmesinde Alan Boyutu ve Birey Sosyo-Kültürel Yapısının Mutfak Mobilyası Tasarımına Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Innes, J., 1987. Decorator's Directory of Style, Gallery Books, New York.
- İslamoğlu, A.H., 2003. Tüketici Davranışları, Yayın No: 1430, İşletme-Ekonomi, 133, ISBN 975-295-312-3, Beta Basım A.Ş., İstanbul.
- İzgi, U., 1999. Mimarlıkta Süreç Kavramlar-İlişkiler, Yapı Endüstri Merkezi, İstanbul.
- Kalaycıoğlu, H., Çolakoğlu, G. ve Nemli G., 2003. Orman Ürünleri Endüstrisine Giriş Ders Notları, KTÜ Basımevi, Orman Fakültesi Yayını, No: 73, Trabzon.
- Kalaycıoğlu, H. ve Nemli G., 1997. Yonga Levha Endüstrisinde Sıvı Yüzey İşlemleri, Mobilya Dekorasyon Dergisi, 25, 86-94, İstanbul.
- Kalınkara, V., 1990. Yaşlı Kadınlarda Antropometrik Veri-Mutfak Donanımı İlişkisi Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kocabaş, F., Elden, M. ve Yuradukul, N., 2002. Reklam Ve Halkla İlişkilerde Hedef Kitle, İletişim Yayınları, İstanbul
- Kurtuluş, K., 1976. Pazarlama Yöneticilerine Sağlayacağı Yararlar Açısından Türkiye'de Tüketici Davranışı Konusu Nasıl Geliştirilmeli, İ.Ü. İşletme Fakültesi Pazarlama Dergisi, 2,7-10.
- Mack, L., 1989. House Style, Macdonald, London.
- Malkoçoğlu, A., 1989. Mobilya Endüstrisi Ders Notları, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Orman Fakültesi, Trabzon.
- Malkoçoğlu A., Barlı, Ö. ve Ayyıldız, H., 1998. Mobilya Satın Almada Tüketici Davranışı Üzerinde Etkili Olan Faktörleri Belirlemeye ve Örnek Bir Pazarlama Planı Oluşturmaya Yönelik Bir Araştırma (Trabzon İli Örneği): Sonuç Raporu, Karadeniz Teknik Üniversitesi Araştırma Fonu Başkanlığı, Trabzon.

- Mert, S., 2001. Tüketici Davranışını Belirleyen Etkenler: Sosyal Sınıfların Tüketici Davranışı Üzerindeki Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Miller, J., 1989. Classic Style, Redd Consumer Books, London.
- Nemli, G., 2000. Yüzey Kaplama Malzemeleri ve Uygulama Parametrelerinin Yonga Levha Teknik Özellikleri Üzerine Etkileri, Doktora Tezi, KTÜ, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Nemli, G., Akbulut, T., Yıldız, H. ve Zekoviç, E., 2003. Melamin Yüzey Kaplama Malzemeleri, Mobilya Dekorasyon Dergisi, 55, 58-58.
- Odabaşı, Y. ve Barış, G., 2002. Tüketici Davranışı, Mediacat Akademi, Esen Ofset, İstanbul.
- Örs, Y. ve Keskin, H., 2001. Ağaç Malzeme Bilgisi, Atlas, İstanbul.
- Özdamar, K., 2002. Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi, Cilt 1, 4. Baskı, Kaan Kitapevi, Eskişehir.
- Özdemir, T., 1996. Mutfak Mobilyası Üretiminde Kullanılan Yüzey Kaplama Malzemelerinin Yonga Levha Kalitesi Üzerine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Özdemir, T., Kalaycıoğlu, H., Malkoçoğlu, A. ve Nemli, G., 2002. Yüzey Kaplama Malzemelerinin Mutfak Dolabı Üretiminde Kullanılan Yongalevha Fiziksel, Mekanik Özelliklerine Etkileri ve Yüzey Kalite Özellikleri: Kısım 2. Mekanik Özellikler Üzerine Etkileri, II. Ulusal Karadeniz Ormancılık, Artvin, Bildiriler Kitabı, Cilt III, 837-846.
- Panero, J., Chiara, D.J. ve Zelnik, M., 1989. Human Dimension and Interior Space, A Source Book of Design Reference Standards, The Architectural Press Ltd., London.
- Penpece, D., 2006. Tüketici Davranışlarının Belirleyen Etmenler:Kültürün Tüketici Davranışı Üzerindeki Etkisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş.
- Phipps, Ü., 1996. Konut Mutfaklarında Modüler Elemanların Esnek ve Değiştirilebilir Kullanımı, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Phipps, Ü., 2002. Geleneksel Anadolu Konutundaki Mutfak Kültürünün Günümüz Modüler Mutfak Sistemleri İle İlişkinin Mekansal Oluşum ve Biçimleniş İlkeleri Açısından Değerlendirilmesi, Sanatta Yeterlilik Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Sayel, H., 1993. Endüstri Konut Mutfakları, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Serper, Ö., 2000. Uygulamalı İstatistik 2, 4. Baskı, Ezgi Kitapevi, Bursa.
- Sıdkova, R., 2002. Kazakistan Tüketicilerinin Beyaz Eşya Satın Alımında Tercihlerine Etki Eden Faktörler ve Bu Sektörde Türk Mallarına Karşı Eğilimlerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma, Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Fakültesi, İzmir.
- Sinan, E., P., 2005. Kentsel Sosyal Analizi: Trabzon Örneği, Yüksek lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Sözer, S., 1990. Konut Mutfaklarında Söz Konusu Eylemler, Bu eylemlere Yönelik Kullanıcı Gereksinimleri ve İç Donatım Elemanları, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Şentürer, A., 1995. Mimaride Estetik Olgusu, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- T.S.E., 1985. Ağaç Mobilya Terimler ve Tanımlar, TS-4521, Türk Standartları Enstitüsü, Ankara.
- T.S.E., 1993. Ahşap Mobilya-Mutfak Dolabı, TS-6384, Türk Standartları Enstitüsü, Ankara.
- Tavşan, F., 2002. İç Mekan Stillerinin İncelenmesinde Sistematik Bir Yaklaşım Önerisi, Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Turani, A., 1993. Sanat Terimleri Sözlüğü, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Ulular, A., 2006. Konya'da Geleneksel Konutta Mutfak, Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- URL-1, http://www.intemamutfak.com.tr/pages/modules/maintenance/Mutfak_kullanım_klavuzu.pdf Mutfak Kullanım Kılavuzu. 11 Aralık 2007.
- URL-2, <http://sozluk.sdu.gen.tr/granit> Granit. 15 Aralık 2007.
- URL-3, <http://www.serki.com/index.php?bolumsec=terimler&id=t66rra> Seramik. 15 Aralık 2007.
- URL-4, <http://www.ozernet.com/default.asp> Mobilya Bakımında Püf Noktaları. 15 Aralık 2007.
- URL-5, <http://www.kitchens.com/default.aspx> Kitchen Design 101. 13 Aralık 2007

- URL-6, <http://www.moen.com/designcenter/athome/articles/Build%20Dream/Issue%20of%209/kitchenstyles.htm> Mutfak Stilleri. 17 Aralık 2007.
- URL-7, <http://www.yildirimkardesler.com.tr/bayilikler/mobipan.htm> Masif Panel Çeşitleri. 20 Nisan 2008.
- URL-8, http://www.turanlargroup.com/DISTICARET/TR/PRODUCTS/pro_kontrtabla.asp Kontrtabla. 20 Nisan 2008.
- URL-9, <http://www.tevermdf.com/urunler.asp> Ürünlerimiz. 20 Nisan 2008.
- URL-10, <http://www.kahramanlar.com.tr/tr/goster.php?id=319> Kontrtabla. 20 Nisan 2008.
- URL-11, <http://www.lignadecor.com/tr/index.asp?ID=3> Ürünler. 20 Nisan 2008.
- URL-12, <http://www.onuraymobilyadekorasyon.com/urunler.html#> Paneller. 20 Nisan 2008.
- URL-13, <http://www.tccsa.net/weblinks/castles/> Daily Life/Society. 2 Aralık 2008.
- URL-14, <http://www.locationworks.com/search/index.php?search=kitchen+style>. Kitchen Style. 25 Ocak 2008.
- URL-15, <http://www.vanucci-tr.com/indextr.htm> Ürünler. Mart 2007.
- URL-16, <http://www.intemamutfak.com.tr/pages/urunlerimiz.asp> Pratik Mutfaklar. Mart 2007.
- URL-17, <http://www.victorianpassage.com> A Look Around the Early Country Kitchen. Aralık 2007.
- URL-18, http://www.tece.com.tr/index_t.php?page=finish Folyo. 20 Kasım 2008.
- URL-19, <http://www.wmohs.com/gallery/kitchens>. Kitchen Gallery. Şubat 2008.
- URL-20, <http://www.kelebek.com.tr/> Mutfak. 20 Kasım 2008.
- URL-21, <http://www.cimstone.com.tr/default.asp?L=TR&mid=225&parid=225> Kullanım Alanları, 20 Kasım 2008.
- URL-21, <http://www.lodosmimarlik.com/profil.html> 115 Yıl İçinde Poggenpohl, 10 Mart 2009.
- URL-22, [http://www.kitchenbathdesign.com/print/Kitchen-and-Bath-Design-News/Art-Deco-Remodel-Puts-Owners-in-NY-State-of-Mind/2\\$3615](http://www.kitchenbathdesign.com/print/Kitchen-and-Bath-Design-News/Art-Deco-Remodel-Puts-Owners-in-NY-State-of-Mind/2$3615). Art Deco Remodel Puts Owners in NY State of Mind, 10 Mart 2009.

- URL-23, http://www.kitchens.com/photos/transitional.aspx#ctl00_ContentPlaceholder8_ListSummary1 Transitional, 13 Aralık 2007.
- URL-24, <http://www.kitchens.com/photos/contemporary/stainless-steel-kitchen.aspx>. Contemporary 13 Aralık 2007.
- URL-25, <http://www.uncrate.com/men/home/kitchen/sheer-kitchen/> The Sheer Kitchen, 20 Mart 2009.
- URL-26, <http://www.arthistory.upenn.edu/smr04/101910/Slide3.22.jpg>, 4 Temmuz 2009.
- URL-27, <http://www.uark.edu/campus-resources/achilles/age/myceneans.html>, 4 Temmuz 2009.
- URL-28, <http://www.gezenbilir.com/index.php?topic=7395.0>, 4 Temmuz 2009.
- URL-29, <http://www.flickr.com/photos/americanvintagehome/3160564914/>, 4 Temmuz 2009.
- Ünügür, S, 1997. M., Mutfak ve Ergonomik Çözümlemesi, Yapı Dergisi, 188, Ek 3 .
- Yeşilkavak, F., 2007. Apartman Konut Mutfaklarında İç Mekan Tasarımının Kullanıcı Memnuniyetine Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, K. ve Hacıbaloglu, M., 2000. Konut Mutfakları ile ilgili Ergonomik Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi, 13, 3, 549-566.
- Yıldırım, K., 1999. Konut Mutfaklarının Mekan ve Donatı Organizasyonunda Ergonomik Yaklaşım, Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yükselen, C., 2000. Pazarlama İlkeler-Yönetimi, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Zorlu, T., 1996. Trabzon Kent Ölçeğinde Kullanıcı Gereksinmelerine Bağlı Olarak Mutfak Mekanı ve Tipleri Üzerine Bir Araştırma, Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

6. EKLER

Ek 1. Anket Formu

MUTFAK MEKANLARINDAKİ SABİT DONATI YÜZEYLERİNDE KULLANICI TERCİHLERİ İLE İLGİLİ ANKET FORMU

1. Bölüm: Kullanıcı Bilgileri

Adı-Soyadı: _____

Yaş: _____

Öğrenim Durumu: Okur-yazar değil İlkokul Ortaokul Lise Üniversite Master-doktora

Mesleği: Ev hanımı Memur İşçi Diğer _____

Eşinizin Mesleği: Memur İşçi Diğer _____

Adres: _____

Aylık Gelir : 750-999 1000-1999 2000-2999 3000-.....

Evinizin Cinsi : Apartman katı Dubleks Tripleks

Oturduğunuz Ev : Kira Kendinizin

2. Bölüm: Mutfak ile İlgili Bilgiler

1. Evinize taşındığınız andan itibaren mutfağınızı hiç değiştirdiniz mi?

Evet-Yıl-Sebebi: _____

Hayır-Yıl-Sebebi: _____

2. Mutfak Stili/Tarzı: Geleneksel Country Modern Rustik Arts and Crafts

3. Mutfak mobilyasında ağırlıklı kullanılan renkler:

a) Tezgah _____

b) Dolap _____

c) Dolap kapakları _____

4. Mutfak mobilyası yüzeyinde kullanılan malzemeler:

a) Tezgah _____

b) Dolap _____

c) Dolap kapakları _____

5. Mutfağınızın tezgahı ile asma (üst) dolapları arasında bulunan duvarda kullanılan malzeme nedir? _____

6. Mutfağınızı alırken malzeme konusunda bilgi sahibi miydiniz?

Evet Hayır

7. Mutfağınızın renginden memnun musunuz?

Evet Hayır

8. Cevabınız hayır ise nedenlerini yazınız.

10. Mutfağınızın tezgahından memnun musunuz?

Evet Hayır

11. Cevabınız hayır ise nedenlerini yazınız.

13. Mutfağınızın dolaplarından ve kapaklarından memnun musunuz?

Evet Hayır

Ek 1'in devamı

14. Cevabınız hayır ise nedenlerini yazınız.

15. Mutfak tasarımını yapan kişi; Kendi Tasarımcı Eş Mobilya ustası Diğer _____

16. Mutfak mobilyanızı değiştirmeye karar vererseniz dikkat ettiğiniz özellikleri aşağıdaki kriterlere bağlı olarak önemliden önemsizye doğru sıralayınız.

Kriterler	Önem sırası
1.Kullanışlılık	1
2. Estetik/güzellik	2
3. Ekonomi	3

17. Mutfak mobilyası seçerken marka tercihiniz var mıdır?

Evet Hayır

18. Cevabınız evet ise marka tercih etmenizin sebebi nelerdir?

19. Kullandığınız mutfak mobilyasına olan memnuniyetinizi aşağıda belirtilen kriterlere bağlı olarak ne oranda katıldığınızı belirtiniz (ilgili kutuyu x koyunuz).

	KRİTERLER	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum
ESTETİK	Mutfağımı çok güzel buluyorum			
	Mutfağımda zaman geçirmeyi seviyorum			
	Tezgahımın rengi psikolojimi rahatlatıyor			
	Dolap kapaklarımın rengi psikolojimi rahatlatıyor			
	Dolap kapaklarımın üzerinde süsleme olması önemlidir			
	Mutfağımın belli bir stile/tarza sahip olması önemlidir			
KULLANIŞLILIK	Tezgahım çizilmeye karşı dayanıklı			
	Tezgahım ısıya karşı dayanıklı			
	Tezgahım kimyasal maddelere karşı dayanıklı			
	Tezgahım sert ve sivri cisimlerin darbelerine karşı dayanıklı			
	Tezgahımın birleşim noktaları eviye kenarları uzun süreli su birikintisine karşı kabarmıyor			
	Dolaplarım neme karşı dayanıklı			
	Dolap kapaklarım neme karşı dayanıklı			
	Dolap kapaklarım lekelenmelere karşı dayanıklı			
	Tezgah yüzeyi kolay temizleniyor			
	Tezgah yüzeyindeki birleşim noktaları kire karşı dayanıklı			
	Dolap yüzeyleri kolay temizleniyor			
EKONOMİ	M. mobilyasında yüksek fiyat kaliteyi temsil ediyor			
	M. mobilyası alırken ilk tercihim tanınmış markalardan yaparım			
	Markalı mutfak mobilyası uzun ömürlüdür			
	M. mobilyası alırken sağlam olmasına ve uzun ömürlü olmasına dikkat ederim			
	M. mobilyası alırken başkalarının önerileri önemlidir			

Ek Tablo 1. Ki-kare testi sonuçları

Değişkenler		Ki-Kare Testi	
1. Değişken	2. Değişken	sd	α
Tezgahım çizilmeye karşı dayanıklıdır	Tezgah malzemeleri	14	,001
Tezgahım ısıya karşı dayanıklıdır	Tezgah malzemeleri	14	,000
Tezgahım sert ve sivri cisimlerin darbelerinin karşı dayanıklıdır	Tezgah malzemeleri	14	,000
Tezgah yüzeyindeki birleşim noktaları kire karşı dayanıklıdır	Tezgah malzemeleri	14	,000
Dolap kapaklarım neme karşı dayanıklıdır	Dolap kapakları malzemesi	8	,008

ÖZGEÇMİŞ

1983 yılında Gümüşhane’de doğdu. Lise öğrenimini Mareşal Çakmak Anadolu Öğretmen Lisesi’nde tamamladı.

2001 yılında başladığı Karadeniz Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi İçmimarlık Bölümü’nden 2005 yılında bölüm ikincisi olarak mezun oldu. Yine 2005 yılında KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü İçmimarlık Ana Bilim Dalı’nda yüksek lisans yapmaya hak kazandı. İyi derecede İngilizce bilmektedir.